

MATICA

Otok Vis neizbrušeni dijamant Jadrana

Uspješno završen Drugi susret klapa
iz hrvatskoga iseljeništva

Hrvati u Mariboru i njihova
borba protiv asimilacije

Zvonko Bušić
uskoro na slobodi

ISSN 1330-2140

Dugo već nisam tako osjećajno doživio neki nastup ili promociju, kao što je to bilo na prvom od niza koncerata 2. Festivala klapa iz iseljeničtva, održanom nedavno u prepunoj maloj dvorani "Lisinski" ovdje u Zagrebu. Možda je tomu donekle krivo i mojih trideset i nešto emigrantskih godina u

dalekoj Australiji, gdje nam je pjesma, uz ostale oblike hrvatskog druženja, bila ipak najintimnija poveznica, naravno, uz pisanu riječ, s voljenom domovinom. Pogotovo za one kojima nije bilo moguće posjećivati Hrvatsku, jer su je kao hrvatski aktivisti previše voljeli, što tadašnjem režimu nikako nije odgovaralo. Pjesma nas je uveseljavala, ali se uz nju i zaplakalo, ona nas je tako daleko od Hrvatske zbližavala s domovinom. Upravo to iščitavalo se te večeri u "Lisinskom" u nastupu hrvatskih klapa iz cijeloga svijeta. No o klapskoj turneji više u ovom broju *Matice*.

I dalje u tom tonu, ljeto je doba kada HMI tradicionalno vodi niz programa za iseljenike i njihove potomke. Prekrasno je vidjeti na stotine mladih Hrvata i Hrvatice iz svijeta, većinom druge pa i treće generacije, s koliko znatiželje, veselja i predanosti sudjeluju u školama za hrvatski jezik, folklor, kazalište i drugo, o čemu također u ovome broju.

A posebno me uvijek iznova iznenadi i zadivi akcija "ECO Task Force", odnosno sudionici koji u impozantnom broju već više od desetljeća svake godine dolaze raditi na uređenju Lijepe naše. O tome ste mogli čitati, jer sam i sam više puta bio među njima. Bilo bi dobro kad bi kritičari rada HMI-a proveli neko vrijeme u bilo kojem od naših programa i doživjeli tu atmosferu iz prve ruke, što ne znači da se uvijek može bolje i da i naša ustanova nema problema i nedostataka, počevši od preskromnog budžeta pa nadalje.

No na inicijativu ravnateljice na našoj web stranici www.matis.hr postavljeni su upitnici i rubrika u kojima nam vi iz cijeloga svijeta možete svojim prijedlozima i kritikama pomoći da poboljšamo rad. Na tome smo uvijek zahvalni.

I na kraju ovoga našeg razgovora što reći nego da će vam i ovaj broj vaše i naše *Matice* pružiti obilje zanimljivih priloga, kako o programima koje sam spomenuo, tako i iz domovinske i izvandomovinske Hrvatske. Mi nastojimo biti taj most hrvatskog zajedništva u različitosti koji nas povezuje i zbližuje. I, naravno, svi vi koji dođete ovih ljetnih dana u Hrvatsku, uvijek ćete naći širom otvorena vrata naše kuće i naših srca.

Urednik

It has been some time since I experienced a performance or promotion with the level of emotion I felt recently at the first in a series of concerts of the 2nd Homeland Meeting of Emigrant Klapa Vocal Groups, staged recently at the packed auditorium of Zagreb's Lisinski (small) concert hall. The fault of which lies partly perhaps my thirty-odd years as an emigrant in distant Australia, where song was for us, after all, along with the other aspects of Croatian socialising, the most intimate bond, along with the written word of course, with the beloved Homeland. Especially for those who were unable to visit Croatia, because, as Croatian activists, they loved her too much, which did not at all suit the regime in power at the time. We celebrated with songs, and cried with it. It brought us closer to the Homeland when we were so far from Croatia. And that was precisely what was manifest that evening at Lisinski in the performances by Croatian klapa groups from around the world. More about the klapa tour in this issue of *Matica* magazine.

Continuing in this vein, summer is the time when the CHF traditionally organises a number of programs for emigrants and their descendants. It is wonderful to see hundreds of young Croats from around the world, most second and third generation immigrants, and the level of curiosity, joy and dedication with which they take part in Croatian language, folklore, theatre and other schools. More on that too in this issue.

I am particularly surprised and amazed again and again by the ECO Task Force, or rather by the participants who continue to come in impressive numbers every year for over a decade now to work on improving Our Beautiful Homeland. You have had the opportunity to read about this, as I have been among them on several occasions. It would be a good idea if the critics of the way the CHF works could spend some time at any one of our programs and experience the atmosphere there first-hand. Which does not mean that we cannot always do better and that our institution does not have its problems and insufficiencies – starting with an overly meagre budget, and so on.

Questionnaires and columns have been set up on our web site at www.matis.hr at the initiative of our director where people from around the world can help us improve with their suggestions and criticisms. We are always grateful to receive them.

And at the end of this conversation what more is there to say than that this issue of your and our *Matica* will again offer you an abundance of fascinating contributions, both concerning the programs I have mentioned and the events in homeland and emigrant Croatia. We are doing our best to be the bridge of Croatia unity and diversity that bonds us all and brings us closer to one another. And, of course, all of you who come to Croatia these summer days will always find the doors of our house and our hearts wide open.

The Editor

Mjesečna revija HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LVII
Broj / No. 7/2008.

Ravnateljica HMI / Director CHF
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Nenad Zakarija

Izvršni urednik / Executive Editor
Hrvoje Salopek

Marketing
Ivana Rora

Lektor / Language Editor
Tomislav Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print: Vjesnik, Zagreb

Fotografija na naslovnici: Tomislav Darlić

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 4 Seminar "Stvaranje kazališta" u Pučišćima na Braču
- 7 Drugi susret klapa iz hrvatskoga iseljenništva u domovini
- 10 Predstavljena knjiga Petra Tyrana "Hrvatski bal u Beču"
- 16 Lenka Franulić – legendarna čileanska novinarka hrvatskih korijena
- 26 Izložbe "Ivan Vučetić" u Trstu i Opatiji
- 52 Vlč. Stjepan Gnječ, hrvatski dušobrižnik iz Australije i autor nove knjige

DOMOVINA

- 33 Vis - skica za portret dalekoga jadranskoga otoka
- 47 Sjećanje na hrvatskog pjesnika Zlatka Tomićića
- 49 U povodu jubilarne godine hrvatskoga pjesnika Petra Preradovića
- 50 Hrvat iz Francuske Nikola Pavela u posjetu rodnom kraju
- 51 Obilježavanje 500. obljetnice rođenja Petra Zoranića
- 55 Predstavljena knjiga nedavno preminulog Šime Đodana
- 56 Razgovor: Ivan Šime Šimatović, dobitnik Nagrade grada Zagreba

SVIJET

- 19 Visoko priznanje bokeljskom Hrvatu dr. Milošu Miloševiću
- 22 Obljetnica Hrvatske kulturne zajednice u Švicarskoj
- 24 Razgovor s Bosiljkom Dreher, izaslancem za strance u Njemačkoj
- 36 Kako žive Hrvati u Mariboru?

- 46 In memoriam: Lazar Dodić i Zvonko Pribanić

- 54 Književna suradnja gradišćanskih i bokeljskih Hrvata

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 12 Zvonko Bušić će 20. srpnja biti pušten na slobodu
- 15 Analiza: Hrvatsko gospodarstvo nakon ulaska u NATO
- 20 Razgovor: Josip Ante Sovulj, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa
- 30 Josip Mlakić dobitnik Vjesnikove nagrade za književnost
- 39 Pugarje u Bosni: Iseljenik iz Australije posjetio svoj rodni kraj
- 40 Razgovor: Mirko Galić, veleposlanik RH u Francuskoj
- 43 Predstavljamo monografiju "Sutivan kulturna povijest"

STALNE RUBRIKE

- 6, 14, 59 Vijesti HR
- 18, 27 Manjinske vijesti
- 23, 38, 42 Iseljeničke vijesti (djelomično korišten web HMI)
- 28 Vijesti BiH
- 48 Kultura: Hrvatska i svijet
- 61 Nove knjige
- 62 Glazba+
- 65 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)
- 32 Govorimo hrvatski (Sanja Vulčić)
- 58 Iz pera bivšeg gastarbajtera (Emil Cipar)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

MATICA - most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

U potrazi za izgubljenom dobrotom

Polaznici seminara *Stvaranje kazališta*, pripadnici kazališnih družina Hrvata izvan Hrvatske, ove su godine stigli iz Kanade, Italije, Njemačke, Vojvodine te Bosne i Hercegovine i zajednički su uspješno izveli *Zločestobiju* Marijane Nole u režiji Nine Kleflin

Vesela glumačka družina

Zajedničko istraživanje na Matičinu seminaru *Stvaranje kazališta*, gdje postoji vrlo dobra komunikacija s kazalištarima iz domovine i iseljeništa, pronašla sam svoje mjesto u funkciji nekoga tko inicira određene projekte i oni se nižu jedan iza drugoga, predstavljaju kontinuitet i traženje određene estetike, umjetničkog izraza. Naše zajedničko istraživanje kazališta traje punih deset godina i dalo je već brojne rezultate od Kanade do Australije i Europe, kojima valja pribrojiti i festival u domovini *Dane hrvatskog pučkog teatra* u Hercegovcu. Taj je festival u proteklom

Napisala: **Marina Matanović**

desetljeću prikazao stotinjak izvrsnih amaterskih predstava iz iseljeništa. Voljela bih to, svakako, nastaviti. Čini mi se da imam podršku ljudi s kojima surađujem iz Hrvatske matice iseljenika s ravnateljicom Danirom Bilić na čelu, a s kazalištarima iz iseljeništa imam zaista iznimno kvalitetnu suradnju, rekla je umjetnička voditeljica Semirana *Stvaranje kazališta* ugledna zagrebačka redateljica Nina Kleflin.

Seminar *Stvaranje kazališta* održan je tradicionalno u Pučišćima na otoku Braču, u prostorima Klesarske škole u organizaciji Hrvatske matice iseljenika od 21. do 30. lipnja 2008. Polaznici seminara *Stvaranje kazališta* amaterski su redatelji, glumci i animatori kazališnih družina Hrvata izvan Hrvatske, koji su ove godine stigli iz Kanade, Italije, Njemačke, Vojvodine te Bosne i Hercegovine. Voditeljica projekta Nives Antoljak i redateljica Nina Kleflin ove su se godine odlučile, na zahtjev kazalištaraca iz iseljeništa, više baviti mladim hrvatskim dramskim piscima koji su na neki način manje dostupni publici u iseljeništvu.

ZLOČESTOBIJA – PUN POGODAK

Pun pogodak bio je dramski tekst Marijane Nole *Zločestobija*. Kao što je poznato, ta je mlada autorica za dramski tekst *Zločestobija* prije dvije godine dobila drugu nagradu na natječaju *Marin Držić* Ministarstva kulture za dramsko djelo. Autorica Nola u središte pozornosti stavlja dječaka Janka koji je shvatio da se poštenje i lijepo ponašanje, jednostavno, ne isplate, te krenuo u svijet zločestih. U tom svijetu prikazuje se snaga dječje mašte koja miješa stvarnost i iluziju pa se tako uz svakodnevne osobe, pojavljuju i vile, čarobnjaci, vještice i svakojake druge pojave.

A poanta priče je jasna: ljubav i dobrota jedine su prave vrijednosti u životu, pa je tako i završna priredba na seminaru *Stvaranje kazališta* u Pučišćima osmišljena tako da usmjeri najmlađe gledatelje protiv onoga što se sve češće i sve ranije pojavljuje u školskim klupama, a to su *bullying* i nasilje djece jedne nad drugima.

U programu seminara sudjelovala je Vesna Kukavica kao predavač značajki hrvatskog kulturnog identiteta, te kulturne povijesti hrvatskoga iseljeništa.

Seminar Nine Kleflin u osnovi se gradi kao pravi kazališni čin, čitanjem dramskih prizora, te vođenjem sudionika kroz analizu teksta i karaktera, kako bi oni sami mogli provesti sličan proces u fazi vlastitih čitaćih proba u sredinama iz kojih su došli. Vizualno atraktivno bilo je osmišljeno predavanje *Scenski prostor i njegove zakonitosti* u kojem je redateljica Kleflin pojašnjavala formiranje scen-skoga prostora te za polaznike izdvojila neka klasična scenografska rješenja koja su postala sastavni dio i naše kazališne kulture. Polaznici su dobili zadatak da sami riješe scenografske zadatke vezane uz tekst Marijane Nole *Zločestobija*. Za izvedbu seminarske predstave, odnosno javnog sata, ponovno su odabrani mo-

Proba u vrtu palače Dešković

numentalni atrij i vrt *Palače Dešković* u Pučišćima, kako bi se svladali temeljni principi mizanscena. Kostim kao odrednica scenskog karaktera zorno je približen polaznicima putem računalne prezentacije koju je osmislila redateljica Kleflin.

ODUŠEVLJENA MLADA PUBLIKA U PUČIŠĆIMA

U slikovitom atriju i vrtu *Palače Dešković* u nedjelju 30. lipnja olkupila se brojna uglavnom mlađa publika, što mještana, što turista. Javni sat ovogodišnjih polaznika seminara prema tekstu Marijane Nola *Zločestobija* oduševio je mladu publiku u Pučišćima, a izvođači su vidno uživali u rezultatima svojeg rada.

Nakon izvedbe slijedili su prigodni govori, zahvale i podjela Potvrda o završenom seminaru, koje je polaznicima predala voditeljica projekta Nives Antoljak. – HMI u ovom projektu nastoji afirmirati hrvatsku kazališnu tradiciju i općenito kazališnu kulturu te posebno ljepote scenskog govora, odnosno kulture govora hrvatskoga književnog jezika jer se polaznici iz iseljeništvu u roditeljskom domu obično koriste dijalektalnim izrazom, svojim materinskim jezikom, ili jezikom hrvatskih autohtonih manjina iz Europe, kao što su npr. gradišćanskohrvatski jezik ili govori hrvatskoga jezika naših etničkih skupina kojih u primjerice u Republici Mađarskoj ima čak desetak, naglasila je Nives Antoljak.

KAZALIŠTE I MATERINSKI JEZIK

Hrvatsku zajednicu u Kanadi zajedno s HMI-om posebno zanima kazališna umjetnost jer naših kazalištaraca i dramskih pisaca u iseljeništvu ima diljem svijeta od Amerike, Europe, do Australije, a predstave izvode, osim na materinskom jeziku, na brojnim idiomima hrvatskog jezika i zavičajnim govorima, kao i na jeziku domicilnih zemalja (osobito na engleskom i španjolskom jeziku), rekla je Josipa Kloštranec iz Toronta, članica afirmirane kazališne skupine *Histerioni* iz Kanade.

– U seminaru se nastoji se pomoći voditeljima kazališnih amaterskih grupa u nadgradnji u području kazališne umjetnosti, kako bi bili bolji voditelji kazališnih grupa, zaključila je agilna kazališna voditeljica Marija Šeremešić iz Sombora, koja redovito uspješno nastupa

Završni čin predstave

sa svojom kazališnom grupom diljem Vojvodine i Hrvatske te na *Danima hrvatskog pučkog teatra* u Hercegovcu. Marija Šeremešić odgojila je generacije hrvatskih kulturnih stvaratelja u Somboru, a posebno se ističe i kao kreativna sudionica seminara *Stvaranje kazališta*.

– Valja osnažiti vezu ovog seminara *Stvaranje kazališta* s projektima koje rade nastavnici u Hrvatskoj nastavi u inozemstvu koju organizira i provodi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, s jedne strane, a s druge čvršće se vezivati uz amaterske školske kazališne festivale koji su u Hrvatskoj i u domicilnim zemljama naših iseljenika vrlo popularni. Želim Matičinu semi-

naru povećanje broja polaznika sa svih kontinenata jer u svijetu djeluje stotinjak kulturnih društava i hrvatskih dopunskih škola koje u svom programu imaju kazališni amaterizam kao vrstu djelatnosti (na hrvatskom, engleskom i španjolskom jeziku te na govorima hrvatskih manjina u europskim zemljama), istaknula je profesorica Maja Biffel-Birk iz Bonna. ■

ENG The CHF *Creating Theatre* seminar was held in Pučišće on the island of Brač from 21 to 30 June of this year. The attendees of the *Creating Theatre* seminar are amateur directors, actors and animators working in Croatian theatre troupes outside of Croatia, and who have come this year from Canada, Italy, Germany, Vojvodina and Bosnia & Herzegovina.

Podjela potvrda o završenom seminaru

SVE ČLANICE POTVRDILE DA ŽELE HRVATSKU U NATO-U

BRUXELLES - Ulazak Hrvatske u NATO 9. srpnja u glavnom sjedištu NATO-a svojim su potpisom potvrdile sve zemlje članice, njih 26, čime je Hrvatska prihvaćena u Sjevernoatlantski savez, najsnažniju političko-sigurnosnu organizaciju na svijetu. "Danas je veliki dan za Hrvatsku. Ovo je povijesni događaj i zato moramo izraziti zahvalnost svima onima koji su nam omogućili da danas budemo ovdje. To su u prvom redu hrvatski branitelji koji su Hrvatskoj osigurali slobodu u ključnim trenucima. Od tada do danas prošlo je 18 godina i Hrvatska se nalazi pred samim vratima najsnažnije vojne, sigurnosne, ali i političke organizacije, a isto tako blizu smo članstva Europskoj uniji", izjavio je ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković.

"IZVORNO HRVATSKO" OMILJENI SUVENIR STRANIM TURISTIMA

ZAGREB - Hrvatska gospodarska komora (HGK) od godine 1997. do danas dodijelila je 98 certifikata "Izvorno hrvatsko" za proizvode natprosječne kvalitete, od čega se 58 certifikata odnosi na prehrambene proizvode. Trpimir Vicković iz Centra za kvalitetu HGK objašnjava da se certifikati dodjeljuju radi poticanja domaće proizvodnje, ali i promocije Hrvatske i stvaranja njezina identiteta na svjetskom tržištu. Ministar turizma Damir Bajs, ujedno i predsjednik Hrvatske turističke zajednice, smatra da domaći ugostitelji, sigurno, prepoznaju potrebu uvođenja certifikata "Izvorno hrvatsko" u domaću gastronomsku ponudu. "S obzirom na najtraženije delicije domaće gastronomije, možemo reći da su najprepoznatljiviji pršut, kulen, "Bajadera", paški sirevi, zagorski štrukli, rakije, vina, maslinova ulja...", kaže Bajs i dodaje da inozemni turisti često kupuju te prehrambene proizvode kao dar i suvenir za svoje najdraže

DUKAT PREUZEAO MAKEDONSKU MLJEKARU

ZAGREB - Proces preuzimanja makedonske mljekare "Ideal Šipka", koji je 23. studenoga prošle godine započela mliječna industrija Dukat, uspješno je završen 16. lipnja. Završetku procesa prethodilo je ispunjavanje određenih uvjeta, među kojima i odobrenja transakcije od Vijeća za konkurenciju Makedonije, koje je Dukatu mliječnoj industriji dano 21. ožujka 2007. Mljekara "Ideal Šipka" druga je po veličini mljekara na makedonskom. Tržišni je lider u proizvodnji sireva, a godišnje prerađuje više od 30 milijuna litara mlijeka. Ulaskom u sastav Dukat mliječne industrije pokrenut je ciklus ulaganja u razvoj primarne proizvodnje.

UMRLA KATA ŠOLJIĆ - VUKOVARSKA 'MAJKA HRABROST'

ZAGREB - Kata Šoljić, majka četvorice poginulih branitelja i junakinja Domovinskog rata, umrla je 8. srpnja u 86. godini, u Zagrebu u bolnici Sv. Duha. Katu Šoljić mediji su nazivali i Vukovarska majka hrabrost. Rođena je u Donjem Vukšiću kod Brčkog, 1922. godine, u siromašnoj obitelji. Rodila je šestoro djece: Niku, Ivu, Miju i Matu, koji su poginuli u Domovinskom ratu, te kćeri Maru i Anu. Ona

simbolizira sve koji su u Domovinskom ratu izgubili nekog voljenog i njezina je bol stalni podsjetnik za čuvanje sjećanja i digniteta Domovinskog rata. Najstariji sin Niko ubijen je u Srijemskoj Mitrovici, Mijo je ubijen u kukuružištu u Srijemskim Čakovcima, Ivo, zapovjednik Mitnice, nestao je u proboju u Dunavu, a Mato je ubijen u napadu na vojarnu. Njezina kalvarija počinje još u Drugome svjetskom ratu, kada su joj strijeljani brat i tri polubrata. Katu Šoljić je 1995., u prigodi Dana državnosti i pete obljetnice samostalnosti države Hrvatske, prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman odlikovao redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinski za osobite zasluge u promicanju moralnih društvenih vrednota

USPOSTAVLJENA ĐAKOVAČKO-OSJEČKA METROPOLIJA I SRIJEMSKA BISKUPIJA

ĐAKOVO - Mons. Mario Roberto Cassari, apostolski nuncij u Hrvatskoj, priopćio je u 18. lipnja u Biskupskom domu u Đakovu, u nazočnosti kardinala Josipa Bozanića, biskupa Hrvatsko-slavonske crkvene pokrajine, kanonika, dekana, članova Zbora savjetnika, svećenika profesora, redovnika, redovnica i bogoslova, da je sveti otac Benedikt XVI. "ponovno uspostavio Biskupiju srijemsku - dosada pripojenu 'in persona episcopi' Biskupiji đakovačkoj - i da je biskupom imenovao preuzvišenoga mons. Đuru Gašparovića, dosada naslovnoga biskupa Mattiane i pomoćnog biskupa đakovačkog te generalnog vikara s posebnim ovlastima za Srijem. Preuzvišeni mons. Gašparović bit će član Međunarodne biskupske konferencije svetog Ćirila i Metoda i neće više pripadati Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.

HRVATSKA ISPUNILA MJERILA ZA OTVARANJE SVIH POGLAVLJA PREGOVORA S EU

ZAGREB - Premijer Ivo Sanader izvijestio je potkraj lipnja članove Vlade da je Hrvatska ispunila sva mjerila potrebna za otvaranje svih poglavlja u pregovorima o pristupu Uniji, sukladno njihovom dogovoru iz ožujka. Sve što smo dogovorili u ožujku dovršeno je s današnjim datumom, kazao je Sanader otvarajući sjednicu na kojoj je Vlada, među ostalim, izglasala još sedam europskih zakona i dvije nove uredbe. Premijer je ponovio kako je hrvatsko članstvo u Uniji sigurno unatoč irskom odbijanju Lisabonskog sporazuma. "Moramo se usredotočiti na svoj dio posla, ali i budno pratiti sve što će se događati. Ipak, Hrvatska je na sigurnoj strani i nema razloga sumnjati u svoju europsku budućnost", kazao je Sanader.

“Croatia, iz duše te ljubim”

Slijedom izvanrednog uspjeha koji je prije dvije godine postigao Prvi susret klapa iz hrvatskoga iseljeničtva HMI se odlučila ponovno okupiti klape iz cijeloga svijeta, pružiti im mogućnost da se predstave u Hrvatskoj te upoznaju njezine ljepote i domaću klapsku pjesmu

Nastup klapa u Supetru na otoku Braču

Koncertom u dvorani “Vatroslav Lisinski” 30. lipnja klape iz hrvatskoga iseljeničtva započele su gostovanje po Hrvatskoj, kao dio projekta Drugi susret klapa iz hrvatskoga iseljeničtva u domovini, koji organizira Hrvatska matica iseljenika. Nakon Zagreba, klape su nastupile u Rijeci, Biogradu n/m, Šibeniku, Supetru, Omišu na Festivalu dalmatinskih klapa, te turneju završile u Tomislavgradu u BiH. Pozivu HMI-a odazvale su se klape: “Dalmatina”

Napisala: **Ivana Rora**

iz Aucklanda (Novi Zeland), “Sotto voce” iz Stuttgarta (Njemačka), “Sidi” iz Beča (Austrija), “Galeb” iz Perth (Australija), “Delminium” iz Tomislavgrada (BiH), “Bokeljski mornari” iz Kotora (Crna Gora), “Koralji” iz Toronta (Kanada) te “Konoba” iz Los Angelesa (SAD), a Drugi susret klapa iz hrvatskoga iseljeničtva održan je pod visokim pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske.

KLAPJE NA SVIM KONTINENTIMA

— Klapska pjesma, u kojoj se postiže ozračje rodnoga kraja, danas nije samo južnohrvatska i dalmatinska. Ponijeli

su je Dalmatinci i njihovi potomci, u svojem srcu i grlu, na sve strane svijeta. Klape pjevaju na svim kontinentima, i na jezicima domicilnih zemalja, ali veza sa zavičajem i tradicijom postaje najvrjednijom baštinom iseljeničtva svih naraštaja – naglasila je ravnateljica HMI-a Danira Bilić u prigodi iznimno uspješnog i posjećenog koncerta u Lisinskom.

Potom su klape krenule put Rijeke i Trsata, gdje ih je dočekalo gostoprimstvo domaćina i našega područnog ureda. Unutar povijesnih zidina trsatske Gradine 1. srpnja održao se svečani koncert Drugog susreta klapa iz hrvatskog

Klapa "Delminium" - Tomislavgrad (BiH)

Klapa "Dalmatina" - Auckland (Novi Zeland)

Klapa "Sidi" - Beč (Austrija)

Klapa "Galeb" - Perth (Australija)

Klapa "Sotto voce" - Stuttgart (Njemačka)

Ženska klapa "Koralji" - Toronto (Kanada)

Klapa "Konoba" - Los Angeles (SAD)

Klapa "Bokeljski mornari" - Kotor (Crna Gora)

iseljeničtva u domovini. HMI je okupio klape iz cijeloga svijeta pod umjetničkim vodstvom maestra Mojmira Čačije. Nakon što su 30. lipnja nastupili u Zagrebu, trsatska Gradina pružila je Riječanima večer za pamćenje. Klapske pjesme izmamile su suze okupljene publike, osobito klapa "Koralji" izvedbom skladbe Vjekoslava Kneževića i u obradi voditelja klape Edwarda Mavrince "Mom zavičaju" te narodnom indijanskom pjesmom nastalom prije 600 godina zahvaljujući sv. Jeanu de Brebeufu "The Huron Carol", a od ostalih izdvajamo narodni napjev iz Boke kotorske "Da mi se stvorit pticom lastavicom", pjesmom koja se rijetko može čuti na klapskim smotrama. Uz klape iz hrvatskog iseljeničtva, večer je obogatila i klapa "Fortuna" iz Rijeke, dok su nakon završetka programa svi zajedno otpjevali: "Pismo moja hrli tamo" i "Croatia, iz duše te ljubim".

U KOLIJEVCI KLAPSKE PJESME

Stigle su naše klape iz daleka svijeta sve do Biograda na moru, gdje su na Trgu Brce uz domaćina klapu "Biograd" zapivali iz srca, iz duše, kako to priliči u domovini. I domaćini su se pridružili te na druženju uz večeru i dobru kapljicu vina napravili dostojnu "oprostajku".

No Šibenik je bio doista veličanstven. Kao domaćin čista petica, spiza bez mane, fešta do sutra, a koncert na Trgu Pavla Šubića dokazao je veliku potrebu okupljanja i djelovanja klapa u iseljeničtvu koje čuvaju tradiciju, jezik, običaje. Šibenska je publika bila posebna, dirnuta do srca i dušom s našim klapama koje nisu čuvala glasove. Željeli su da ih se čuje, u domovini, u Šibeniku, među njihovim "svitom". A domaća klapa "Maslina" pridružila se ovim klapskim zanesenjacima koji nesebično pokazuju svoje emocije. Suze na pozornici i u publici. Što još reći?

Sutradan. Idemo dalje! Pravac – Brač i Supetar. Ispred crkve Uznesenja Marijina, domaćini koncerta klape "Vala" i "Pupe". Opet naše klape pjevaju kao da im je prvi koncert. Cure iz "Koralja" ili naše "Koraljke", kako smo ih nazvali, ostavljaju nezaboravan dojam. A turisti s posebnim zanimanjem gledaju Hrvate iz svijeta koji možda ne govore najbolje hrvatski, ali pjevaju kao da su rođeni u Dalmaciji. Na Braču gavuni i malo sira. Večera kao na Braču!

Oprostajna fotografija u Tomislavgradu

Omiš je klape iz hrvatskoga iseljeničtva dočekao po drugi put. Pjevati u kolijevci klapske pjesme nije lako. Trema nas je mučila cijeli dan. Pripreme i peglanje obleke. Moramo biti dobri. Maestro Čačija ozbiljan i ne prestaje s uvježbavanjem. Nema izvlačenja na umor i vrućinu. Koncertom u Omišu pokazujemo koliko smo dobri, iako nismo profesionalci. Klape pjevaju opet iz srca, puna glasa, ponosne što imaju prigodu nastupiti na Festivalu dalmatinskih klapa, rame uz rame s "profesionalcima". No naše druženje nije bilo samo na pozornici. Domaćini iz organizacije Omiškog festivala ugostili su nas u idiličnim mlinicama uz Cetinu, uz domaću peku i specijalitete naši su iseljenici ponijeli posebne uspomene na domaću klapu "Puntari".

NEZABORAVNI TOMISLAVGRAD

Koncertom u Tomislavgradu čini se Drugi susret klapa iz hrvatskoga iseljeničtva pokazao je svoju punu snagu. Bili su, jednostavno, veličanstveni. Klapska je pjesma ispunila crkvu sv. Nikole Tavelića uz Franjevački samostan u Tomislavgradu, izmamila suze i emocije koje su kulminirale zajedničkim nastupom i pjesmom "Croacijo, iz duše te ljubim". I to su dosita pokazivala lica naših Hrvata

iz daleka svita, domaćina klape "Delminium", svećenika i publike koja je stajala i izvan crkve.

- Doista nezaboravno, lijepo i ponosno pjevali su naši iseljenici. A mi u Hrvatskoj matici iseljenika očekujemo ih opet za dvije godine, kada ćemo prirediti Treći susret klapa iz hrvatskoga iseljeničtva u domovini. Zasigurno – rekla je ravnateljica HMI-a Danira Bilić.

Kraj turneje donio je tužan rastanak. Pjevali bi još, i družili se i ostali u domovini. A uspomene ostaju u srcima do nekog novog susreta. Čekamo vas, naši dragi prijatelji iz daleka svita. ■

ENG A 30 June concert at the Vatroslav Lisinski concert hall kicked off a tour of Croatia by Croatian emigrant klapa vocal groups, part of the Second Homeland Meeting of Emigrant Klapa Vocal Groups, organised by the Croatian Heritage Foundation. The Zagreb concert was followed by appearances in Rijeka, Biograd na moru, Šibenik, Supetar, in Omiš at the Festival of Dalmatian klapa groups, with the tour wrapping up in Tomislavgrad, Bosnia & Herzegovina. The CHF invitation was answered by the following klapa groups: Dalmatina out of Auckland (New Zealand), Sotto voce out of Stuttgart (Germany), Sidi out of Vienna (Austria), Galeb out of Perth (Australia), Delminium out of Tomislavgrad (Bosnia & Herzegovina), Bokeljski mornari out of Kotor (Montenegro), Koralji out of Toronto (Canada) and Konoba from Los Angeles (USA).

Vrijedna sociološka studija

"Hrvatski bal u Beču" pregledno je napisano publicističko djelo koje je dokument o životu gradišćanskih Hrvata u 20. stoljeću s perspektivama te naše manjinske zajednice, kao i budućnost ove kulturne manifestacije u Austriji u 21. stoljeću", rekla je Matičina ravnateljica Danira Bilić

Gabriela Novak Karall, Andrija Ivančan, Danira Bilić i Petar Tyran

U velikoj dvorani HMI-a 20. lipnja mnogobrojnoj nazočnoj publici predstavljena je knjiga Petra Tyrana "Hrvatski bal u Beču", nastala u povodu šezdesete obljetnice održavanja hrvatskih balova u Beču od 1948. do 2007. godine.

Riječ je o izvrsnom publicističkom djelu koje kronološki, pisanim dokumentima, predoduje povijest najveće i najtrajnije priredbe naše hrvatske zajednice u Austriji. Ona je, naime, i svojevrsna mala sociološka studija jer prati put gradišćanskih Hrvata pri dolasku u Beč, i to tijekom nekoliko generacija. Na taj način zorno pokazuje što su radili, kako su živjeli, te kako su se zabavljali gradišćanski Hrvati.

Pozdravne riječi prisutnima tom je prigodom uputila Matičina ravnateljica Danira Bilić. "Listajući knjigu i gledajući fotografije objavljene u njoj, možemo se osvjedočiti kako se sve značajne osobe i udruge gradišćanskih Hrvata sudjelovale u stvaranju te naše prestižne bečke svečanosti u organizaciji Hrvatskoga gradišćanskoga kulturnoga društva iz

Beča. Stoga se koristim prilikom čestitati autoru Petru Tyranu na pregledno napisanom publicističkom djelu, koje je dokument o životu gradišćanskih Hrvata u 20. stoljeću s perspektivama te naše manjinske zajednice, kao i budućnosti ove kulturne manifestacije u Austriji u

21. stoljeću", rekla je, među ostalim, Matičina ravnateljica.

O ovom vrijednom Tyranovu uratku govorili su Andrija Ivančan, umjetnički voditelj Zagrebačkog folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana, Gabriela Novak Karall, glavna tajnica Hrvatskoga centra u Beču, te autor knjige.

Predstavljanje knjige poznatog novinara i urednika gradišćanskih "Hrvatskih novina" Petra Tyrana vodila je Vesna Kukavica, voditeljica Nakladničkog odjela HMI-a. U glazbenom programu nastupili su izvrsni članovi Zagrebačkog folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana.

Petar Tyran je suradnik HMI-a dugi niz godina, član je Hrvatskoga društva književnika, Hrvatskog i austrijskog PEN-kluba, izdavač je i prevoditelj. ■

ENG Petar Tyran's book *Hrvatski bal u Beču* (*The Croatian Ball In Vienna*), written on the sixtieth anniversary of Croatian balls in Vienna, held every year from 1948, was presented on 20 June before a packed auditorium at the CHF hall.

Na promociji je gradišćanskohrvatske pjesme izvodio Zagrebački folklorni ansambl

Napisala: **Željka Lešić**, Snimio: **Žorži Paro**

JEDAN SVIJET, JEDAN SAN

Olimpijske igre u Pekingu održat će se od 8. do 24. kolovoza i tijekom 16 dana u Kinu će doći 10.500 sportaša iz preko 200 zemalja svijeta, među kojima će biti, uz naše sportaše iz domovine i sportaši iz iseljeničtva poput mladog Andrewa Boguta - košarkaške zvijezde hrvatskoga podrijetla iz Australije

Cijeli će svijet pratiti spektakl svečanog otvorenja 29. OI pod sloganom *Jedan svijet, jedan san* iz arhitektonskog i tehnološkog čuda 21. stoljeća *Ptičjeg gnijezda* od 20 sati 8. kolovoza iz Pekinga, koji režira redatelj Zhang Yimou s umjetničkim savjetnicima među kojima je i planetarna redateljska zvijezda Steven Spielberg. Uz monumentalni Nacionalni stadion *Ptičje gnijezdo* i *Vodenu kocku*, prema riječima organizatora, natjecanja će se na OI odvijati na čak 37 borilišta koja će u tom 14 milijunskom gradu, uz Kineze, pratiti oko 250.000 inozemnih turista.

Uoči 5. samostalnog nastupa Hrvatske na ljetnim OI pozorno se u Hrvatskom olimpijskom odboru, koji je utemeljen 10. rujna 1991., sabiru rezultati i planira olimpijska žetva. Hrvatska samostalno nastupa od 16. zimskih OI u Albertvilleu i 25. ljetnih OI u Barceloni 1992. Na najvećem višesportskom natjecanju na svijetu u Pekingu prema trenutačnim podacima nastupit će 91 naš športša iz atletike, biciklizma, boksa, gimnastike, jedrenja, kajaka, plivanja, rukometa, stolnog tenisa, streljaštva, tekvandoa, tenisa, vaterpola i veslanja. Olimpijske norme ovih dana mogu ostvariti plivači, kajakaš Dinko Mulić te hrvatska košarkaška reprezentacija na kvalifikacijama do 20. srpnja u Grčkoj. Na prethodnim 28. OI u Atini hrvatski sportaši osvojili su 5 medalja, rukometaši zlatnu, plivač Duje Draganja i veslači, braća Siniša i Nikša Skelin, srebrne, a teniski par Ivan Ljubičić i Mario Ančić te dizač utega Nikolaj Pešalov brončane. Medalju bi ponovno mogli osvojiti rukometaši, ali i vaterpolisti, koji u Peking dolaze kao svjetski prvaci. Plivači su sve bolji pa su kandidati za medalju Duje Draganja i Sanja Jovanović. Svi vjeruju kako će Blanka Vlašić u skoku u vis osvojiti zlatnu medalju. Ovisno o teniskoj konkurenciji, medalju bi mogli osvojiti i tenisači. Očekujemo uspješnu žetvu i mogao bi se ponoviti broj medalja iz Atene, izjavio je predsjednik HOO Zlatko Mateša.

Tko može zaboraviti Salt Lake City iz 2002. i trostruko zlato i srebro Janice Kostelić, Sidney iz 2000. i zlato Nikolaja Pešalova, Atlantu iz 1996. zahvaljujući također zlatnim rukometašima i srebrnim vaterpolistima ili Barcelonu iz 1992. zahvaljujući srebrnim košarkašima. Nositelji olimpijskih medalja, među kojima je i ravnateljica HMI bivša košarkašica Danira Nakić, Hrvatskoj su priskrbili planetarnu popularnost, procjenjuje komunikolog mr. Božo Skoko s Fakulteta političkih znanosti zagrebačkog Sveučilišta. Sportske su pobjede bez dvojbe najpozitivnija promocija, jer su u sportu izjednačene šanse svih zemalja, a svi natjecatelji imaju jednaku priliku za uspjeh. Barjaci, dresovi, himne i navijačka euforija zorno pokazuju kako sport predstavlja jasnu odrednicu nacionalnog identiteta, ali isto tako sve više postaje i moderni oblik nacionalizma. Doduše, ne nacionalizma

Piše: **Vesna Kukavica**

u smislu političke ideologije već nacionalnog osjećaja temeljenog na uspjehu, odnosno prirodnoj antropološkoj nadmoći. Prema tome, sport ima golemu kulturnu i gospodarsku važnost te znatno političko značenje. Međutim, uz osjećaje *Proud to be Croat*, treba znati kako su sportski uspjesi i njihovi akteri značajni kamenčići u mozaiku stvaranja imidža Hrvatske u globalnom svijetu. Uspješni sportaši tako postaju simbolima svoje zemlje, a pored njihovih uspjeha popularnim činjenicama postaju i podaci vezani uz njihovu zemlju. Zato s pravom pojedine hrvatske sportaše i reprezentacije nazivamo *sportskim veleposlanicima Hrvatske*. Pri

procjeni sportskih uspjeha Hrvatske na globalnoj razini treba imati u vidu činjenicu kako je riječ o zemlji s oko četiri i pol milijuna stanovnika, što nam daje veliku prednost pri usporedbi s većim, mnogoljudnijim i razvijenijim zemljama u pogledu omjera talenata i ukupnog broja stanovnika. Uz to, budući da se radi o nepoznatoj zemlji u globalnim okvirima ovakva vrsta promocije ima i dodatnu vrijednost u usporedbi s primjerice većim i poznatijim državama kojima ovakva vrsta promocije (zbog postojeće prepoznatljivosti) ne znači puno, smatra mr. Skoko.

Davnašnja želja oca hrvatskoga olimpizma dr. Franje Bučara o samostalnom hrvatskom nastupu na OI, koji je već u kolovozu 1894. u Parizu počeo rad na uključivanju Hrvatske u olimpijsku obitelj, i naraštaja hrvatskih sportaša mogla se ostvariti tek uspostavom Republike Hrvatske pa su velikani hrvatskoga sporta ranije nastupali pod tuđim zastavama i osvojili više od 140 medalja. Zlatne medalje samo u pojedinačnim sportovima osvojili su primjerice za Jugoslaviju: Matija Ljubek, Đurđica Bjedov, Vlado Lisjak, Antun Josipović i Mate Parlov.

Iseljena Hrvatska, s druge strane, također je kroz povijest osvajala olimpijska odličja pod zastavama domicilnih zemalja. Zanimljiv je primjer Deana Lukina, sina dalmatinskog ribara Dinka, koji je najpoznatiji dizač utega u australskoj povijesti i jedini Australac koji je osvojio olimpijsku zlatnu medalju u tom sportu. Na najboljem putu da ga nadvisi je hrvatsko australska košarkaška zvijezda 23-godišnji Andrew Bogut iz Melbournea. Među čileanskim reprezentativcima na OI redovito nastupaju sportaši hrvatskog podrijetla, a među američkim Hrvatima na velikim sportskim natjecanjima pa i OI istraživač Georg J. Prpić zabilježio je čak 207 vrhunskih sportaša. ■

ENG 88 Croatian athletes competing in track & field, cycling, boxing, gymnastics, sailing, kayaking, swimming, handball, table tennis, shooting, tae kwon do, tennis, water polo and rowing including at least 5 favoured for gold medals, are to appear at the 29th Olympic Games in Beijing according to current information, where Croatia will be appearing as an independent nation for the 5th time.

ZVONKOVA ODISEJA

Karizmatični Taik, 'proljećar' i hrvatski emigrant, terorist ili/i rodoljub, osuđen je godine 1977. na doživotni zatvor zbog otmice zrakoplova i ubojstva američkog policajca

Julienne i Zvonko Bušić

Pariz 1976.: Uhićenje hrvatskih emigranata koji su oteli zrakoplov

Voleći svojega supruga, voljela sam sve što je on volio. Ubrzo sam shvatila što je njemu značila njegova Hercegovina i Hrvatska, sudbine tisuća protjeranih sunarodnjaka koje je Udba sustavno progonila. Živjela sam njegov strah kad čuje korake na stubama, shvatila zbog čega kupuje po tri brave za vrata, shvatila toliko da se više nisam ničega bojala, pa ni smrti. Mi Amerikanci nikada nismo osjećali strah. Bila sam svjesna što me čeka i daleke, 1972., kada sam u Zagrebu bacila letke s nebodera i pozvala hrvatski narod da se digne za slobodu. Ja nikada neću zaboraviti riječi pokojnoga Brune Bušića ni našu tugu kada su ga ubili. Vjerujem u pravdu, u vaš i moj hrvatski narod. Riječi su to hrvatske Penelope, supruge Zvonka Bušića, Julienne Eden Bušić, koja je nakon 32 godine dočekala svoga Odiseja s robije iz najstrožih američkih kazamata u kojoj je vlastitu slobodu založio za slobodan život svoje domovine Hrvatske. Zvonko Bušić, hrvatski emigrant osuđen 1977. na doživotni zatvor zbog otmice zrakoplova i ubojstva američkog policajca, bit će pušten na slobodu 20. srpnja 2008. - u trenutku kada ćete ovaj broj *Matice* već imati u rukama.

Napisala: **Vesna Kukavica**

LJUBAV AMERIKANKE I HRVATSKOG DISIDENTA

Naša je Penelopa, duže od Homerove, svoje *platno tkala* više od dvanaest tisuća noći i obnavljala izdanja biografskog romana *Ljubavnici i ludaci*. S druge strane, Zvonkova se majka Kenduša pod bremenom tuge ugasila poput svijeće, odavno, čekajući svoga anđela, i počiva između čempresa i kadulje pokraj crkve sv. Stipana u Gorici, ondje gdje se u Imotskobekijskom polju dodiruju Dalmacija i Hercegovina. Okosnicu fabule romana Zvonkove supruge pokreće snaga ljubavi i moć politike. Julienne Schultz, mlada Amerikanica za boravka u Beču, zaljubljuje se u svojega budućeg supruga, studenta i hrvatskog disidenta Zvonka Bušića. Uslijedit će događaji koji će promijeniti i njezin i njegov život. Pokušaji ubojstva, pritisci Udbe, bjegovi iz zemlje u zemlju, život u uvjetima prisilnoga siromaštva u egzilu. Ljubav će ih napokon dovesti do najveće žrtve: doživotne kazne za otmicu zrakoplova. Julienne Bušić odslužila je 13 godina i uvjetno je puštena godine 1989. Tijekom pustih desetljeća satkala je taj jedinstveni prozni tekst koji odiše snagom supružnika sviklih na izdržljivost i najteža iskušenja.

Američka komisija za pomilovanje u svibnju je ove godine prihvatila zahtjev 62-godišnjeg Zvonka Bušića za izlazak iz

zatvora nakon 32 godine, izjavio je glasnogovornik Komisije za pomilovanje pri američkom Ministarstvu pravosuđa Thomas Hutchinson. O Bušićevoj deportaciji u Hrvatsku 20. srpnja odlučivat će imigracijske vlasti, a prema Hutchinsonovim riječima, to je samo tehničko pitanje. Jedina Bušićeva obveza jest da se nikada više ne vrati u SAD. Hutchinson je dodao kako je činjenica da je Hrvatska, danas neovisna država, za što se Bušić borio, pridonijela odluci o pomilovanju. Bušić se od kraja 2006., kada mu je odbijeno pomilovanje, nalazi u u zatvoru Terre Haute namijenjenom teroristima u Indijani, gdje su telefonski pozivi ograničeni, posjeti svedeni na četiri sata mjesečno, a međusobna komunikacija zatvorenika mora se odvijati na engleskom jeziku. U Terre Haute je premješten iz federalnog zatvora Allenwood u Pennsilvaniji.

10. RUJNA 1976.

—Tko je Zvonko Bušić? Za nas koji smo bili protiv svake Jugoslavije i za slobodnu i neovisnu hrvatsku državu, on je hrvatski domoljub, istinski borac i sudionik u mukotrpnom i dugom procesu stvaranja današnje države Hrvatske, dok je za one koji su bili za Jugoslaviju, ekstremist i terorist. Naime, 10. rujna 1976. godine Zvonko Bušić, njegova supruga Julienne, Slobodan Vlašić, Petar

Matanić i Frane Pešut, otišli su američki civilni zrakoplov na liniji New York - Chicago u želji da putem letaka i medija upoznaju svjetsku javnost s hrvatskim patnjama u Jugoslaviji. Zrakoplov je iz SAD-a odletio u Europu i sletio u Parizu. Nakon što je hrvatski proglas objavljen u američkom tisku, hrvatska petorka, kako smo Zvonka i njegovu skupinu u to vrijeme nazivali, predala se francuskim vlastima. Međutim, otmičari su, zajedno s još jednim letkom, na željezničkoj postaji Grand Central u New Yorku, ostavili i eksplozivnu napravu, o čemu su obavijestili policiju. No, pri demontiranju bombe jedan je policajac poginuo, a trojica su ranjena. Zvonko i njegova supruga, Julie Eden Bušić, osuđeni su u SAD-u na doživotnu robiju. On je pravo na pomilovanje dobio nakon deset, a ona nakon osam godina zatvora. Preostala trojica otmičara osuđena su na 30 godina zatvora. Svi su oni, osim Bušića, odavno na slobodi, pojašnjava nam Zvonkov vršnjak i suborac ugledni američki publicist Zdranin Šime Letina.

- Još u imotskoj gimnaziji, gdje je dobio nadimak Taik, Zvonko je osjetio nepravdu koja je sustavno nanošena Hrvatima. Njegov ga je bunt uz pomoć režimski nastrojenih profesora udaljio iz imotske gimnazije te je morao maturirati u Zagrebu. Život ga potom odvodi u Beč na studije, gdje se aktivno uključuje u borbu za ostvarenje hrvatskih prava. Uvijek je bio poznat po hrvatskim uvjerenjima i opsjednut problemima tadašnje

Julienne sa prosvjednicima koji su tražili puštanje na slobodu Zvonka Bušića

U Gorici nedaleko od Gruda (Hercegovina) nalazi se grob Zvonkove majke koja nije dočekala osobađanje svoga sina

Hrvatske. Njegov odlazak u SAD razdoblje je zrele političke borbe sve do afere sa zrakoplovom američke kompanije TWA. Bušić je svoj minimum davno odslužio. Sudac koji ga je osudio na doživotnu robiju, davno je službeno rekao da Zvonko može kući. Ali on i dalje sjedi, čita, studira (dva fakulteta davno je završio), sanja slobodu i domovinu, govori nam ugledni egzilantski književnik dr. Šimun Šito Ćorić koji je Bušića posjećivao tijekom robijanja kao predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa.

ZA HRVATSKU I PROTIV JUGOSLAVIJE

— Sedamdesete su na globalnome planu za hrvatsko pitanje bile po mnogočemu iznimno burne, i slučaj otmičara Zvonka Bušića ne bi se smio gledati izvan povijesnog konteksta. Protiv Jugoslavije i za hrvatsku državu bili su u to vrijeme Hrvati raznih političkih struja i generacija, a ne samo emigracija iz 1945., pojašnjava povjesničar dr. Ivan Čizmić. Godinu dana prije 2. sabora Hrvatskog narodnog vijeća u Bruxellesu, kao najutjecajnije hrvatske političke demokratske organizacije u emigraciji nakon Drugoga svjetskog rata, skupina naših emigranata u SAD-u otela je zrakoplov. Ta je otmica bila posljedica toga što je američki tisak ignorirao hrvatski pokret u Hrvatskoj i više-manje podržavao beogradski režim. Otmičari su tražili da najveće američke novine objave njihov *Appeal to the*

American People i posebnu deklaraciju. U njima su opisali hrvatsku borbu za slobodu. Tako su prisilili svjetske medije da pišu o hrvatskom pitanju. Nakon otmice TWA-ova zrakoplova na Zapadu i u Americi mnogo se pisalo o složenome hrvatskom problemu unutar Jugoslavije. Teško je reći koliko je taj čin zračnog gusarstva (*air piracy*) koristio hrvatskom pitanju. To se odnosi i na kasniji hrvatski teroristički napad na jugopredstavništvo blizu UN-a u New Yorku, kaže dr. Čizmić.

Hrvatski tisak i većina hrvatskih organizacija u iseljeništvu načelno su osuđivali i ograđivali se od terorističkih akcija. Zbog čestih otmica zrakoplova međunarodna je javnost tada oštro osuđivala svaki teroristički čin i držanje talaca. Hrvatski napad na TWA pao je u vrlo nezgodno vrijeme, ali se nije dogodio slučajno. Bilo je to 1976., kada je Amerika slavila svoju 200. obljetnicu neovisnosti. Skupina mladih hrvatskih rodoljuba, među njima i jedna Amerikanka, unatoč činjenici da za terorizam ne smije biti nikakvih opravdanja, željeli su tako upozoriti Sjedinjene Države da se i Hrvatska bori za neovisnost i da bi je Amerika trebala u tome poduprijeti i izvući je iz okvira Jugoslavije. ■

ENGThe charismatic Zvonko Bušić, a Croatian migrant sentenced in 1977 to life in jail for the hijacking of an airplane and the murder of an American policeman will be released from jail on 20 July of this year.

NAJVIŠE DOSELJENIH U HRVATSKU IZ BIH, SRBIJE I NJEMAČKE

ZAGREB - U Hrvatsku su se u godini 2007. iz inozemstva doselile 14 622 osobe, a 9 002 osobe iz Hrvatske su odselile u inozemstvo, dok je naselje stalnog stanovništva unutar Hrvatske promijenilo 82 678 osoba, objavio je Državni zavod za statistiku. Statističari napominju kako je saldo migracije stanovništva Hrvatske s inozemstvom pozitivan za cijelo razdoblje od 1998. do 2007. Broj doseljenih prošle je godine bio za 5 620 veći od broja odseljenih, što je, doduše, najniži "pozitivni" saldo zadnjih godina. Od ukupnoga broja doseljenih, 61,2 posto osoba ili njih 8 944 doselilo se iz Bosne i Hercegovine. Slijede osobe doseljene iz Srbije (njih 1 479 ili 10,1 posto) te Njemačke (1 081 ili 7,4 posto). Od ukupnoga broja odseljenih iz Hrvatske najviše se pak osoba odselilo u Srbiju (42,4 posto ili 3 817), Bosnu i Hercegovinu (16 posto ili 1 443) te Njemačku (12,2 posto ili 1 096). U ukupnome broju doseljenih iz inozemstva u Hrvatsku u godini 2007. najveći je udio imao Grad Zagreb (16,7 posto ili 2 438 osoba), Splitsko-dalmatinska županija (11,6 posto ili 1 693), Zadarska (9,4 posto ili 1 376) i Istarska županija (sedam posto ili 1 023 osobe).

MESIĆ ODLIKOVAO SANADERA, BEBIĆA I MANOLIĆA

ZAGREB - U povodu Dana državnosti predsjednik Republike Stjepan Mesić dodijelio je četrdesetak odlikovanja zaslužnim građanima te institucijama. Među ostalima, Veleredom kraljice Jelene s lentom i Danicom odlikovani su predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, predsjednik Vlade Ivo Sanader te bivši predsjednik Vlade i Županijskog doma sabora Josip Manolić. Odlikovanje su dobili za izniman doprinos neovisnosti i cjelovitosti zemlje te za izniman doprinos razvoju odnosa Hrvatske s drugim zemljama i narodima. Čestitajući svima Dan državnosti, Predsjednik je istaknuo kako su odličja priznanje za njihov dugogodišnji rad za opće dobro, čime su zadužili zemlju.

predsjednik Vlade Ivo Sanader te bivši predsjednik Vlade i Županijskog doma sabora Josip Manolić. Odlikovanje su dobili za izniman doprinos neovisnosti i cjelovitosti zemlje te za izniman doprinos razvoju odnosa Hrvatske s drugim zemljama i narodima. Čestitajući svima Dan državnosti, Predsjednik je istaknuo kako su odličja priznanje za njihov dugogodišnji rad za opće dobro, čime su zadužili zemlju.

OD ZAGREBA DO RIJEKE ZA SAMO 80 MINUTA VOŽNJE!

RAVNA GORA - Nakon što je potkraj lipnja otvoren 21 kilometar punoga profila dionice od Vrata do Ravne Gore autoceste Rijeka - Zagreb (146,5 km), za izgradnju je još ostalo 14,5 km (Oštrovica - Vrata i Ravna Gora - Stara Sušica). Izgradnja te dionice stajala je 95,5 milijuna eura. Rijeka i Zagreb sada su približeni na 80 minuta vožnje automobilom, uz poštovanje svih prometnih ograničenja. Gradnja preostalih 14,5 kilometara punoga profila bit će dovršena u dogovorenom roku do kraja godine. Vlada RH smatra riječki prometni pravac iznimno važnim za razvoj hrvatskog gospodarstva, pa se ubrzano priprema i gradnja nizinske pruge Rijeka - Zagreb - mađarska granica, duge 274 km. Vrijednost je projekta 10 milijardi kuna, a na toj pruži putnički će vlakovi prometovati brzinom i do 200 km/h te će putovanje od Rijeke do Zagreba trajati sat vremena.

SVEČANO PROSLAVLJENO 17 GODINA SAMOSTALNOSTI HRVATSKE

ZAGREB - Hrvatska je u srijedu 25. Lipnja proslavila svoj najveći državni blagdan, Dan državnosti, i obilježila 17. godišnjicu proglašenja samostalnosti. U Zagrebu su predsjednik Republike Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić i premijer Ivo Sanader na Mirogoju položili vijence u spomen poginulim hrvatskim braniteljima i žrtvama Domovinskog rata i zatim nazočili misi u crkvi sv. Marka, koju je predslavio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Nakon toga je u Banskim dvorima održana svečana sjednica Vlade, a središnja je svečanost održana na Trgu bana Jelačića, gdje su se pred najvišim državnim dužnosnicima postrojili pripadnici Oružanih snaga i policije raspoređeni u osam ešalona.

STJEPAN RADIĆ I DANAS JE NADAHNUĆE

ZAGREB - U povodu 80. obljetnice smrti Stjepana Radića i sjećanja na žrtve atentata u beogradskom Skupštini 20. lipnja 1928., kad je radikal Puniša Račić ranio Radića te ubio Pavla Radića i Gjurju Barsaričeka, u središnjici HSS-a otvorena je izložba pod nazivom "Stjepan Radić trajno nadahnuće". Izložbu je otvorio HSS-ov predsjednik Josip Friščić, napominjući da se i iz izložene građe vidi golem doprinos Stjepana Radića, osnivača HSS-a i narodnog tribuna, političkom i kulturnom uzdizanju i očuvanju hrvatstva. Posebna je vrijednost izložbe - koja prati politički rad braće Radić i djelovanje HSS-a do 30-ih godina prošloga stoljeća - u tome što je riječ isključivo o originalnim izlošcima, mahom iz privatnih zbirki. Među brojnim uzvanicima otvaranju izložbe nazočili su predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, potpredsjednik Sabora i glavni tajnik HDZ-a Ivan Jarnjak, te ministri Božo Biškupić i Božidar Pankretić.

Poslovi vrijedni milijardu eura godišnje

U proračunu Saveza za infrastrukturu i kupnju kapitalne opreme samo ove godine predviđeno je 640 milijuna eura

Početkom mjeseca održana konferencija o gospodarskim aspektima ulaska Hrvatske u NATO savez potvrdila je kako će, općenito gledajući, Hrvatska prosperirati ne samo na sigurnosnom polju, što je glavna prednost, ali i gospodarska osnova budućeg razvoja, nego i na ekonomskom polju s posebnom mogućnošću poslovanja s brojnim agencijama NATO saveza, te izravno putem natječaja zemalja članica. Što to konkretno znači?

Riječi potpredsjednika Vlade i ministra gospodarstva, rada i poduzetništva Damira Polančeca, koji je spomenuo mnoge prednosti, mogućnosti i izazove koji se hrvatskom gospodarstvu i gospodarstvenicima otvaraju pristupanjem Hrvatske Sjevernoatlantskom savezu, konkretnim je podacima dopunio hrvatski veleposlanik pri NATO savezu i stručnjak za međunarodne odnose Da-

vor Božinović. Prema njegovim riječima, u prošloj su godini prihodi od poslovanja NATO-a iznosili milijardu eura, od čega 700 milijuna od uslužnih poslova, 254 milijuna od poslova s raznom vrstom robe, te 46 milijuna eura od posebnih programa koje većinom plaćaju SAD. "NATO savez preko svojih agencija za pravo znači i najveću svjetsku trgovinsku razmjenu, onu između Europske unije i SAD-a, najvećih NATO članica, čije dnevne trgovinske bilance dosežu 1,7 milijardi eura, i čine 40 posto ukupne svjetske razmjene", istaknuo je Božinović.

Od poslova koje trenutačno NATO-ove agencije provode u svijetu spomenimo samo obnovu i izgradnju infrastrukture u Afganistanu i na Kosovu koje su vrijedne više od 250 milijuna eura, a treba spomenuti i kako je u proračunu Saveza upravo za infrastrukturu i kupnju kapitalne opreme samo ove godine predviđeno 640 milijuna eura. Kada se tomu doda podatak da se u Bruxellesu gradi novi stožer NATO-a čija izgradnja dose-

ZAKLJUČCI KONFERENCIJE

1 Članstvom u NATO savezu prosperirat će trgovinska razmjena Hrvatske, porast će broj inozemnih ulaganja i kreditni rejting zemlje, čime će dodatno ojačati konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

2 Hrvatskim gospodarstvenicima otvaraju se šira vrata i mogućnost da ponude svoju robu i usluge oružanim snagama NATO-ovih članica. Pri tome fokus ne treba biti samo na proizvodima posebne namjene (naoružanje i vojna oprema) nego i na drugim vrstama robe i usluga kao što su usluge prijevoza, graditeljstvo, tekstilna industrija, prehrambena i prerađivačka industrija i sl.

3 Vlada će i dalje svojim programima i mjerama jačati konkurentnost gospodarstva, posebice putem ulaganja u inovacije, nove tehnologije i tehničko usklađivanje, nužno za postizanje propisanih standarda.

4 Potrebno je stvoriti jedinstveno mjesto (poput web stranice, info e-mail ili sl.), na koje će se gospodarstvenici moći obratiti i koje će za njih biti svojevrsan interaktivni vodič za sva pitanja vezana uz poslovanje s agencijama NATO saveza.

že vrijednosti od milijardu eura, onda je jasno koliko koristi hrvatske kompanije mogu imati od poslovanja sa Sjevernoatlantskim savezom. No, u Savez treba konačno i ući.

Treba spomenuti na kraju i pitanje koliko će Hrvatsku sve to stajati. Prema riječima sudionika konferencije, najskuplji dio ulaganja vezan je za obnovu oružanih snaga, koja je nužna ušli mi u NATO ili ne. Izračuni pokazuju kako je samostalna obrana i vezanje modernizacije na taj oblik sigurnosti mnogo skuplji nego priključivanje NATO savezu. "Prema Vladinim izračunima, 1,8 posto državnoga proračuna nužno je za modernizaciju oružanih snaga. Članstvo u NATO-u omogućuje nam da ostanemo na toj proračunskoj razini bez ugrožavanja nacionalne sigurnosti", zaključio je Božinović. ■

ENG A conference on the economic aspects of Croatian accession to the NATO alliance was held early this month, confirming that, regarded generally, that Croatia will prosper not only in terms of its security, but also in terms of its economy.

Napisaao: **Luka Capar**

Žena kojoj se klanjao i Pablo Neruda

Nedavno je u Splitu održana tribina “Sjećanje na Lenku Franulić”, koju je u povodu 100. obljetnice rođenja te istaknute čileansko-hrvatske novinarke organizirala Splitska podružnica Hrvatske matice iseljenika

Lenka Franulić

Povijest hrvatskog novinarstva pisale su i žene. Marija Jurić Zagorka više od pola stoljeća djelovala je u Zagrebu kao novinar i kao borac za ravnopravnost žena. To se već odavno zna. No, javnosti je nepoznato da je isti posao gotovo istodobno odrađivala, ali u dalekom Čileu, i njezina suvremenica Lenka Franulić Zlatar. Ta novinarka hrvatskih korijena i danas je uzor u toj latinskoameričkoj zemlji u kojoj je godine 1976. njoj u čast utemeljena novinarska nagrada “Lenka Franulić”. To prestižno priznanje dodjeljuje Uprava nacionalnog udruženja novinarki Čilea 26. prosinca, a može se dobiti samo jednom u životu.

Istaknuto je to nedavno u Splitu na tribini “Sjećanje na Lenku Franulić”, koju je u povodu 100. obljetnice njezina rođenja organizirala Splitska podružnica Hrvatske matice iseljenika. O životu i djelu Lenke Franulić govorile su Branka Bezić-Filipović, voditeljica splitske podružnice HMI-a, te suvremenica i prijateljica Lucija Bilić.

A životna priča te čileanske novinarke hrvatskog podrijetla dostojna je filmskoga platna. Lenka Franulić rođena je u Antofagasti 11. lipnja 1908. Njezin otac Mate Franulić, rođen u Nerežišćima na otoku Braču, sa šestoricom svoje braće došao je u Čile početkom 20. st. u potrazi za boljim životom. Njegova supruga Zorka Zlatar, rođena u Poveljima, pridružila mu se 1907. godine.

Bračni par Franulić imao je dvije kćeri: Lenku i deset godina mlađu Dobrilu koje su dobile najbolje obrazovanje. Tako je Lenka nakon školovanja u Antofagasti, studirala pedagogiju i engleski jezik u Santiagu de Chile. Diplomirala je godine 1930., ali nikad nije radila u struci. Opsjednuta novinarstvom ta se iznimno lijepa žena odrekla i majčinstva. Nije ostvarila obitelj jer za to - običavala je govoriti - jednostavno, nije imala vremena. Zaokupljena poslom jutro bi često znala dočekati za pisačkim strojem. Okušala se u svim novinarskim oblicima, a uspješno je radila i kao urednik. Godine 1931. zajedno s Carlosom Davilom utemeljila je časopis *Hoy*. Uređivala je rubriku “Knjiga i umjetnost” te prevodila članke iz stranih časopisa. U međuvremenu postaje reporterka i često putuje u inozemstvo. Vodila je i časopise *Eva*, a potom i *Ercilla*, gdje je sve do smrti bila direktorica. Okušala se i kao radijska novinarka. Posao direktorice radija *Nuevo mundo* i *Agricultura* preuzima 1945. godine. Istodobno se bavi i prevoditeljskim radom. Prevodi s francuskog i engleskog jezika, među ostalim, Virginiju Woolf i Johna Steinbecka. I sama je autorica dviju knjiga “Sto suvremenih pisaca” i antologije “Američke priče”. Suradivala je i s poznatom spisateljicom Gabrielom Mistral - inače ravnateljicom gimnazije u Punta Arenasu koja je objavljivala njezine radove.

Novinarski rad Lenke Franulić prepoznat je i izvan granica Čilea. Postaje članica Udruženja novinara SAD-a, a 1945. primljena je u State Department s još trojicom latinskoameričkih novinara. Godinu dana poslije dobila je nagradu “Helena Rubinstein”.

Lenka je u svemu bila iznad svojih kolega. Rutinskim reportažama davala je novu, životnu dimenziju. Svojim često svjetski

Napisala: **Ana Kaštelan**

Lucija Bilić i Branka Bezić
Filipović na tribini u Splitu

poznatim sugovornicima, među kojima su bili i Jean Cocteau, Eleanor Roosevelt i Juan Peron, prilazila je ljudski i intimno. Bilo je novinarki i prije nje, ali ona je radila sve i ništa nije prepuštala slučaju. Obavljala je i vrlo zahtjevne zadaće: bavila se političkim i socijalnim temama, ali i tipično ženskim pitanjima – govorilo se u stručnim krugovima o radu žene koja je inzistirala na potrebi kontinuiranog čitanja kao izvora novih znanja.

Plodonosni rad Lenke Franulić prekinut je 1963. godine u njezinoj 53. godini. Položena je u grobnicu koju je podigla svojoj majci koja ju je nadživjela. Na njezinu grobu uklesane su riječi Pabla Nerude, slavnog nobelovca koji je bio njezin štovatelj: *Bila si predvodnik žena i pouka mnogobrojnim muškarcima.*

Na posljednji počinak ispraćena je s najvećim počastima. Njezinu smrt komentirali su mnogi dnevni listovi, ali i poznate osobe. “Lenka Franulić ne zaslužuje da se o njoj govori na konvencionalan način. Bila je previše logična, previše potpuna i s toliko ljudskih vrlina, što je dovoljno da je ne zaboravimo” – navodi *La Nacion*, dnevnik iz Santiaga. “Vrijedila je više nego tona veleposlanika ili nekoliko vagona ministara”, kazao je senator Baldasar Castro, dok je njegov kolega

Hermes Ahumada izjavio kako je Lenka Franulić bila prva velika čileanska novinarka, što je za vrijeme u kojem živimo, istaknuo je, velika smjelost.

“Novinarstvo traži cijelog čovjeka i za mnoge je to i danas muški posao. Ne treba zaboraviti da ga je u nezahvalnom vremenu sredinom prošloga stoljeća Lenka Franulić odradila uspješno, mnogo bolje od svojih muških kolega. Uz to bila je i veliki čovjek – iznimno ponosna na domovinu svojih roditelja, voljenu Hrvatsku koju je silno željela povezati s Čileom, što mi je i sama kazala, i to na hrvatskom jeziku u prigodi posjeta Zagrebu 1952. Boraveći kao ataše za kulturu u bivšoj Jugoslaviji, Lenka Franulić je tom prigodom posjetila i otok Brač” – istaknula je 82-godišnja Lucija Bilić. Prisjećajući se susreta sa slavnom novinarkom, gospođa Bilić, inače jedna od utemeljiteljica Hrvatske matice iseljenika koja je splitski ogranak od 1953. vodila 21 godinu, nije uspjela zaustaviti suze.

“Lenka Franulić samo je jedna u nizu Hrvata koji su stvarali povijest Čilea, na čemu im je i osobno zahvalio čileanski predsjednik Ricardo Lagos Escobar koji je 2004. u Škripu na Braču otkrio spomen-ploču. Uvjeti u kojima su živjeli i radili pripadnici te, prve generacije hrvatskih doseljenika, posebice na jugu Čilea, bili su više nego surovi. Ipak oni su vrlo brzo uspjeli naučiti jezik

i napredovati u poslu. Potomci tih ljudi koji su obilno znojem natapali čileansku zemlju, danas su redom ugledni intelektualci s kojima se možemo ponositi i mi u Hrvatskoj. A to ni s jednom etničkom zajednicom, a u Čileu ih ima mnogo, nije slučaj. U sve to sam se i osobno uvjerila u dvama navratima, kada sam 1968. i 1971. boravila u Čileu” – zaključila je svoje izlaganje Lucija Bilić.

Za kraj treba reći da je Lucijina mlađa sestra Dobrila ostvarila uspješnu karijeru kao

priznata glazbenica, čelistica koja je studirala u Parizu kod Antonija Janigra. “Jedno vrijeme živjela je i radila u Hrvatskoj, u Splitu i Zagrebu. Nakon povratka u Čile svirala je u Simfonijskom orkestru i Filharmoniji u Santiagu te predavala na Glazbenoj akademiji” – istaknula je Branka Bezić-Filipović, voditeljica splitske podružnice HMI-a, čijom je zaslugom predstavljen javnosti jedan i te kako značajan dio povijesti čileanskih Hrvata. ■

ENG A round table was held in Split recently under the title Memories of Lenka Franulić, organised by the Split branch office of the Croatian Heritage Foundation on the occasion of the 100th anniversary of this prominent Chilean-Croatian journalist.

MEĐUNARODNE KONFERENCIJE O PREKOGRANIČNOJ SURADNJI NACIONALNIH MANJINA

BRIJUNI - Na Brijunima je od 19. do 21. lipnja održana Međunarodna konferencija čija je ovogodišnja tema bila PREKOGRANIČNA SURADNJA I ZAŠTITA NACIONALNIH MANJINA. Skup je održan u organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Savjeta za nacionalne manjine RH. Konferenciju je otvorila mr. sc. Milena Klajner, predstojnica

Ureda za nacionalne manjine Vlade RH. Sudionici konferencije bili su predstavnici nacionalnih manjina u RH, predstavnici Hrvata iz Mađarske, Rumunjske i Makedonije, kao i predstavnici državnih institucija iz Austrije, BiH, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Rumunjske i Slovenije. Uz prekrasnu prirodu i aktualne teme konferencija je još više pridonijela izgradnji intenzivne suradnje nacionalnih manjina u Hrvatskoj i izvan nje. (Snježana Trojačanec)

PUT PRIJATELJSTVA VUKOVAR – LJUBLJANA 2008.

SLOVENIJA - I ove je godine po 17. put Savez hrvatskih društava u Sloveniji pod pokroviteljstvom Veleposlanstva RH u Ljubljani i Društva slovensko-hrvatskoga prijateljstva organiziralo tradicionalnu biciklističku karavanu "Put prijateljstva Vukovar–Ljubljana", a u povodu proslave dana hrvatske i slovenske državnosti. Svrha su karavane prijateljstvo i druženje. "Mali ljudi uvijek mogu napraviti veliki korak, a ideja se rodila upravo među malim ljudima!" – rekao je vođa karavane Milan Pavelić. Karavana prijateljstva započela je u Vukovaru u 19. lipnja i završila 21. lipnja u Rekreativskom centru Mostec u Ljubljani. U ovogodišnjoj je karavani sudjelovalo 35 biciklista, te dva predstavnika Saveza hrvatskih društava u Sloveniji i pet članova pratnje. Na putu dugom 500 km karavana je posjetila mnoge hrvatske i slovenske gradove. Uoči polaska karavane iz Vukovara, čije sudionike je ispred Gradskog poglavarstva ispratila vukovarska gradonačelnica Zdenka Buljan, biciklisti su položili vijenac podno Kamenoga križa za slobodnu Hrvatsku na ušću Vuke u Dunav.

IZLOŽBA ELEONORE APOLLONIO U SPLITU

SPLIT - U palači Milesi u Splitu je 23. lipnja otvorena izložba radova slikarice Eleonore Apollonio iz Kotora. Tridesetogodišnja slikarica, školovana na Fakultetu likovnih umjetnosti u Cetinju, prvi put se predstavila svojim djelima splitskoj likovnoj publici i rodbini koja živi u tome gradu. Izložba će se moći razgledati dva tjedna, a izloženi su radovi ulja na platnu, koja manirom i smirenim koloritom podsjećaju na djela starih majstora. Izložbu je otvorio prof. dr. Tonči Šitin, a publici su se, uz autoricu, obratili i dr. Ljubo Urlić i voditeljica Matičine podružnice Split Branka Bezić Filipović. Dr. Urlić je još u vrijeme kada je bio dogradonačelnik Splita pomagao projekte vezane za Hrvate u Boki, a nastavio je i poslije. Hrvatsko građansko društvo Crne Gore Kotor poslalo je zahvalnice svima koji su tada pomogli, a uručene im nakon otvorenja izložbe.

FESTIVAL DJECA SU UKRAS SVIJETA U TAVANKUTU

VOJVODINA - U Tavankutu je 8. lipnja održan Festival dječjeg folklor "Djeca su ukras svijeta", na kojem je nastupilo 11 društava, među kojima su bili i predstavnici hrvatske, slovačke, rusinske i mađarske nacionalne manjine. Festival, koji se punih trinaest godina održava u Tavankutu, okuplja društva koja se bave očuvanjem kulturne baštine nacionalnih zajednica s teritorija Vojvodine. Sudionici ovogodišnjeg festivala jesu: HUK "Lajčo Budanović" Mala Bosna, HKUD "Ljutovo" Ljutovo, HKPD "Silvije Strahimir Kranjčević" Bački Breg, SKUD "Jednota" Šid, Dom kulture Ruski Krstur, OŠ "Bratstvo-jedinstvo" Beždan, KUDH "Bodrog" Bački Monoštor, HKC "Bunjevačko kolo" Subotica, HKUP "Dukat" Vajska, Bođani i HKPD "Matija Gubec" Tavankut.

80 GODINA PJESNIKA ANTONA LEOPOLDA

AUSTRIJA – Gradišćanskohrvatski pjesnik i pisac Anton Leopold slavio je svoj 80. rođendan. Općina Frakanava-Dolnja Pulja i Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću tom su se prigodom odužili Leopoldu u okviru posebne svečanosti. Anton (Tonči) Leopold - pjesnik, pisac crtica i priča, fotograf, rođen je 13. Lipnja 1928. u Frakanavi, hrvatskom selu u srednjem Gradišću, član je austrijskoga PEN-kluba i Društva hrvatskih književnika. S osamnaest godina napisao je svoju prvu pjesmu. Odonda neprestano piše i "klepa" stihove koje publicira u rukopisnim zbirkama, u različitim gradišćanskohrvatskim izdanjima. Tiskane su mu knjige: *Cvijeće u Gradišću* (1954.), *Gradišćanski hrvatski gaj* (1967.), *Štorice i pjesme* (1989.), *Hrvatske povijeske* (1992.), *Svitli kolobar* (1995.), *Sunce domovine* (1996.). Anton Leopold dobitnik je brojnih priznanja.

Odličje za admirala

Dr. Milošević je u burnim vremenima stao na čelo Bokeljske mornarice, značajne institucije u identitetu bokeljskih katolika i Hrvata, koja godine 2009. slavi 1200. obljetnicu, zajedno sa svojim zaštitnikom sv. Tripunom

Čelnici Bokeljske mornarice tijekom službenog posjeta Dubrovniku (admiral Milošević - treći s lijeva)

Dr. Miloš Milošević rođen je godine 1920. u Splitu, gdje završava osnovno obrazovanje i dva razreda klasične gimnazije. Na Cetinju nastavlja realnu gimnaziju, a u Subotici 1938. godine maturira. Pravni fakultet studira u Subotici i Padovi, a diplomu nostrificira 1947. godine u Beogradu. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu diplomira na romanskoj grupi 1948. godine. Prvo zaposlenje bilo mu je za sudskog pripravnika Okružnog suda u Kotoru. Budući da se usporedo s navedenim školovanjem Milošević bavio i glazbom, daljnja zaposlenja bila su u raznim glazbenim tijelima i školama. Od godine 1953. prelazi na rad u *Istorijski arhiv*, gdje od 1978. godine obnaša dužnost direktora. Godine 1974. doktorira na Filozofskom fakultetu u Zadru.

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić dodijelio je u povodu Dana državnosti dr. Milošu Miloševiću odličje Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinski. To je najviše priznanje za civilne osobe koje su se iskazale u širenju ugleda RH u zemlji i inozemstvu, građenju dobrih odnosa država, te u svojoj profesiji.

Odličje se dodjeljuje na inicijativu Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore (HGDCG), uz potporu Dubrovačko-neretvanske županije, županice Mire Bučonić i dožupana Miše Galjufa, te Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice – podružnica Dubrovnik i njezina predsjednika Želimira Čizmića.

U obrazloženju HGDCG-a, s predsjednikom dr. Ivanom Ilićem na čelu, navodi se, među ostalim, sljedeće:

“Mi, Hrvati Crne Gore, izuzetno smo ponosni da među nama žive ljudi, koji su imali hrabrosti i odvažnosti sav svoj

ljudski i profesionalni potencijal staviti u službu čovječnosti. Jedan od tih ljudi, istinski znanstveni i kulturni gorostas o kojemu s uvažavanjem i divljenjem pričaju diljem svjetske znanstvene zajednice, jest dr. Miloš Milošević.

Nevjerojatno plodan u svom radu, sklon stalnim preispitivanjima i provjerama, odmjeren ali i odlučan slovi za barda svjetske arhivistike. On s pravom uživa ugled kao vrsni muzikolog, povjesničar i povjesničar umjetnosti. Svojim znanstvenim i kulturnim djelovanjem dao je nemjerljiv doprinos očuvanju baštine Boke kotorske, napose očuvanju hrvatske komponente, što je ohrabrilo i ostale pripadnike naše zajednice u nastojanju očuvanja identiteta i opstanka u teškim vremenima.

Dr. Milošević je u burnim vremenima stao na čelo Bokeljske mornarice, značajne institucije u identitetu bokeljskih katolika i Hrvata, koja 2009. godine slavi 1200-tu obljetnicu, skupa sa svojim zaštitnikom Sv. Tripunom u čiju je čast i utemeljena. Bitno obilježje te Bratovštine

jest širina i tolerancija, koja nije dovođena u pitanje ni u najtežim vremenima, pa uz katolike i Hrvate u članstvu su i pripadnici drugih vjeroispovijedi i narodnosti.

Tu tradiciju uzdržao je i sačuvao, pored nas ostalih, i dr. Milošević kao doživotni Admiral, izabran na tu dužnost bremenite 1991. godine. Njegov uspjeh u očuvanju stoljetne trpeljivosti i snošljivosti te nastojanje na multikulturalnosti u kojoj će raskoš hrvatskog identiteta zasjati u svojoj cjelovitosti, služi našoj zajednici, ali i cijelom hrvatskom narodu na čast.

Sljedeći već navedene vrijednosti i težnju za održanjem, formirano je i Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, koje je od samog početka uživalo potporu dr. Miloševića.” ■

ENG Croatian President Stjepan Mesić recently conferred a national decoration on prominent Bokelj Croat Dr. Miloš Milošević, a researcher, musicologist, historian, an admiral in the Bokelj Navy and the founder of the Croatian Civil Society of Montenegro.

Napisala: **Tamara Popović**

Neiskorištena snaga hrvatskog izvandomovinstva

“Potrebno je izraditi strateški nacionalni program za povezivanje domovinske i izvandomovinske Hrvatske na obostranu korist”, istaknuo je Josip Ante Sovulj

Josip Ante Sovulj,
predsjednik HSK

U domovinu Hrvatsku nakratko je došao Josip Ante Sovulj, novoizabrani predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK), koji je s najužim vodstvom HSK posjetio i Domovinsko sjedište HSK, smješteno u Hrvatskoj matici iseljenika. Za posjeta Zagrebu, Sovulj je s čelnim ljudima Kongresa imao sastanak u Ministarstvu znanosti obrazovanja i športa, s dr. sc. Zrinkom Kovačević, državnom tajnikom ministarstva i njezinim užim timom, najvišim dužnosnicima Hrvatskog sabora, kao i ravnateljicom HMI-a, Danirom Bilić. Bila je to prigoda da s novim čelnikom HSK razgovaramo za Maticu.

No prije razgovora recimo da je dugogodišnji glavni tajnik HSK Josip Ante Sovulj od 1971. godine živi i radi u New

Yorku. Ondje je završio sociologiju kriminalnog pravosuđa.

Novoimenovani ste predsjednik HSK, pa nam recite koje su smjernice u Vašem dvogodišnjem mandatu?

—Tu bih svakako istaknuo osmišljavanje i godišnje održavanje Hrvatskih svjetskih susreta. Obuhvaćali bi organizaciju Hrvatskih svjetskih igara (HSI), sa svrhom okupljanja hrvatske mladeži, kao i mladeži hrvatskih korijena iz tridesetak zemalja svijeta sa svih kontinenata. Na duhovno-vjerskom polju u suradnji s Hrvatskom crkvom, držim osobito važnim organizirati susrete hrvatske svjetske katoličke mladeži i tako u izvandomovinstvu održavati i jačati hrvatsku vjersku i kulturnu baštinu, koju je hrvatska Crkva od samog početka iseljavanja Hrvata putem bezbroja svojih župa i Hrvatskih katoličkih misija diljem svijeta uspjela

očuvati. Potom ću na znanstvenom polju predlagati redovne susrete, kao i razmjene iskustava i dostignuća naših znanstvenika iz izvandomovinstva s onima u Hrvatskoj. Što se tiče kulturnoga stvaralaštva u izvandomovinstvu, kanim potaknuti osnivanje društva hrvatskih izvandomovinskih književnika, koji će se za susreta u Hrvatskoj predstavljati svojim djelima. Planiramo održavati i godišnje gospodarske konvencije hrvatskih gospodarstvenika iz svijeta sa svrhom upoznavanja s mogućnostima investiranja i poslovanja u Hrvatskoj. Naravno, i dalje ćemo se baviti položajem Hrvata u BiH i zalagati se za to da on bude što bolji, a to je istaknuto i u našoj Rezoluciji koju je Glavni odbor HSK donio na svojem zagrebačkom zasjedanju u ožujku ove godine. Poglavitito ćemo se zalagati za ona neotuđiva prava Hrvata u BiH koja su im zakinjuta, kao nedavna odluka Ustavnog suda Federacije BiH na radijsko-televizijski kanal na hrvatskome jeziku.

Na koji način mislite ostvariti zacrtane projekte?

— Moći ćemo ih ostvarivati samo ako ih hrvatska Vlada, kao i svi odgovorni iz Hrvatske prepoznaju kao izvor gospodarskog, znanstvenog, profesionalnog i svekolikog potencijala, te ako ih podupru materijalno i finansijski. Usput kazano, HSK nije cilj sam sebi, nego je u službi Hrvatima bilo u izvandomovinstvu bilo u domovini.

U javnosti se često ističe kako je iseljena Hrvatska “rudnik zlata”. U čemu se ogleda potencijal iseljene Hrvatske i koristi li ga se ovdje u domovini?

— Potencijal je prije svega u njezinu broju, jer po broju iseljenika u izvandomovinstvu je, zasigurno, još jedna Hrvatska. Osim toga, njegova je snaga

Razgovarala: **Željka Lešić**, Snimio: **Žorži Paro**

u gospodarskoj moći i golemom broju intelektualaca i profesionalaca s golemim intelektualnim, poslovnim, te životnim iskustvom stečenim u zapadnim demokracijama. Spomenuti potencijal nije ni približno iskorišten u domovinskoj Hrvatskoj.

Kako popraviti propuste?

— Potrebno se okrenuti budućnosti i temeljito izraditi nacionalni program za povezivanje domovinske i izvandomovinske Hrvatske. Na taj bi se način tragedija iseljavanja preoblikovala u izvor materijalne, intelektualne, profesionalne i duhovne energije za opću korist hrvatskoga nacionalnog korpusa.

HSK kani pokrenuti niz projekata među kojima su najpoznatije 2. Hrvatske svjetske igre (HSI). Imate li novčanu potporu za spomenute projekte?

— Novčanu potporu u cijelosti nemamo, no vjerujemo kako ćemo se uspjeti "pokriti". Najvažnije nam je da planirane aktivnosti odradimo i da su naši programi i naša krovna udruga u cjelini u službi hrvatskoga naroda i hrvatske države. HSI su svehrvatski projekt kako nas, tako i hrvatske Vlade i ostalih subjekata domovinske i iseljene Hrvatske. Ne mogu ne spomenuti kako je divno i dirljivo doživjeti na susretima HSI hrvatsku iseljeničku mladež iz tridesetak zemalja svijeta, koji jedino komuniciraju međusobno hrvatski - pa u koliko ga god mjeri pojedinci poznavali - i gdje hrvatski postaje jedini jezik, može

se slobodno reći, svjetski jezik za vrijeme održavanja Igara.

Kako gledate na činjenicu da se u HSK sve više uključuju mladi koji pokreću zapažene projekte?

— Takva činjenica ohrabruje i naša je želja da se nacionalni kongresi što više "pomlade". Dobar je primjer njemački u kojemu nam je većina dužnosnika mlade osobe, uključujući i predsjednika Miju Marića. Važno je napomenuti kako ti mladi pokreću značajne programe, od kojih ističem "Virtualno mentorstvo", program kojim se povezuju studenti iz Hrvatske s hrvatskim intelektualcima, profesionalcima i gospodarstvenicima svijeta.

Kongres je gotovo od osnutka član ECOSOC-a, Vijeća UN-a s konzultativnim statusom. Na koji način ta krovna iseljenička udruga može sudjelovati u promicanju hrvatskih interesa u okviru te međunarodne ustanove?

— Sa statusom koji ima pri UN-u, HSK ima prigodu biti izravno uključen u djelatnosti svih odbora i pododbora Ekonomsko-društvenog vijeća UN-a. Takvim djelatnostima pridonosi UN-ovim programima općenito, kao i promicanju širih hrvatskih interesa u okvirima te krovne međunarodne ustanove, kao i korištenju materijalne i svekolike druge pomoći putem UN-ovih programa koji su namijenjeni razvoju okoliša, školstva, zdravstva itd. S našim statusom možemo imati dvadesetak predstavnika u tijelima

UN-a u New Yorku, Beču i Ženevi. Zasad imamo novoimenovanu predstavnicu u New Yorku, gospođicu Višnju Miočić, urednicu *Croatian Chroniclea*, koja je zamijenila dosadašnjeg predstavnika dr. Marija Viskovicha, dok smo u postupku uspostavljanja predstavništva u Ženevi i Beču.

Upravo ste se vratili sa sastanka u Hrvatskom saboru, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, te u HMI-u. Možete li nam reći što je bio predmet razgovora i jeste li njima zadovoljni?

— Zadovoljni smo susretima i u Hrvatskom saboru, gdje nas je primio predsjednik Sabora Luka Bebić, i u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa i u HMI-u, gdje smo razgovarali s dr. sc. Zrinkom Kovačević, državnim tajnicom ministarstva i Matičinom ravnateljicom Danirom Bilić. Svakdje smo dočekani srdačno i s velikim razumijevanjem. Bili su to plodni susreti vezani uz buduću suradnju HSK i domovinskih institucija. Glavna tema razgovora bile su nadolazeće HSI koje će se, sada već možemo najaviti, 2010. godine održati u Zadru. Budući da je to golemi projekt koji bez potpore najviših hrvatskih institucija ne možemo sami ostvariti, na vrijeme smo krenuli s organizacijom. Očekujemo, ako za to osiguramo mogućnosti, više od 3 000 sudionika na sljedećim Igrama, čemu se uistinu veselimo svi mi u organizaciji, ali nas to i obvezuje kako bi i ove, druge HSI bile na ponos iseljene i domovinske Hrvatske.

Razgovarali smo i o budućoj, intenzivnijoj suradnji HSK s hrvatskom Vladom, koja je od iznimne važnosti za obje Hrvatske. Što vrijeme više odmiče, oslobađamo se posljedica Domovinskog rata, pa se više približavamo suradnji s Vladom i drugim državnim ustanovama vezanima uz tu drugu, izvandomovinsku Hrvatsku u kojoj je golemi potencijal. ■

ENG Josip Ante Sovulj, the newly elected president of the Croatian World Congress (CWC) is in the Croatian homeland on a short visit. Top CWC officials joined him in a visit to the homeland seat of the CWC, whose offices are located in the Croatian Heritage Foundation building. During his visit to Zagreb Sovulj and the top CWC officials held meetings with the Ministry of Science, Education and Sport, with top officials at Croatian Parliament, and with CHF director Danira Bilić. It was an opportunity for Matica magazine to interview the new CWC leader.

Pozdravno slovo predsjednika Sovulja prigodom redovnog godišnjeg sastanka HSK u HMI

Opstati u tuđini, a ostati Hrvat

Svoj jubilej HKZ je obilježio i jednom posebnom humanitarnom akcijom u korist hrvatske djece. U Vinkovcima je 24. svibnja otvoreno 37. dječje igralište u minama okruženim mjestima, koje je donacija udruge

Proslava HKZ-a u Hrvatskoj kući u Oltnu

Prilagoditi se domaćinu, ali ostati svoj na tuđemu tlu, i to desetljećima, sudbina je stotine tisuća Hrvata širom svijeta, koji su se okupljali u udrugama kako bi očuvali svoj identitet i njegovali običaje svoga zavičaja. *Društvo prijatelja Matice hrvatske*, osnovano 1971. u Zürichu, moralo je 1973. (nakon zatvaranja MH) promijeniti ime u *Hrvatska kulturna zajednica u Švicarskoj*. Taj veliki i važan događaj udruga je obilježila 8. lipnja 2008.

Proslava jubilarnog, 35. rođendana započela je svečanom misom u crkvi svetoga Vendelina u Dullikenu koju je vodio fra Šimun Šito Ćorić. Vodstvo udruge spomenulo se svih umrlih članova, među njima i onih počasnih (prof. dr. Žarko Dolinar, fra Lucijan Kordić, dr. Jure Petričević, prof. dr. Vladimir Prelog, dr. Tihomil Rađa). Misa je bila popraćena koncertom. Na orguljama je svirao prof. Ivan Matarić – predsjednik Hrvatske kulturne zajednice. S tamburicama je nastupilo Hrvatsko glazbeno društvo Tamburica iz Vorarlberga (Austrija), i sami slavljenci sa svojih 30. godina postojanja. Kao kolektivni članovi *Hrvatske kulturne zajednice* pridružili su se organizaciji zajedničke jubilarne proslave.

Napisala: **Dunja Gaupp**

Zvucima gitare fra Šimun Šito Ćorić pratio je andeoske glasove dviju mladih članica zbora *Hrvatske katoličke misije Solothurn*. Ana Jurčević otpjevala je "O, velik je Bog", a na kraju mise s Josipom Gudelj pjesmu "Samo je jedna Hrvatska" kojom je signaliziran kraj svečane mise, pa su svi prisutni razdragano prihvatili pjesmu i u dobrom raspoloženju napustili crkvu.

Proslava se nastavila u Hrvatskoj kući u Oltnu. Početak dana nije obećavao lijepo vrijeme, bilo je hladno i oblačno. No, mora da je Gospodinu bilo milo sve što je tijekom mise čuo i vidio, pa se pobrinuo da suncem obasja veliki i lijepi vrt Hrvatske kuće kako bi slavljenci mogli bez problema ugostiti više od 300 svojih članova, prijatelja i simpatizera pečenim odojcima, raznim salatama, domaćim vinom i pivom, te kolačima i kavom.

Svoj 35. rođendan HKZ je obilježila i jednom posebnom humanitarnom akci-

jom u korist hrvatske djece. U Vinkovcima je 24. svibnja otvoreno 37. dječje igralište u minama okruženim mjestima, koje je donacija udruge. U okviru akcije Crvenog križa Vinkovci "Pazi, ne gazi", HKZ je organizirala više koncerata u Švicarskoj, kojima je prikupljen novac za razminiranje zemljišta i gradnju igrališta. Djecu je oduševilo novo igralište, pa su došla u velikome broju, čemu su se posebno radovali pri otvorenju igrališta radovali prisutni predstavnici *Hrvatske kulturne zajednice* prof. Ivan Matarić, Franjica Kos i bračni par Dunja i Osvina Gaupp. HKZ nastavlja akciju u nadi da će pomoći otvaranju još kojega dječjeg igrališta. ■

ENG The Croatian Cultural Community in Switzerland was founded exactly 35 years ago in Zurich, growing out of the Friends of Matrix Croatia Society. The association marked the significant and important event for the Croatians of Switzerland on 8 June of this year.

Pola stoljeća župe Sv. Križa

Vojni ordinarij Juraj Jezerinac predvodio je u crkvi Sv. Križa u Hamiltonu u kanadskome Južnom Ontariju misno slavlje 7. lipnja i susreo se sa župljanima među kojima je nekada službovao kao župni vikar. Utemeljenje hrvatske župe u Hamiltonu započeo je davne, 1947. godine svećenik Zagrebačke nadbiskupije dr. Rudi Hrašćanec. Njegovim odlaskom u Sjedinjene Američke Države za profesora Hamilton je ostao bez hrvatskoga svećenika do dolaska mladog Stjepana Šprajca čijem upornom radu treba zahvaliti da su mise za okupljenu hrvatsku zajednicu ponovno počele 1957. godine. Godinu poslije, tj. 1958., službeno je ustanovljena župa Sv. Križa, a prva crkva blagoslovljena je već 29. studenoga 1959. Deset godina poslije blagoslovljena je i sadašnja župna crkva Sv. Križa. Aktualni je župnik agilni Marijan Mihoković, svećenik Varaždinske biskupije, koji je od prošle jeseni u Hamiltonu. Župljane župe Sv. Križa čine doseljenici iz karlovačkoga kraja, te iz najraseljenije hrvatske regije Like. Potkraj dvadesetog stoljeća u Hamilton se doselio priličan broj mladih obitelji podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, kao posljedica ne-

davnog rata na tim prostorima. Biskup Jezerinac doputovao je u Kanadu kao delegat hrvatskih biskupa na 49. međunarodni euharistijski kongres koji se ove godine održava u Quebecu od 15. do 22. lipnja. Za svojega kratkog boravka u Južnom Ontariju posjetit će hrvatske župe i njihove pastoralne djelatnike.

U propovijedi, u župi koja ove godine slavi 50. obljetnicu postojanja, biskup se, na temelju nedjeljnih čitanja, osobito evanđeoskog izvještaja o pozivu carinika Mateja, posebno pozabavio duhovnim pozivom, svećeničkim i redovničkim, te istaknuo činjenicu kako u iseljenoj Crkvi u Hrvata nema duhovnih zvanja. Posljedice su da se smanjuje broj pastoralnih djelatnika koje Crkva iz domovine može odvojiti za inozemnu pastvu. Tu je razlog da se iz inozemne pastve povlače i svećenici i sestre – bilo zbog starosti bilo zbog potreba u domovini. Među uzroke nedostatka svećenika u inozemnim župama i misijama nabrojio je manjak molitve za duhovna zvanja, obitelji sa sve manje ili bez djece, negativni stav prema Crkvi u obiteljima i

društvu, posljedice ratnog vihora koji je mnoge obitelji do temelja uzdrmao i raselio ih širom svijeta, veća potreba Crkve u Domovini jer i tamo pada broj zvanja, a osnivaju se nova duhovna središta...

Budući da je bila nedjelja kad su se po odredbi BK Kanade skupljali doprinosi za stradalnike u Myanmaru, biskup je na kraju mise pozvao na kršćansku solidarnost u pomaganju potrebitima gdje god bili, podsjećajući kako je Hrvatskoj bila dobrodošla svaka pomoć za vrijeme nedavnih ratnih godina. Nakon mise biskup se susreo s nazočnim župljanima i obnovio uspomene jer mnoge od njih poznaje iz Domovine ili za vrijeme svoga službovanja u Hamiltonu. (Marina Matanović)

Konvencija HSK Švicarske i Lihtenštajna u znaku jubileja

ŠVICARSKA - U Oltenu u Hrvatskoj kući nedavno je održana Konvencija Hrvatskoga svjetskog kongresa Švicarske i Lihtenštajna (HSK CH/FL). Njegov dugogodišnji predsjednik dr. Branko Grizelj u

svojoj je poruci zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli djelovanju ove hrvatske krovne udruge, sjetivši se i pok. dr. Ante Kordića. Istaknuo je da je hrvatsko zajedništvo dobro funkcioniralo u kriznim vremenima, te da moramo učiti i sve učiniti da ga bude i u mirnodopskim. Veleposlanik RH u Bernu Jakša Muljačić pohvalio je povezivanje hrvatskih udruga i značajnih pojedinaca putem HSK, ističući važnost ovakve širine i

otvorenosti kakvu doživljava ovdje. Na ovaj je skup novosti sa sastanka Glavnog odbora HSK-a koji se održan u ožujku 2008. u Zagrebu donio fra Šimun Šito Ćorić, kao glasnogovornik i član Izvršnog odbora HSK na svjetskoj razini. Glavna tajnica HSK CH/FL Franica Kos podnijela je kratko izvješće o djelovanju HSK CH/FL tijekom petnaest godina. U Izvršni odbor (IO) HSK CH/FL izabrani su: dr. med. Vlado Šimunović, predsjednik, Tomislav Mijatović i dr. Alen Kordić, kao dopredsjednici i osobe za kontakte s medijima, Franjica Kos, gl. tajnica, dipl. ing. Štefo Babić, rizničar i dipl. ing. Antun Šerić, član. Također su izabrani za članove IO HSK CH/FL prvi ljudi vodećih hrvatskih ustanova i udruga u Švicarskoj: prof. Andrea Radman, koordinatori- ca Hrvatskih dopunskih škola; prof. Ivan Matarić, predsjednik Hrvatske kulturne zajednice; Ivan Rošćić predsjednik i koordin- ator Hrvatske demokratske zajednice; dipl. ing. Ante Soldo, predstavnik AMAC-a, Zlatko Šešet, povjerenik za frankofonsku Švicarsku, Mario Lovrić povjerenik za Hrvatske svjetske igre i športske udruge. U Nadzorni odbor izabrane su Dunja Gaupp i Ana Župa. (Franica Kos)

Mladi Hrvati u Njemačkoj - bogatstvo i Hrvatske i Njemačke

Još prije osamostaljenja Hrvatske, godine 1989. osnovala sam Hrvatsku folklornu skupinu "Dragutin Domjanić", što nije bilo gledano s velikim simpatijama. Folklorna je skupina bila otvorena i za one koji nisu bili Hrvati, a željeli su upoznati hrvatsku tradiciju i kulturu

Bosiljka Barbara Dreher, rođ. Kovačević, izaslanica za strance u Hattersheimu

Bosiljka Barbara Dreher, rođ. Kovačević, rođena je 1954. u Fuki u blizini Vrbovca i jedna je od malobrojnih Hrvatica koja profesionalno djeluje na mjestu izaslanice za strance u nekom njemačkom gradu. Od 1975. živi u Hattersheimu na Majni, nedaleko od Frankfurta na Majni, i diplomirana je sociologinja. Nedavno je u njezinoj organizaciji održan 21. međunarodni susret u Hattersheimu na kojem su se dostojno predstavili i Hrvati, što je bio i povod ovom razgovoru.

Razgovarao i snimio: **Adolf Polegubić**

Koliko dugo organizirate ove i slične međunarodne susrete u Hattersheimu?

— Susrete organiziram od 1989., kada sam bila predsjednica Vijeća stranaca u Hattersheimu. Od svih naroda koji su se predstavili na susretima najbrojniji su Turci, potom Talijani, Hrvati, Grci, Poljaci, Srbi, Makedonci i drugi. Valja napomenuti kako na području ovoga malog grada žive pripadnici 94 naroda i zauzimaju više od 15 posto ukupnoga stanovništva. Ovogodišnji, 21. međunarodni susret održan je 7. lipnja, a na njemu su se dostojno predstavili i Hrvati na štandu Društva Hrvatsko-njemačkog prijateljstva iz Hattersheima. U kulturnom programu nastupila je i folklorna skupina iz Hrvatske katoličke misije Main-Taunus/Hochtaunus pod vodstvom Dražene Brešić.

Koja su još posebna područja Vašega djelovanja?

— Jedna od najvažnijih mojih aktivnosti usmjerena je na obrazovanje djece, mladeži i odraslih stranih sugrađana. Osim toga, važno je stvaranje mreže sličnih djelatnosti izvan grada Hattersheima, kako u Njemačkoj, tako i u zemljama iz kojih potječu strani sugrađani. Kao Hrvatica, započela sam tu međunarodnu suradnju sa svojom domovinom Hrvatskom, potom s Turskom i s Grčkom. U planu je suradnja i s drugim zemljama. Prije 17 godina pokrenula sam i međuvjersku molitvu za mir, što je posebno prihvaćeno u gradskim institucijama.

Kao izaslanica stranaca pri gradu Hattersheimu na razini kotara organizirala sam i tečaj hrvatskog jezika za odrasle, koji je vodila Kristina Kovačević. Organizirali smo i razmjene učenika jer mislim kako je važno da mladi ljudi na neko vrijeme odu izvan domovine kako

bi spoznali neke druge vrijednosti i poslije ih mogli primijeniti u svojoj sredini.

Rekli ste kako ste u početku bili na čelu Vijeća stranaca grada Hattersheima. Kako su Hrvati zastupljeni u tom vijeću?

— I tada kada to zakonski nije bilo definirano, Vijeće stranaca u ovome gradu bilo je osnovano i demokratski birano još prije dvadeset i jednu godinu, dakle, od 1987. U Vijeću su od 1989. bili zastupljeni i Hrvati. Još prije osamostaljenja Hrvatske, 1989. osnovala sam Hrvatsku folklornu skupinu "Dragutin Domjanić", što nije bilo gledano s velikim simpatijama. Folklorna je skupina bila otvorena i za one koji nisu bili Hrvati, a željeli su upoznati hrvatsku tradiciju i kulturu. Iz te folklorne skupine poslije je nastalo Hrvatsko-njemačko društvo koje danas uspješno vodi Edeltraut Schermoly. To je bio ispravan proces koji će dobiti svoje puno mjesto osamostaljenjem Republike Hrvatske. Također sam se prije toga zauzimala za samostalnost hrvatskog jezika u njemačkim krugovima. Danas Vijeće stranaca ima trinaest članova, a od toga su tri Hrvatice: Božica Krug, Franka Novak i Slavica Samardžija. Nedavno je Božica Krug nagrađena od grada Hattersheima kao i pokrajine Hessen za svoje dragovoljno djelovanje.

U vašoj je organizaciji došlo do obostranog susreta skupine građana Vrbovca i Hattersheima.

— Godine 1992. skupina gimnazijalaca iz Vrbovca živjela je mjesec dana u njemačkim obiteljima u Hattersheimu i posjećivala ovdashnju školu. Omogućeno im je upoznati se s načinom školovanja i života u Njemačkoj. Osim toga, svake godine na Akademiju umjetnosti bile su pozvane učenice iz Vrbovca kako bi

14 dana sudjelovale u radu akademije. Na kraju su svojim radovima sudjelovale u zajedničkoj izložbi. Svojim su se radovima u Hattersheimu predstavili i umjetnici iz Vrbovca: Kefelja, Boltižar, Mandekić i Happ. U Hattersheim su tijekom godina dolazili i predstavnici grada Vrbovca, vatrogasci, sportaši, folklorši, glazbenici, limena glazba, mažoretkinje i skupina poduzetnika. Ja sam za svoje djelovanje u tom smislu dobila i odličje počasne građanke Vrbovca. Došlo je i do uzvratnog posjeta građana Hattersheima Vrbovcu. Njihove spoznaje o Hrvatima bile su nakon toga sasvim drukčije. Spoznali su da smo visokocivilizirani narod sa svojom bogatom nacionalnom svijesću i kulturom. U planu je ostvarenje susreta mladih iz Hattersheima, Mađarske, Francuske i Hrvatske u Nerezinama na otoku Cresu, gdje grad Vrbovec ima svoje odmaralište za djecu.

Često se čuje o integraciji. Koja je zapravo bit integracije?

— Za mene je to proces koji je počeo 60-ih godina prošloga stoljeća, kada su naši očevi pozvani kao vrijedni, zdravi i mladi radnici da pomognu razvoju i obnovi Njemačke. Uvijek se radilo na tome da će se naši ljudi nakon nekoga vremena vratiti u domovinu. Svjesni smo i toga kad čovjek ostavi svoje i dođe u novu sredinu da nakon nekoga vremena prihvati i ovo novo. Možda je u prvom redu razlog njihova dolaska bio materijalni, a svojim su kapitalom i ponašanjem pridonijeli obnovi Hrvatske jer su već tada ulagali svoj novac u domovinu i relativno se brzo

Na štandu Hrvatsko-njemačkog društva zajedno s gradonačelnikom Franssnom i zastupnicom Hrvata u Vijeću stranaca Božicom Krug

se priviknuli na radnu disciplinu. Nažalost, puno je njih ovdje radilo, kod kuće investiralo, a zapravo nisu nigdje živjeli, točnije, život je prolazio pokraj njih. Nadali su se punini života kad dođu u mirovinu. Mnogi su Hrvati tako živjeli da nisu pripadali ni ovamo ni domovini. Živjeli su kao na mostu, između dviju stvarnosti. Uvijek su sanjali o povratku, a zapravo se nikada definitivno u velikome broju nisu vraćali. U međuvremenu su se rađala djeca koja su svoj život osmislila ovdje. Tako da i danas, naši ljudi prve generacije, kad su već u poodmaklim godinama, još uvijek žive na dvama kolosijecima: i ovdje i u domovini, a zapravo ni ovdje ni u domovini. Postoje i primjeri onih koji su se uspješno vratili u domovinu i tamo zadovoljno žive. Za ove koji ostaju ovdje jedini je ispravan put uključiti se u što većem broju u njemačko društvo.

Samo Hrvat integriran u njemačko društvo može biti koristan i pridonositi

razvoju kako Njemačke, tako i svoje domovine Hrvatske. To znači da su na tom putu učenje i naobrazba središnja točka budućih naraštaja. Dobri su pokazatelji da su danas mladi Hrvati u Njemačkoj u tome smislu u punome procesu, jer ih velik broj završava visoke škole. Nažalost, to nije shvaćala prva generacija naših ljudi, jer su drukčije postavljali stvari i nikad se do kraja nisu odlučili ostati ovdje. Mladi koji ovdje ostaju imaju sasvim drukčiji pristup i djeluju mnogo uspješnije. Od Hrvatske se očekuje da to prihvati i pronađe način kako bi ti mladi ljudi koji ostaju ovdje mogli biti korisni i za Hrvatsku. U tom je smislu poznavanje hrvatskoga i njemačkog jezika od velikoga značenja, poglavito sutra kada Hrvatska postane članicom Europske unije.

Koja su moguća područja suradnje Vas kao izaslanice za strance u Hattersheimu i Hrvatske matice iseljenika?

— Važno je obostrano informirati ljude o Hrvatskoj i Njemačkoj, i to na razne načine: putem predavanja, predstavljanja knjiga, izložaba slika, razmjenom studenata, mladih i djece, osnivanjem dvojezičnih knjižnica i sl. Poznato mi je da Hrvatska matica iseljenika ima i svoje bogate programe koje nastojimo preporučiti zainteresiranima. Također pozivamo i sve one koji žele sudjelovati u našim programima neka nam se priključe. Svi su dobrodošli. ■

ENG An interview with Bosiljka Barbara Dreher, nee Kovačević, born in 1954 in Fuka near Vrbovac, and one of the few Croatians working professionally at the post of delegate for foreigners in a German city. She has lived in Hattersheim, near Frankfurt, since 1975, and is a graduate of sociology.

21. međunarodni susret u Hattersheimu - nazočnima se obratila i izaslanica za strance Barbara Bosiljka Dreher

Udruženo hrvatsko-talijansko predstavljanje

U ime HMI-a nazočne je pozdravila ravnateljica Danira Bilić, koja je uz pozdrave uputila i riječi podrške i pohvale Hrvatskoj zajednici u Trstu, koja već niz godina uspješno surađuje s HMI-om

Najelitniji izložbeni prostor Trsta ugostio je multimedijalnu izložbu HMI "Vučetić"

Najelitniji gradski izložbeni prostor na frekventnoj šetnici tršćanske rive "Salone degli Incanti" ugostio je od subote 28. lipnja do 6. srpnja multimedijalnu izložbu Hrvatske matice iseljenika u prigodi 150. godišnjice rođenja Hvaranina Ivana Vučetića, začetnika najjednostavnije klasifikacijske metode otisaka prstiju, tzv. daktiloskopije.

Domaćin i organizator za realizaciju projekta u Trstu, prvom gradu izvan Hrvatske u kojem je predstavljen naš iseljenik u Argentinu, Zajednica Hrvata u Trstu dopunila je prostor reprezentativnim izlošcima iz povijesti talijanske policije prikupljenima iz Torina i Rima, a napose Vučetićevim posvetama talijanskom antropologu Cesareu Lombrosu s kojim je intenzivno kontaktirao 1894.

Svečano otvaranje izložbe započelo je scenskim prikazom životnog puta Ivana Vučetića, koji su izveli glumci Istarskog narodnog kazališta iz Pulew. Zanimljiva životna priča Ivana Vučetića upozorila je na njegovo proučavanje bačvarskog zanata, uspješno glazbeno umijeće u Hvaru, Puli i Argentinu, skladateljstvo i muziciranje, te stjecanje humanističke naobrazbe na Učiteljskoj školi franjeva Bonagracija Marojevića.

Pozdravne govore visokih uzvanika i gostiju s hrvatske i talijanske strane najavili su dvojezično, Damir Murković, predsjednik Hrvatske zajednice u Trstu i Ana Bedrina, voditeljica Hrvatske matice iseljenika u Puli.

Napisala: Ljerka Galic

Prve pozdrave uputile su predstavnice Grada Trsta Marina Vlach i Grada Zagreba Vlasta Gracin, izražavajući zadovoljstvo za projekte koji zbližavaju dvije susjedne zemlje, što su u svojim govorima istaknuli i pročelnik za kulturu Adriano Dugulin i načelnik talijanske policije Domenico Mazzilli, te s hrvatske strane načelnik Sektora kriminalističke policije iz Primorsko-goranske policijske uprave, Vitomir Bijelić, a nazočila je i voditeljica Odsjeka za daktiloskopiju i identifikaciju Centra za kriminalistička istraživanja "Ivan Vučetić" iz Zagreba, Jasna Matković.

U ime HMI-a nazočne je pozdravila ravnateljica Danira Bilić, koja je uz pozdrave uputila i riječi podrške i pohvale Hrvatskoj zajednici u Trstu, koja već niz godina uspješno surađuje s HMI-om. Na kraju je sve nazočne pozdravio Tomislav Vidošević, veleposlanik RH u Rimu, koji je, uz ostalo, naglasio da ovakvi projekti Hrvatskih zajednica u Italiji s predstavnicima talijanskih ustanova, umnogome pridonose sadržajnim i prijateljskim odnosima između Italije i Hrvatske.

Voditeljica i začetnica svehrvatskog projekta "Vučetić" Ljerka Galic osvrnula se na dosadašnja predstavljanja po hrvatskim gradovima Zagrebu, Puli, i Opatiji, te najavila produbljivanje suradnje u istraživanju i prikupljanju građe o životu našega velikog sunarodnjaka.

U završnici programa pred otvaranje izložbe na prostranome trijemu *Salona degli Incanti*, Vučetić je predstavljen i kao glazbenik i skladatelj u izvođenju Glazbene škole Ivana Matetića Ronjgova iz Pule, a posjetiocima je svakodnevno dana mogućnosti uzimanja i skeniranja otisaka prstiju od tršćanske policije. ■

ENG Trieste's Salone degli Incanti played host from Saturday 28 June to 6 July to a multimedia exhibition organised by the Croatian Heritage Foundation on the occasion of the 150th anniversary of the birth of Hvar native Ivan Vučetić, the creator of dactiloscopia, the simplest fingerprint classification method.

Ravnateljica HMI-a otvara izložbu

U Opatiji otvorena izložba o Ivanu Vučetiću

Dogovori pred otvorenje s gradonačelnikom Opatije i predstavnicima PU primorsko-goranske

Brojni posjetitelji okupili su se 16. lipnja u Umjetničkom paviljonu "Juraj Šporer" u Opatiji kako bi nazočili otvorenju izložbe o Ivanu Vučetiću. Ovaj Hvaranin, rođen prije 150 godina, kao mladić odlazi u Argentinu i ulazi u povijest kriminalistike kao

utemeljitelj identifikacijske metode s pomoću otiska prsta. To je, po riječima Vitomira Bijelića, načelnika Sektora kriminalističke policije u Rijeci, do današnjeg dana ostala najpouzdanija metoda koja se rabi.

Ponajprije zaslugom Hrvatske matice iseljenika i Ljerke Galic, autorice izuzetno zanimljive i inspirativne multimedijalne koncepcije izložbe, hrvatska javnost ima

prigodu bolje upoznati iseljenika hrvatskog podrijetla koji je svojim postignućima zadužio svijet i svoju domovinu.

Ono što izložbu, koja po definiciji stvari predočuje određeni sadržaj, na neki način izdvaja od sličnih jest i njezina edukativna komponenta. Posjetitelji su, u izlaganju Jasne Matković iz Centra za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić" u Zagrebu, imali prigode čuti osnovne činjenice o metodi daktiloskopije, a posebno zanimanje izazvala je mogućnost da posjetitelj na prigodnoj posjetnici dobije svoj otisak prsta za uspomenu.

Opatijski gradonačelnik dr. Amir Muzur u prigodi otvaranja izložbe izrazio je zadovoljstvo time što je upravo Opatija, uz druge hrvatske gradove, domaćin predstavljanja Matičine izložbe o Ivanu Vučetiću.

Izložbu u Opatiji publika će moći razgledati do 26. lipnja, a potom će biti postavljena u Trstu, Hvaru i Splitu. ■

Napisala: **Vanja Pavlovec**

MANJINSKE VIJESTI

BAČKI HRVATI NA 42. ĐAKOVAČKIM VEZOVIMA

ĐAKOVO - U velikom mimohodu koji je održan posljednjeg dana 42. Đakovačkih vezova sudjelovali su i pripadnici hrvatske zajednice iz Vojvodine. U srce Slavonije pjesmu je donijela neumorna, raspjevana i nasmijana Šokadija bačkog Podunavlja, a osim njih u mimohodu su se predstavili Bunjevci iz Svetozar Miletića, te Srijemci iz Novog Slankamena. Tako su u Đakovu nastupile sljedeće folklorne udruge: KPZH "Šokadija" iz Sonte, KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora, HKUPD "Mostonga" iz Bača, HKPD "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega, HKUPD "Matoš" iz Plavne i UG "Urbani Šokci" iz Sombora. Dolazak Bačvana na Vezove organizirala je Zajednica Bačkih Hrvata u Hrvatskoj, na čelu s agilnim predsjednikom Zdenkom Bundićem. (I. Andrašić)

FESTA DEI POPOLI U PADOVI

ITALIJA - Na manifestaciji naroda koji žive u Padovi, u nedjelju 8. lipnja Hrvatska je predstavljena po drugi put. Inicijator *Fieste dei popoli* jesu Poglavarstvo i Biskupija u Padovi. Cilj im je predstavljanjem kulturne baštine, vjerske kulture i turizma zbližavati narode u njihovim različitostima. Hrvatska zajednica u Venetu, koja je prošlogodišnjim osnivanjem stekla pravo sudjelovanja na *Festi dei popoli*, ove je godine, uz pulsku podružnicu Hrvatske matice iseljenika, još pripremljenija predstavila bogatu baštinu svoje domovine. U glazbenome dijelu programa Hrvatsku su predstavili Folklorno društvo "Cere" i Žminjci, te poznati "majstori" na mnogim narodnim instrumentima, te braća Radošević kao duo "Magnolija". Na odjelu za degustacije gastrospcijaliteta svih zemalja veliku je pažnju imala upravo Hrvatska. Predsjednica Hrvatske zajednice u Venetu Dubravka Čolak i njezini suradnici, kao i prošle godine, pripremali su ovu manifestaciju s voditeljicom pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika.

SUVREMENI TELEKOMUNIKACIJSKI CENTAR HRVATSKOG TELEKOMA

MOSTAR - Početkom srpnja Mostar je dobio suvremeni telekomunikacijski centar Hrvatskog telekoma, koji ujedinjuje tehnologije i ponudu iz svijeta interneta, te fiksne i mobilne telefonije. Na toj su se ceremoniji okupili ljudi iz svijeta telekomunikacija, ali i bankari, predstavnici elektroprivreda, diplomati. U prigodi svečanosti otvaranja predsjednik uprave HT-a Stipe Prlić istaknuo je da operater ide ukorak s poslovnim i tehnološkim dostignućima razvijenoga svijeta.

– Uvodeći nove usluge, od širokopojasnog pristupa internetu do mobilne telefonije, osvojili smo povjerenje golemoga broja korisnika. U 2007. smo utrostru-

čili broj korisnika ADSL usluga, a tendencija rasta nastavljena je i u ovoj godini. Do kraja 2008. zacrtali smo 20 000 korisnika ADSL-a i taj ćemo cilj ostvariti – ustvrdio je Prlić. Nagovijestio je da se HT priprema za uvođenje sustava IP televizije. Taj je sustav u Hrvatskoj razvijen s oznakom MAX televizije, a postao pravi hit, jer putem ADSL priključka omogućuje praćenje brojnih televizijskih programa.

SOLANA: PRIBLIŽAVANJE HRVATSKE EU NAJVIŠE ĆE POMOĆI HRVATIMA U BIH

MOSTAR - Visoki predstavnik Europske unije za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Javier Solana ocijenio je kako će približavanje Hrvatske prema EU najviše pomoći Hrvatima u BiH, no da oni moraju imati zaštitu unutar BiH. "Daljnji napredak na putu integracija u Europsku uniju i razmjena iskustava iz toga procesa najbolji je način da Hrvatska pomogne Hrvatima u BiH. Hrvati u BiH moraju imati mehanizme zaštite unutar BiH, a ne od susjednih zemalja", rekao je Solana. Solana je u povodu potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju BiH u Luksemburgu istaknuo kako je Hrvatska mnogo više napredovala od BiH prema EU, što je, po njemu, "jasan dokaz da svaka zemlja može napredovati vlastitim tempom". Visoki predstavnik Europske unije za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku ocijenio je kako će napredak prema Europskoj uniji osigurati BiH "političku stabilnost i ekonomski napredak", ali i zaštitu pojedinačnih i kolektivnih prava, što je od iznimnoga značenja za Hrvate u BiH kao najmalobrojnijeg naroda.

SEKTAKL U MEĐUGORJU

MEĐUGORJE – Manje od mjesec dana dijeli nas od glazbenoga spektakla godine, koncerta svjetski poznatog tenora Andrea Bocellija u Međugorju. Privode se kraju pripreme za taj spektakularni koncert, što će se 7. kolovoza održati na otvorenom oltaru crkve sv. Jakova. Nastup planetarne operne zvijezde pobudio je veliko

zanimanje kulturne javnosti i medija u BiH, RH i šire. Uz Bocellija, na otvorenom oltaru međugorske crkve nastupit će i Paola Sanguinetti, poznata svjetska sopranistica iz Parme. Bocellija i Paolu pratit će Češki nacionalni Simfonijski orkestar i Mješoviti zbor Splitske opere, a koncertom će ravnati maestro Marcello Rotta. Golemo je zanimanje za ulaznice, a način na koji će se moći do njih doći bit će poznat idućega tjedna. Očekuje se da će tom glazbenom *happeningu* nazočiti deseci tisuća poklonika opernih arija i talijanske kancone. Koncert će izravno prenositi Federalna televizija, a za izravni prijenos ili televizijsku snimku zanimanje pokazuju brojne svjetske TV kuće.

SVEČANA PROSLAVA SV. IVE U PODMILAČJU

JAJCE – I ove godine, u Podmilačju znamenitom i više stoljeća starom svetištu nedaleko od Jajca, više od šezdeset tisuća hodočasnika, kako iz svih krajeva BiH, tako i iz Hrvatske i drugih europskih zemalja, od 23. do 24. lipnja nazočilo je proslavi svetkovine sv. Ive koji je uz sv. Antu Padovanskoga, najomiljeniji među bosanskim Hrvatima. U 18 sati prvoga dana sv. misu predvodio je nadbiskup vrhbosanski, kardinal Vinko Puljić u suslavlju s mnoštvom svećenika. Program je nastavljen procesijom križnog puta uz brdo Grabež iznad svetišta. Na samu svetkovinu središnju sv. misu s molitvom za bolesnike predvodio je dr. fra Ivan Bubalo, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Također, u ovome srednjobosanskom gradiću od 15. do 24. lipnja održana je duhovno-kulturna manifestacija "Dani sv. Ive".

USTAVNI SUD ODLUČIO DA HRVATSKI RTV KANAL NE UGROŽAVA BOŠNJAČKE INTERESE

SARAJEVO - Ustavni sud BiH donio je povijesno važnu odluku! Naime, potvrdio je kako radiotelevizijski kanal na hrvatskome jeziku ne može štetiti interesima Bošnjaka. Time je trasiran put rekonstrukcije javnog servisa emitiranja, koje je u svome zahtjevu i zatražio dopredsjedatelj državnog Doma naroda Ilija Filipović. Tamo je jasno dobio plebiscitarnu potporu hrvatskih zastupnika, ali i srpskih kolega. Ovaj je model svojevrsni presedan u BiH, nakon što se godina-ma Hrvate iz međunarodnih i domaćih, uglavnom sarajevskih krugova, uvjerava da ne trebaju imati svoje obrazovne, kulturne, znanstvene, medijske kuće. "To pridonosi podjeli BiH", poručivali su s raznih adresa, bez obzira na to što više od 90 posto ovoga naroda misli drukčije. Odluka Ustavnoga suda ima definitivno dalekosežne posljedice i otvara prostor ostvarivanja ukupne ravnopravnosti najstarijeg, ali i najmalobrojnijeg naroda na ovim prostorima.

Pripremio: Tihomir Begić

U Sarajevu otvorene Matičine izložbe

U galeriji Muzeja Sarajeva na Baščaršiji u četvrtak 12. lipnja svečano su otvorene dvije izložbe HMI-a u sklopu tradicionalne manifestacije *"Dani hrvatske kulture u BiH"* koju organizira Veleposlanstvo RH. Jedna izložba predstavlja radove mlade umjetnice hrvatskog podrijetla iz Kanade Karen Oremuš, koja radi kao profesorica grafike na Sveučilištu u Abu Dhabiju (Ujedinjeni Arapski Emirati), ali je i čvrsto vezana za očevu domovinu Hrvatsku. Razgovor s mladom umjetnicom objavili smo u prošlom broju Maticе. Njezina izložba pod nazivom *"Dekonstrukcija / Rekonstrukcija"* najprije je otvorena u HMI-u u Zagrebu, a nakon Sarajeva obići će više gradova u Hrvatskoj. Tu izložbu organizirala je i na otvorenju predstavila djelatnica Maticе Nives Antoljak.

Druga izložba HMI-a, na iseljeničku temu, prema projektu autorice prof. Silvije Letice bila je *"Izbliza - Hrvati u Australiji"*. Ta izložba imala je premijeru u Muzeju Mimara u Zagrebu 2006., a nakon toga posjetila je više gradova u Hrvatskoj. Na više od 60 panoa dokumenata i fotografija prikazan je život i doprinos Hrvata na australskom kontinentu, od prvih početaka do današnjih dana. Izložbu je organizirao i predstavio glavni urednik časopisa *"Matica"* Nenad Zakarija. On je proveo više od 30 godina u Australiji i bio je jedan od glavnih konzultanata u tom projektu. Zatim je direktorica Muzeja Amra Madžarević

Nenad Zakarija i Nives Antoljak na otvaranju izložbe u galeriji Muzeja Sarajeva

zaželjela svima dobrodošlicu. Onda je ataše za kulturu pri Veleposlanstvu RH Krunoslav Cigoj, koji s malim budžetom vrlo uspješno organizira *Dane hrvatske kulture*, toplo pozdravio nazočne, zahvalio Hrvatskoj matici iseljenika i otvorio izložbe, koje će publika moći razgledati do 1. srpnja. (Nenad Zakarija, snimio: Zdenko Džolan)

Godišnje okupljanje Ramljaka u Pleternici

Nakon misnog slavlja u pleterničkoj crkvi zaplesalo se ramsko kolo

U nedjelju 8. lipnja kolone automobila i autobusa iz svih krajeva Hrvatske i BiH slijevale su se prema Pleternici, gdje se održavao godišnji susret Ramljaka, dakle Hrvata podrijetlom iz znamenite Rame. Takva se okupljanja već tradicionalno održavaju svake godine u drugome mjestu, a ove je domaćin bila Ramska zajednica Požega.

Organizacijski odbor sa Šimunom Babićem na čelu imao je vrlo zahtjevan zadatak koji je vrlo uspješno obavljen zahvaljujući u prvom redu trudu domaćina na čelu s predsjednikom RZ-a

Požega Slavkom Čuljkom, tajnicom Kristinom Čuljak, Mijom Baketarićem i Milom Barišićem, ali i suradnji kako gradskog Poglavarstva i gradonačelnika Franje Lučića (Grad Pleternica bio je službeni pokrovitelj susreta), tako i brojnih ramskih udruga i Crkve.

Misu je predvodio šćitski gvardijan fra Mato Topić, a koncelebrirali su mjesni župnik vlč. Antun Čorković, te gost iz Australije (Melbourne) vlč. Mato Križanac, također ramskoga kraja sin.

U dvorani Bijela kuća u Blackom, koja je bila popunjena do zadnjeg mjesta pripremljen je zajednički ručak za oko 700 gostiju, tijekom kojeg je održan službeni dio programa u kojem je, među inima,

nazočne pozdravila i predsjednica Sabora RZ-a Željka Maroslavac. Zatim je slavlje nastavljeno bogatom lepezom programa domaćih KUD-ova i HKUD-a Gornja Rama, te brojnih pojedina i skupina koje su izvodile glazbu, folklor i običaje ramskoga kraja.

Može se reći da je ovo okupljanje još jednom više nego ispunilo svoju svrhu druženja, a to je barem jednom godišnje naći se sa svojima. Ovih gotovo tisuću nazočnih svjedoči tomu i valja se nadati da ovakvi običaji neće skoro nestati. (Nenad Zakarija)

NAGRAĐEN KNJIŽEVNIK IZ BOSNE I HERCEGOVINE

Nagradu za književnost *Ivan Goran Kovačić* osvojio je Josip Mlakić za roman "Tragom zmijske košuljice" u izdanju VBZ-a, u kojemu glavna fabularna dionica ima prave kriminalističke obrise u nekoj vrsti privatne istrage koju provodi fra Ivo Lašvanin, čiji su život u zemlji Bosni obilježile dvije ljubavi

Prestizhne Vjesnikove nagrade za umjetnička postignuća na području književnosti, glazbe, kazališta, filma i likovne umjetnosti dodijeljene su 17. lipnja ove godine u zagrebačkoj Maloj dvorani Vatroslava Lisinskog u nazočnosti brojnih uglednika iz javnog života, među kojima je bio i ministar kulture mr. Božo Biškupić.

- Dodjelom tih nagrada pune 43 godine Vjesnik se zalaže za vrhunski tretman kulture i umjetnosti u Republici Hrvatskoj, posebno u današnje vrijeme, istaknuo je glavni i odgovorni urednik Vjesnika Darko Đuretek.

Nagrada za književnost *Ivan Goran Kovačić* pripala je Josipu Mlakiću iz Bosne i Hercegovine za novi roman "Tragom zmijske košuljice" u izdanju zagrebačkog VBZ-a. Četrdesetčetverogodišnji Josip Mlakić po struci je inženjer strojarstva koji svakodnevno odlazi na posao u tvornicu čeličnih konstrukcija u Uskoplju i piše izvrsne romane. Samozatajni Josip Mlakić nije pripadnik nijedne književne skupine, ne gostuje na festivalima, medijske istupe u Hrvatskoj osiguravaju mu isključivo novi naslovi koje objavljuje, a to radi u prosjeku jedanput godišnje otkad je u Uskoplju, u kojemu živi, objavio prvu knjigu priča "Puževa kućica" 1997. godine. Prvi mu je roman "Kad magle stanu", objavljen na natječaju nakladnika *Faust Vrančić*, zahvaljujući isključivo izvrsnim ocjenama kritičara i velikom interesu čitatelja nagovijestio uspješnu književnu karijeru.

STEKAO SLAVU KAO PISAC SCENARIJA

Drugi mu je roman "Živi i mrtvi", objavljen na natječaju VBZ-a za najbolji

Napisala: **Vesna Kukavica**

Josip Mlakić

neobjavljeni roman, također dobio dobre kritike. Mlakić je ukupno do sada objavio jedanaest knjiga, uključujući i zbirku poezije "Oči androida". Okušao se te stekao slavu i kao pisac scenarija nagrađivanih filmova "Tu" redatelja Zrinka Ogreste i "Živi i mrtvi" Kristijana Milića i drugih.

Ovaj nagrađeni roman "Tragom zmijske košuljice" smješten je u bosansku prošlost, ispričivijedan glasom fojničkog fratra Ive Lašvanina, koji, slušajući tuđe priče i doživljavajući vlastite, piše i zapisuje svjestan da tako ostavlja trag, poput onog divlje zvijeri u snijegu ili zmijske košuljice. Vrlo uspješan u dosljednom provođenju izabranoga pripovjednog glasa i uvjerljiv u vremenskom odmaku u prošlost, jeziku i dočaravanju atmosfere (za koju je već točno primijećeno od književnih kritičara kako nalikuje na onu iz Andrićeve "Proklete avlije"), Mlakić ovoga puta ispisuje roman u kojem progovara o velikim vječnim temama pravde i zločina, dobra i zla. Odabran pripovjedački glas omogućuje mu konstantno propitivanje životnih istina i uobličavanje tzv. univerzalnih iskaza, kao i zaokruživanje čitave romaneskne cjeline poantom kako put pravdnika vodi tragom zmijske košuljice.

GLAVNI JUNAK 'BOSNA'

Glavna fabularna dionica ima prave kriminalističke obrise - pronalazak leševa i kretanje tajanstvenim tragovima ubojstva, u nekoj vrsti privatne istrage koju provodi fra Ivo Lašvanin i koja mu otkriva i mnogo toga što nije izravno vezano uz ubojstva. No, ona se račva na brojne sporedne rukavce u kojima ima mjesta za prenošenje tuđih životnih priča, legendi, podsjećanja na povijesne događaje, vlastite refleksije, pa i dijelove intime u kojima se otkriva "jedina rimska katakombu u koju je u životu zalutao", dakako u liku jedne žene. No, u svim tim meandrima priče na neki je način glavni junak *Bosna* sa svim svojim nedaćama i stradanjima, osvajanjima i ratovima, epidemijama kuge i gladi, kršćanima i Turcima, raznoraznim utjecajima i autohtonostima. Mlakić se, naime, odmakao od sadašnjosti i nedavne prošlosti, svojemu pripovjedaču odjenuo fratarsko ruho, dodijelio mu smirenost i sklonost refleksivnosti, kako bi iz drugoga kuta, drugom formom, ispričao priču o "zloćudnoj zemlji u kojoj se teške

i mračne opsesije u pravilu razrješuju krvlju ili ih se odnese u grob". Roman "Tragom zmijske košuljice" priča je (i) o konkretnom zločinu i pravdi, o dvjema ljubavima koje su obilježile fra Ivin život, o zemlji Bosni za koju Andrić kaže "to je zemlja u kojoj se mrzi kao što se nigdje ne mrzi i zemlji u kojoj se voli kao što se nigdje ne voli". Roman je podijeljen u 14 postaja, poput Križnoga puta, a otvara se citatom iz Knjige Postanka. Mlakićeva priča o Bosni, iako univerzalna i svestremenska, vraća nas u Bosnu 18. stoljeća pa vjerujemo da je zahtijevala temeljitu autorovu pripremu.

- Pripreme za ovaj roman trajale su mnogo duže od samog pisanja romana. Proučavao sam fratarske kronike iz toga vremena, kao i neke povijesne knjige koje se bave vremenom o kojem sam pisao. Želio sam, koliko je to bilo moguće, proniknuti u jedno vrijeme, stvoriti prije svega samome sebi sliku toga vremena. Nije me zanimala povijest sama po sebi, nego ponajprije odraz određenih povijesnih događanja na moje likove. Ukratko: moji likovi ne oblikuju povijest, nego ona njih, istaknuo je laureat Josip Mlakić.

"NISAM FASCINIRAN POVIJEŠĆU"

Iako se roman "Tragom zmijske košuljice" stilski, formom, vremenskim odmakom razlikuje od Mlakićevih prijašnjih romana, može se zamijetiti kako je dominantni motiv zapravo isti - zlo kao pokretač događanja i načini na koji to zlo oblikuje ljudske sudbine.

- To je u principu točno. Ali je to primjenjivo i na mnoge druge pisce. Ja tu nisam nikakva iznimka. Postoji jaka poveznica između ovog romana i, recimo, "Živih i mrtvih", i to ne toliko na formalnoj koliko na idejnoj razini. Pri čitanju romana iz moje, uvjetno rečeno, ratne trilogije književna je kritika često vagala koliko sam se sa sljedećim romanom odmaknuo od prethodnoga. Osim rata kao poveznice, malo je sličnosti među njima. Zaboravlja se da su sva tri ta romana, "Kad magle stanu", "Živi i mrtvi" i "Psi i klaunovi", formalno i stilski drukčije organizirani. A i tematski su, ako hoćete, bitno različiti. Moram naglasiti još nešto: iako se radnja moga posljednjeg nagrađenog romana događa u prvoj polovici 18. stoljeća, nisam fasciniran poviješću. Pogotovo zbog načina na koji se ovdje posljednjih desetljeća manipulira time. Iz povijesti se uzima samo ono što nekome u određenom trenutku odgovara, tako da često o nečemu možete steći jasniju sliku prema onome što se svjesno zanemaruje negoli prema onomu što nam se nudi kao jedina istina. Ja pokušavam tim temama pristupiti što racionalnije i, eventualno, upozoriti na povijesne lekcije koje nismo naučili, iako mi to nije primaran cilj, kazao je nagrađeni književnik Mlakić.

S posebnom pozornošću autor pripovijeda da su sjene rata na godinama mira u Bosni bile to jače što su pohodi bili krvaviji i duži.

- Iako je rat stao prije gotovo desetljeća i pol, on i danas u najvećoj mjeri diktira živote ljudi, gorko zaključuje Mlakić. Nakaradni politički ustroj države, betoniran u Daytonu, ima ključnu ulogu u tome, kao i nespremnost ljudi da se suoče s tim vremenom i ostave ga iza sebe. Te sjene rata upravo su jedan od detalja koji sam iz suvremenosti preslikao u prošlost, iako sam se pri pisanju jedne od priča iz tog poglavlja, one o Zejnilu iz Turbeta, koristio kratkom natuknicom koju sam pronašao u Ljetopisu fra Nikole Lašvanina. Ona mi je poslužila kao pokriće, kaže Mlakić. ■

ENG Josip Mlakić, a Croatian writer from Bosnia, is this year's recipient of the Vjesnik daily's Ivan Goran Kovačić Literary Award for his novel *Tragom zmijske košuljice* (*On The Snake Skin's Trail*). Many prominent public figures were on hand at Zagreb's Vatroslav Lisinski concert hall for the 17 June award presentation ceremony.

Uz blagdan Gospe karmelske

Postanak blagdana Gospe Karmelske, koji Crkva slavi 16. srpnja, vezan je uz Gospino ukazanje na brdu Karmelu u sjevernoj Palestini. Prema predaji, Gospa je na tom brdu nekomu pobožnomu redovniku karmelićaninu darovala škapular. Crkva u Hrvata i hrvatski puk rado su prihvatili taj marijanski blagdan. Zbog toga u mjesnim govorima susrećemo pučka imena *Gospa od Karmena* (Dubrovnik, Župa dubrovačka, otok Lastovo, Orebić na Pelješcu, Ki-jevo kod Knina), *Guospa od Karmena* (Jelsa i Stari Grad na Hvaru), *Gospe od Karmena* (Vinišća i otok Drvenik kraj Trogira, Tkon na Pašmanu, Kukljica na Ugljanu), *Gospe od Koarmena* (otok Vrgada), *Guospe od Karmena* (otočić Ošljak kraj Zadra), *Gospa ol Kormena* (Dračevica na Braču), *Guspa ol Kormena* (Komiža na Visu), *Gospe o Karmena* (Sali na Dugom otoku), *Karmenica* (otok Iž), *Gospa od Karmelićana* (Luč u Baranji), *Marija od Karmela* (Pinkovac u južnom Gradišću u Austriji). To je blagdansko ime u južnoj Hrvatskoj prevedenica iz talijanskoga *Madonna del Carmine*, a u Pinkovcu u Gradišću iz njemačkoga *Maria vom Berge Karmel*. Rjeđa su imena tipa *Karmelska Majka Božja* (Grobnik) ili izvedenica *Karmenica* (otok Iž, Ceranščina u središnjoj Istri). U književnom

Piše: **Sanja Vulić**

nam je jeziku najprihvatljivije ime *Marija Karmelska* ili *Gospa Karmelska*.

Drugo ime toga blagdana također je vezano uz već spomenuti događaj na brdu Karmelu. Budući da se, u spomen toga događaja, na blagdan Gospe Karmelske blagoslivljaju i dijele škapulari, blagdan se još zove *Majka Božja Škapularska* (brojni mjesni govori na Krku), *Škapularska Marija* (Hrvatski Grob u Slovačkoj) i sl. U *Vincu bogoljubnih pisamah* Marijana Jaića (tiskanoga u Budimu 1879.) taj se blagdan spominje pod imenom *Uspomena Bl. Dj. Marije Škapularske*, a u *Koledaru* iz 1910. kao *Svetkovina šklopapa*.

Današnja rasprostranjenost pučkih imena toga blagdana sukladna je popularnosti i prihvaćenosti toga blagdana u pojedinim hrvatskim krajevima. Blagdan Gospe Karmelske nedvojbeno je najpoznatiji i najomiljeniji u obalno-otočnom dijelu Hrvatske (o čemu svjedoči i ovaj izbor iz mjesnih govora), dok je u ostalim dijelovima znatno manje poznat. U krajevima u kojima nisu bile uobičajene pučke pobožnosti za taj blagdan, izostaju i pučka blagdanska imena. Možda je nastupio trenutak da se lijepi običaj svetkovine Gospe Karmelske s pučkim pobožnostima s hrvatskoga juga prihvati u središnjoj Hrvatskoj i na hrvatskome sjeveru. ■

Srce vatreno – SRCE VELIKO

Hrvatska nogometna reprezentacija - naši VATRENI potpisali su dres i loptu, a naš dragi Slaven Bilić s oduševljenjem ih je donirao DORI, kako bi aukcijom priskrbili sredstva za pomoć našoj siromašnoj djeci i omogućili im stipendije za iduću školsku godinu.

DORINA AUKCIJA POTPISANOG DRESA I LOPTE VATRENIH

Pozivamo sve zainteresirane da se jave na telefon broj:
00 385-1-615-4987 ili pošalju *mail* s ponudom **dora@dora.hr**

Sav prikupljeni novac bit će dodijeljen našim vrijednim i nadarenim, ali siromašnim stipendistima u idućoj školskoj godini, o čemu ćemo vas naknadno izvijestiti.

Još neizbrušeni dijamant

Danas, u neovisnoj državi, Vis tek stvara bolju budućnost, jer brušenju toga dragulja svaki posjetitelj, a i svaki Višanin, pridonosi na svoj način. Zadovoljstvom dolaska (bivanja na škoju), otkrivanjem svih čari i, srećom, boravka na njemu

Otok Vis postao je omiljeno odredište nautičara

Ne postoji marina bliža ljudima nego što je ona na Visu u gradu Visu (a slično je i u Komiži): kad šetate viškom obalom, vidite kako jahtaši žive na svojim skupocjenim ili sasvim jednostavnim plovilima uklopljeni u život Visa i Višana. Da, oni se tu osjećaju kao kod kuće; jer jahtu privežu uz rivu, pa mogu skoknuti do kafića, do dućana, ljekarne, kamo li već žele. A navečer plešu s domaćim stanovništvom, pjevaju, riječju – druže se... Naravno, spomenuta slika može se vidje-

ti ljeti, pa sve do listopada kad se održava poznata viška regata i kada višku *valu* posjeti posebno velik broj jahti.

Zapravo je sezona na Visu sve dulja i to je dobro, jer turisti imaju u tom gradu što vidjeti. Tu su prije svega u utvrdi Baterija *Arheološki muzej* s prekrasnim amforama, s grčkom keramikom, glavom Artemide i brojnim drugim vrijednim izlošcima, tu su i mnogobrojne crkve, svaka lijepa na svoj način. Kao i o štovanju svetoga Vicenca, pa o svetkovini Vele Gospe u Velome selu u unutrašnjosti otoka, pa o sv. Jurju koji je zaštitnik Visa... Aktivan je u Visu crkveni zbor, a upravo je Katolička crkva, uz Ogranak MH Vis, zaslužna za očuvanje nacionalnoga

identiteta. Jer, Vis je u ne tako davnoj prošlosti, nakon Drugoga svjetskoga rata, više od 40 godina, sve do promjena 90-ih i osamostaljenja Republike Hrvatske bio - zatvoreni otok. Bio je on utvrda, bastion neke komunističke utopije, pa su i stranci i domaći morali tražiti dopusnicu za dolazak na Vis... Sada, naravno, toga nema, ali ima problema, jer nema mnogo radnih mjesta, mnogo ljudi umire, a malo ih se rađa...

VRIJEDNOSTI PROŠLOSTI

Ono na čemu Vis treba graditi svoj prosperitet i ujedno očuvati identitet jest kulturni turizam. Kad je riječ o dalekoj prošlosti, tu je bio smješten *Polis Issa*, a

Napisala: **Anči Fabijanović** Snimke: **Tomislav Darlić, Marijan Ivčević-Bakulić, TZ Vis**

Poluotok Priova s franjevačkim samostanom, u pozadini hotel Issa

Glava Artemide

taj je polis bio najstariji na Jadranu. Ipak, nije se istražilo sve što je trebalo, ali se upravo ovih dana na tome intenzivno radi, što daje nadu da će se zapravo neprocjenjivo baštinsko blago koje postoji pravilno iskoristiti, predstaviti javnosti, pa i “prodati”, zašto ne? Riječju, Vis je neizbrušeni dijamant koji čeka pravoga majstora da ga uobliči, dade mu dušu, prepozna ga.

Što će se ovoga ljeta događati na kulturnome planu? Održat će se *Festival otoka Vis 2008.* s jakom ponudom *jazza* i klasične glazbe, ali i klapskoga pjevanja. Tu su i grupa *Kopito* koja pjeva na

dijalektu, pa *Viška i Komiška* (tj. ribarka) *noć*, a uvijek su rado posjećene predstave Amaterskoga kazališta *Ranko Marinković*. Oni će ovoga ljeta zablistati predstavom prema djelu Milana Begovića “prevedenome” na viški, pa naslov glasi “*Amerikansko jahta u višku valu*”. Za “prijevod” se pobrinula Lenka Blažević, dok s njom u predstavi glumi i suprug Lenko koji je ujedno redatelj, te mnogi drugi entuzijasti. Svakako valja spomenuti da je upravo taj ansambl nedavno gostovao u Švicarskoj, gdje je oduševio sve one koji su prisustvovali predstavama, pogotovo iseljenike. Pljesak je nakon

izvođenja bio dug i srdačan, a nastupio je i Jakša Fiamengo, pjesnik iz Komiže, koji je govorio svoje stihove, a koji u svojem novinarskom i kulturnom radu podupire spomenuti *tejotar*.

VIŠKO IĆE I PIĆE

Dio baštine svakako je i ona kulinarska: u Visu i u Komiži postoji niz vrlo kvalitetnih restorana koji nude prave viške specijalitete, kao npr. u *Pojodi* i *Vatricu* na Visu te *Jastožeri* u Komiži, da spomenemo samo neke. A recepta su se prihvatili i u zadrugi OŠ Vis imenom *Issa*. Oni su sabrali stare *ricete* i objavili ih u knjizi *Škoj na pjat*. U zadrugi ujedno proizvode mnogo toga po originalnoj recepturi: od limunčina i rakije od rogača do raznih marmelada i *slone ribe*... Još je mnogo aktivnosti u spomenutoj školi, pa je tako održana radionica u suradnji s *ALU* iz Zagreba, a radi se i na popisu crkvice. Eto, mladi su očito, predvođeni agilnom direktoricom Anelom Borčić, koja i sama piše na viškome dijalektu i tiska knjige, prepoznali vrijednosti prošlosti. Isto vrijedi i za sve brojnije galerije i suvenirnice, samo što za sada pravoga viškoga suvenira nema, osim glave Artemide koja je najprepoznatljivija. Od ostalih proizvoda tu su nadaleko poznata vina (od *vugave* do *plavca*), zatim travarica, maslinovo ulje, pa hib, kolač od suhih smokava... Upravo taj *hib* proizvodi *Obrt Brojne*, a vlasnik Velimir Mratinić na čelu je viških obrtnika. Ne smijemo zaboraviti ni ribolov, iako zapravo pravih ribara ima sve manje...

DOBRE VIJESTI

Kad je riječ o brodovima, već smo u *Matici*, u rubrici *Hrvatska i svijet*, pisali o odlasku komiške *Gajete falkuše* u Francusku, Brest, na *Festival mora i mornara*.

Jedna od mnogih netaknutih uvala s kristalno bistrim morem

Komiža

Nezaborava doživljaj kupanja u Modroj spilji

Kažimo i ovdje da je to zasluga malo-brojni entuzijasta predvođenih Joškom Božanićem i udrugom *Ars halielutica*. Pothvat je i obnova maloga viškoga broda *guca* nazvanoga *Pol oriha* (Pola oraha) u kojem u Brest plove avanturisti Alen Krstulović i Tonka Alujević.

Jedna od atrakcija Visa jest i *Pokladno društvo* koje svake godine nudi dobro organizirane maškare, uz *smih* i zabavu do jutra. Stare se kuće sve više obnavljaju pa je to jedna od pozitivnih posljedica ulaganja domaćih koji više cijene nasljedstvo, ali i velike pomame *fureštih* (tj. stranaca) za našim nekretninama.

160. OBLJETNICA HRVATSKE GRADSKJE GLAZBE VIS

Iako su svima tko dođe na Vis na pameti kupanje, sunčanje, pa dobro jelo i piće, ima mnogo onih koji vole pješačiti. Sve ove godine vidali smo ih kako s ruksacima hodaju Visom, a od Miše Vladušića iz turističke zajednice saznajemo da su

uređene čak 22. Turista je znatno više stranih nego domaćih, smještaj je u Visu u hotelima *Issa* i *Tamaris*, a u Komiži u hotelu *Biševo*, a oba ta grada, kao i unutrašnjost otoka nude i kvalitetni privatni smještaj. To sve gosti prepoznaju, pa i oni poznatiji poput Alme Price, Gorana Navojca, domaćeg Ivice Vidovića, Zdenke Kovačiček, Dalibora Matanića, Marija Kovača... i mnogih drugih, dok su obitelj Meštrović i brojni Englezi na otoku postali – domaći!

Ova je godina posebna po proslavi 160. obljetnice osnutka *Hrvatske gradske glazbe Vis*, na čijem je čelu Ivo Radica (tijekom mnogih generacija nema *fameje* koja nije dala dobre glazbenike). Ujedno je, kažimo i to, nakon vrijednoga mandolinskoga sastava i muškoga zbora u Visu niknula i ženska klapa (vodi ih veliki entuzijast i glazbeni znalac Đino Mladineo), pa će *gustironja* u *lipom pivanju* bit' sve više.

Život je na Visu dosta skup, ali tu-

risti se ne bune: onaj mir koji na tom dalekom, a sve bližem pučinskom otoku dobiju – *ne more se platit'*, to treba *vidit' i doživit'* kao npr. i Modru špilju, pa Zelenu špilju, spomenuti Muzej, crkve (a upravo je katolička vjera uspjela sačuvati hrvatski identitet i u onim vremenima koja možemo nazvati olovnima). Danas, u neovisnoj državi, Vis tek stvara bolju budućnost, jer brušenju toga dijamanta svaki posjetitelj, a i svaki Višanin, pridonoši na svoj način, zadovoljstvom dolaska (bivanja na *škoju*), otkrivanjem svih čari i, srećom, boravkom na njemu. *Da, prijedlog može biti za neki budući brandirani slogan: učinimo Vis - otokom sreće!* ■

ENG An in-depth report on Vis, an inhabited Adriatic island, one of the most distant from the mainland shore. The island was closed to foreigners during the time of the former Yugoslavia because of the large military base there, but now tourists, especially those coming from abroad, are discovering its charm.

Grad Vis - Luka: Hrvatski dom i hotel Tamaris

Ovogodišnja predstava Amaterskog kazališta "Ranko Marinković" iz Visa

Dosta nam je da nas nazivaju “neslovencima”

“Proces asimilacije nije moguće izbjeći, ali moraju se iznaći rješenja i omogućiti drugoj i trećoj generaciji hrvatskih doseljenika u Sloveniji da se osjećaju kao pripadnici dvaju naroda i dviju kultura”, smatra dr. Šime Ivanjko

Josip Kelemen s Glasilom

Bilo je pomalo tužno razgovarati s predsjednikom Hrvatskoga kulturnog društva u Mariboru, Josipom Kelemenom. Golema količina jada i pesimizma izlazila je iz tog vitalnog 64-godišnjaka, zaduženog da okuplja hrvatske snage, umove i duše razasute po Mariboru, drugom slovenskom gradu po veličini.

Nedavno je preuzeo kormilo nad upravljanjem Hrvatskim kulturnim društvom, jedne od dviju institucija u Mariboru u kojima se mogu družiti Hrvati nastanjeni u tome gradu. Druga je Hrvatska katolička misija osnovana 1998., a vodi je isusovac o. Valentin Miklobušec, Zagrepčanin.

“KAD MI ODEMO...”

Hrvatsko kulturno društvo, govori nam njegov predsjednik, osnovano je 1990. s temeljnom zadaćom okupljanja Hrvata s područja Maribora i okolice. Budući da je

Hrvatska u to doba bila u Domovinskoj ratu, Društvo je prije svega prikupljalo humanitarnu pomoć, od odjeće i obuće do građevinskog materijala i novca. I to je, reći će Josip Kelemen, bilo najaktivnije vrijeme za Društvo. Sve nakon 1991. bilo je gotovo jednako mrtvilo, nije bilo povećanja članstva, ni većih druženja... Hrvatsko kulturno društvo okuplja tek 80-ak Hrvata iz Maribora i okolice. Tek, jer ih prema nekim neslužbenim podacima u Mariboru ima čak 12 tisuća! Prema službenom popisu stanovnika iz 2002. u Mariboru živi 5 282 Hrvata. - Poseban je problem mladih, u Hrvatskom kulturnom društvu gotovo ih nema i čini se da jednostavno nema načina da ih privučemo, dodaje. - Članovi su većinom starije dobi, moje generacije, i kad mi odemo – Društva više neće biti, skeptičan je Kelemen.

Svjestan je da blizina Hrvatske pridonosi “nejačanju” domoljublja i potrebe za organiziranjem kakvu primjerice osjećaju Hrvati u Americi ili Kanadi. Mnogi Hrvati u Mariboru idu svaki vikend do svojih drugih domova u Hrvatskoj i vjerojatno stoga i ne osjećaju da su zapravo žitelji druge zemlje, a ne Hrvatske. Usto, u Sloveniji ih ništa i nitko jače ne potiče da osjećaju tradiciju Domovine i njezine nacionalne posebnosti. Dapače, kaže, Kelemen, mnogi smatraju da je mudrije šutjeti i ne isticati da si Hrvat.

TRIPUT DEKAN

Naš drugi mariborski sugovornik je Šime Ivanjko rođen 1940. u Stipenici kod Pregrade. Kao mladić zapošljava se u Mariboru kao telefonist. Uskoro zatim upisuje izvanredni studij prava u Mariboru, koji

Maribor - drugi po veličini grad Slovenije

Napisala: **Jasminka Kalčić** Snimili: **Jasminka Kalčić, Josip Kelemen i Šime Ivanjko**

"GLASILOM" DO SRCA MARIBORSKIH HRVATA

Već devetu godinu Hrvatsko kulturno društvo putem svojeg časopisa imenom "Glasilo" pokušava doći do doma Hrvata u Mariboru. Počelo je kao polugodišnje izdanje, potom dvomjesečno, sad je mjesečnik. Uređuje ga mala, vrijedna ekipa predvođena urednicom profesoricom Koraljkom Čeh, potpredsjednikom Društva Petrom Lisjakom, dr. Zlatanom Turčinom, jednim od mnogobrojnih poznatih i priznatih liječnika Hrvata u Mariboru (zanimljivo je da je čak 25 posto svih liječnika u Mariboru hrvatskoga porijekla!). Vapiju za novim suradnicima, za idejama i pričama koje će probuditi duh hrvatstva i domoljublja među pomalo uspavanim Hrvatima u Mariboru.

Josip Kelemen - s njime u društvu su utemeljitelji Društva Milan Vlašić, Marijan Maček i Gojko Turudić

završava u samo tri godine u Ljubljani, doktorira u Hamburgu na Max Planck institutu i brani ga na Pravnom fakultetu u Ljubljani. Početkom 70-ih zapošljava se na mariborskome Sveučilištu, gdje i danas radi. Već je 20 godina redovni profesor, triput je bio dekan te jednom prorektor Sveučilišta.

Dr. Ivanjko kaže da je mnogim Hrvatima pomogao pri školovanju u Mariboru. Kad danas razmišlja o tome, nije posve siguran da je činio dobro koliko je tada mislio. Nažalost, većina se tih mladih Hrvata brzo uklopila, a zatim i asimilirala u slovensko društvo. Mnogi su zaboravili i hrvatski jezik, običaje i Domovinu. Danas su oni, u pravilu ugledni i vrlo dobro pozicionirani ljudi u Mariboru i okolici bez imalo osjećaja za svoje hrvatsko porijeklo.

Ponosi se i činjenicom da je, zajedno s još nekoliko Hrvata u Mariboru 1990. godine da prvi u Sloveniji osnuju Hrvatsko društvo u koje se odmah upisalo 500 članova. Bio je predsjednik toga društva koje je ponajviše tih, ratnih i poratnih godina zbrinjavalo izbjeglice iz Hrvatske. Ističe da je prva žrtva koja je pala u borbi slovenskog naroda za samostalnost bio upravo član osnivačkoga odbora Hrvatskoga društva.

Iz tog doba naglašava ulogu hrvatskih liječnika u Mariboru i u tamošnjoj bolnici, posebice primarijusa dr. Glazera koji je odigrao golemu ulogu u akciji sakupljanja doza krvi za Hrvatsku. Liječnici

su bili i jesu hrvatski stup u slovenskome, ponajviše mariborskome društvu.

KAKO DALJE

U Sloveniji danas živi mnogo više hrvatskih potomaka nego to pokazuju službene statistike, potvrđuje dr. Ivanjko. Uspoređuje popise stanovništva iz 1991. i 2002., kda se broj Hrvata smanjio za gotovo 20 tisuća. No, ističe on, vidljive su izjave građana Slovenije, i to njih oko 54 tisuće, da im je materinski jezik – hrvatski. To zapravo govori o tome da se broj pripadnika hrvatskoga naroda – nije smanjio.

Što se statusa nacionalne manjine za Hrvate tiče, dr. Ivanjko kaže da je bilo pokušaja da se inicira taj status, no objašnjava, slovenska strana nije htjela ni čuti za to. Tako je, u jednome od takvih pokušaja razgovora s mjerodavnim tijelima Republike Slovenije, predstavnik Vlade rekao da će napustiti sastanak bude li se postavljalo pitanje o položaju pripadnika drugih naroda kao manjina. To je pitanje u Sloveniji postala svojevrsna zabranjena tema, premda više od 10 posto građana Slovenije ulazi u skupinu "neslovinci". To nije ni lijepo ni dostojno, označivati nekoga negacijom, ako ulazi u skupinu koja počinje s "ne", smatra naš sugovornik. Dr. Ivanjko se pita kako to da Hrvatska ima 22 nacionalne manjine, Italija, Austrija i Mađarska priznaju manjine susjednih naroda, a u Sloveniji postoje tek dvije manjine, kao da je ona u svojoj

povijesti bila nekakav izolirani otok na koji, osim slovenskog naroda, nitko nije dolazio i naseljavao se. Smatra da bi tu svoju ulogu trebale odigrati i hrvatske vlasti, inzistirajući više na zaštiti položaja hrvatske manjine u Sloveniji. Financijska pomoć koju hrvatska društva dobivaju ili, bolje rečeno, mogu dobiti od Slovenije jest mizerna i kreće se od 2 000 do 5 000 eura na godinu. No, uvjeti koje treba ispuniti pri kandidiranju programa toliko su strogi da društva i ne pokušavaju te se financiraju iz članarina.

Dr. Ivanjko smatra da bi uz, naravno, veći angažman hrvatskih vlasti, vrlo korisno bilo i raditi na povezivanju hrvatskih stručnjaka iz Slovenije u gospodarskim projektima. Proces asimilacije nije moguće izbjeći, ali moraju se iznaći rješenja i omogućiti drugoj i trećoj generaciji doseljenika u Sloveniji da se osjećaju kao pripadnici dviju kultura, dvaju naroda te da moraju imati most između tih dvaju pojmova, smatra dr. Šime Ivanjko koji je posljednjih sedam godina biran u struci među 10 najutjecajnijih pravnika u Sloveniji te je usto dobio i nagradu za životno djelo od Saveza pravnika Slovenije. On će uvijek isticati s ponosom svoje hrvatsko porijeklo i pamtit i kraj iz kojeg je potekao. ■

ENG A report on the Croats of Maribor (Slovenia) where we spoke with the president of the Croatian Cultural Association of Maribor, Josip Kelemen, and with Dr. Šime Ivanjko, a prominent jurist and university professor.

FESTIVAL HRVATSKE KUHINJE U GEELONGU

AUSTRALIJA - U Hrvatskom Domu 'Kardinal Alojzije Stepinac' u Geelongu samostalno djeluje Kulinarско društvo, koje je 2004. osnovala Tonka Devčić Šarić. Svrha osnivanja društva bila je privući što više Hrvata, posebice mladih, i zainteresirati ih za učenje i

očuvanje hrvatske kulinarne tradicije. Najvažnijom priredbom društvo smatra svoje Festivale hrvatske kuhinje koji se održavaju dvogodišnje. Drugi po redu Festival održan je nedavno, a prihod s te kulinarne priredbe išao je u korist izgradnje hrvatskoga staračkog doma u Geelongu. U glazbenome dijelu programa nastupila je folklorna grupa HKUD-a "Lado" iz Geelonga. Sljedeći festival će se održati 2010. godine.

JANDROKOVIĆ POZVAO HRVATSKE ISELJENIKE NA ULAGANJA U HRVATSKU

SAD - Hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković, boraveći u posjetu SAD-u, susreo se u Veleposlanstvu RH u Washingtonu s pripadnicima hrvatske zajednice u glavnom gradu SAD-a, upoznavši ih s glavnim smjernicama hrvatske vanjske politike, ulaskom u NATO i EU, te s političkim i gospodarskim stanjem u domovini. Upoznajući hrvatske iseljenike s gospodarskim kretanjima u Hrvatskoj, gospodarskim rastom i makroekonomskom stabilnošću, on ih je pozvao da se priključe aktualnomu trendu povećanja stranih ulaganja.

IZLOŽBA UČENIČKIH RADOVA U BERLINU

NJEMAČKA - U organizaciji Hrvatske dopunske nastave u Berlinu te uz suradnju s Veleposlanstvom RH uspješno je otvorena lipanjska izložba učeničkih crteža i ujedno izvedeno i čitanje priče "Miš" Božidara Prosenjaka te uprizorenje bajke "Šuma Striborova" naše poznate spisateljice Ivane Brlić-Mažuranić. Nazočne je uvodno pozdravila

koordinatorica Škole, Vlasta Morović, upućujući apel roditeljima da s djecom više rade, čitaju, razgovaraju na hrvatskom jeziku. Na pripremi i izvedbi, koje je koordinirala Vlasta Morović, radili su roditelji Pavka Draganović i Luja Nedić, te djeca Marko i Darko Nedić, Kristiana i Daniela Rašteggorac, Dario Radoš, Mia i Matea Matić. Na prikupljanju i postavljanju crteža i ostvarenju izložbe učiteljicama Mariji Malekinušić i Vlasti Morović pomogli su Stjepan Lozančić, predsjednik "Mažuranića", te aktivni roditelji.

SELJAČKA VEČER U ADELAIDEU

AUSTRALIJA - U hrvatskoj zajednici u Adelaideu održana je potkraj svibnja šesta po redu Seljačka večer u Hrvatskome sportskom centru. Večeru je pripremio Žensko društvo Hrvatskog sportskog centra, a sve se događalo uz goste i vlač. Luku Pranjića koji je i ove godine blagoslovio posluženu hranu. Svi su bili zadovoljni, a gospođe iz HKUD-a "Hrvatski pleter", u koreografiji Vlaste Križaj, izvele su splet plesova. Izvođači slavonsko kolo, grupa je pozvala i publiku da se pridruži, a to je bio uvod u ples koji je uslijedio. Bila je to, uz autentičnu i dobro pripremljenu hranu, pjesmu, ples i nošnje koje su sugerirale pravu seljačku atmosferu, večer za pamćenje. U prekrasnoj dvorani Hrvatskoga sportskog centra u gradu crkava svi su okupljeni, iako daleko od Hrvatske, bili u ozračju u kakvom je Hrvatska bila doista blizu. Moramo zahvaliti svima iz Hrvatskoga sportskog centra koji su dobrovoljnim radom i zalaganjem pomogli da ova večer bude uspješna, uz čestitke KUD-u "Hrvatski pleter" i ženskom odboru za uspješni nastup i organizaciju.

OBLJETNICE PRODUCENTA RANOGAJCA IZ ILLINOISA

SAD - Katolički televizijski producent Zvonko B. Ranogajec iz Illinois (SAD) 27. lipnja obilježava 25. obljetnicu produciranja TV emisija *The Christian Perspective* i 15 godina produciranja *The Croatian Perspective* u ECTC Evanston Community Media Centru. Televizijski producent Zvonko B. Ranogajec (67), u suradnji sa suprugom Jagicom, proizveo je više od 250 dokumentarno-povijesnih filmova, TV emisija, priloga i TV intervju na hrvatskome i engleskome jeziku u hrvatskim zajednicama diljem Amerike i Kanade. Riječ je o iznimno vrijednoj video-dokumentarnoj građi koja predoduje isječke iz autentičnog života hrvatskog iseljeništva iz jednog dijela SAD-a.

SOLINJANI NA NATIONENFESTU U ROMANSHORNU

ŠVICARSKA - Pod pokroviteljstvom Poglavarstva grada Solina, a u suradnji s Hrvatskim kulturnim klubom iz Arbona, u tom švicarskom gradu gostovala je ženska klapa "Tamarin" iz Vranjica. Prvi nastup, 13. lipnja, bio je organiziran uz druženje s Hrvatima koji se okupljaju u klubu, a protekao je uz pjesmu popraćenu emocijama i pričama o domovini. Idućeg dana, 14. lipnja, u susjednom mjestu Romanshornu održavao se tradicionalni "Nationenfest" na kojemu su se predstavile 22 nacionalnosti koje žive na jezeru Bodan, a među njima i Hrvati iz Arbona. Na hrvatskome štandu bila je predstavljena turistička ponuda Dalmacije i Hrvatske, skulpture splitskog kipara Stanislava Bavčevića, te hrvatski gastronomski specijaliteti i vino. U glazbenom dijelu programa Hrvatsku je predstavila klapa "Tamarin", pjesme hrvatske djece i tamburaški sastav "Ševa" iz St. Gallena.

“Ovo mi je jedan od sretnijih dana u životu”

Iako kao dijete nije imao prigodu ići u školu, ipak je uspio naknadno završiti zanat. Najviše slobodna vremena provodi sa svoje devetero unučadi na svojem ranču u neposrednoj blizini Sydneya

Unatoč vrlo lošim vremenskim uvjetima, u Vukovićima, selu planinske i izolirane Dobretićke župe kod Jajca u srednjoj Bosni, pred oko stotinu i pedeset hrvatskih domoljuba, 14. lipnja svečano je obilježen Dan hrvatskih branitelja iz toga mjesta. Svečanosti su nazočile različite generacije, i to od najmlađih, dvogodišnjaka, odnosno djece na kojoj je zadatak da sačuvaju sjećanje na poginule hrvatske branitelje i na ovaj kraj za buduće generacije, hrvatskih branitelja koji su se pošteno i nesebično borili u postrojbama HV-a i HVO-a za današnju slobodu, naših iseljenika koji su morali napustiti ovaj kraj bilo zbog političkih razloga bilo trbuhom za kruhom, te najstarijih povratnika koji još autentično prenose svoja svjedočanstava o teškom životu Hrvata na ovim prostorima od Drugoga svjetskog rata do današnjih dana.

U svojem rodnom mjestu Vukovićima zatekao se i šezdesetsedmogodišnji Marko Aščić iz daleke Australije. Drugi svjetski rat nije zapamtio ali je poslije, kao dijete znatiželjno i potajice slušao kako se neki njegovi bliži rođaci i susjedi nisu vratili ili su poginuli boreći se za Hrvatsku. Iz priča je mnogo znao o njima. Kao dijete, a poslije i kao obiteljski čovjek nije niti slutio da će i njima jednom biti odana svečana počast, odnosno da će biti položeni vijenci u njihovu čast. Neizmjerno mu je drago što je mogao biti na svečanom otkrivanju spomen-ploče onim hrvatskim vojnicima o kojima se nije smjelo pričati, a kamoli im javno zahvaliti. “Ni naše momke koji su poginuli u Domovinskom ratu nisam poznao, ali sam se naslušao priča i o njima tako da zaista mogu ponosno reći

Marko s ponosom pokazuje prsten sa šahovnicom koji nosi već desetljećima.

da znam tko su bili i za koga su se nesebično žrtvovali”, kaže Marko.

Zbog iznimno teškoga poslijeratnog života, sa samo četrnaest godina Markić, kako ga odmila zovu prijatelji, odlazi na rad u Sloveniju. Nakon, što je pedesetih godina prošloga stoljeća nekim vezama dospio u američki logor u Trst ne bi li da lje pobjegao u treće zemlje, bio je uhaćen te vraćen komunističkim vlastima. Nakon višegodišnje jugoslavenske torture, sa suprugom i šestomjesečnom kćeri ipak uspijeva pobjeći u Australiju. Tamo mu se u Sydneyu rodilo još troje djece koja danas imaju svoje obitelji, a on je sa suprugom u zasluženoj mirovini. Iako kao dijete nije imao prigodu ići u školu, ipak je uspio naknadno završiti zanat. Najviše slobodna vremena provodi sa svoje devetero unučadi na svome ranču u neposrednoj blizini Sydneya.

Ovo mu je, kako kaže, šesti posjet rodnom kraju ili Hrvatskoj. S obzirom na već poodmakle godine te troškove koje iziskuje njegovo obiteljsko putova-

nje iz Australije, vjeruje da će ipak naći mogućnosti i još koji put posjetiti svoje rodno mjesto te svoje prijatelje i rođake u Pugarju i Hrvatskoj.

“Ovo mi je jedan od sretnijih dana u životu. Iako nema nikakvih tragova od moje rodne kuće, ipak sam prepoznao svaki kamen i svako drvo iz svojega djetinjstva. Također, najvažnije: odao sam počast našim hrabrim braniteljima i njihovoj čestitoj i junačkoj prošlosti te se susreo s nekoliko prijatelja iz djetinjstva s kojima sam se kao siromašni dječak bos igrao i dijelio komadiće kruha. Težak je to bio život!” ispričao nam je sav ozaren naš “Englez” Marko te dodao: “Ovdje je lijepo, i ova kiša je dar Božji.”

Iz ovoga malog planinskog sela, u Sydneyu živi još nekoliko obitelji koje su također iznimno povezana s domovinom. Svaku vijest iz nje dočekaju s tugom, ali i s radošću. ■

ENG Croatian War Veterans Day was formally marked in Pugarje near Jajce on 14 June. Also present at the ceremony was sixty-eight-year-old Marko Aščić, a Croatian emigrant from Sydney.

Markovo rodno selo se iz temelja promijenilo zadnjih pedesetak godina. Jedino je priroda još uvijek ostala ista.

Napisaao: Ivo Aščić

Kultura je dobar medij za stvaranje pozitivne slike o Hrvatskoj

Dogovor dvojice predsjednika, Mesića i Sarkozyja, da dvije zemlje organiziraju recipročno svoje *season culturelle*, u Francuskoj i u Hrvatskoj, prigoda je kakvu do sada nismo imali; treba na njoj mnogo raditi

U svojoj knjizi *Drugo čitanje*, koja je nedavno tiskana u izdanju Matice hrvatske, iskazujete veliko umijeće razgovaranja. Kako biste Vi ocijenili to umijeće, kao uvažavanje sugovornika, poznavanje njegova lika i djela, a katkad je potrebna i blaga provokacija, zar ne?

— Moja sklonost razgovaranju – radije ću govoriti o sklonosti, Vama ću prepustiti da ocjenjujete je li riječ i o umijeću – vjerojatno je reakcija na monološku kulturu u kojoj je odrastala moja generacija: sve je bilo (ideološki) zadano, postojali su autoriteti, između kojih nije bilo prave komunikacije, te na istinu koju nije bilo uputno dovoditi u pitanje. U monoteističkome društvu dijalog se događa samo kao izuzetak; u pravilu, govore pojedinci, njih se ne može ili ne smije olako osporavati. U takvom ambijentu tražio sam prostor za vlastiti javni dijalog, mogućnost da postavim pitanja i potičem druge na odgovore, i našao sam ga u formi razgovora koja je bliska mojemu duhovnom profilu, jer nije isključiva, nema ništa apodiktikoga, ostavlja mogućnosti potvrde i poricanja, sumnji i novih pitanja. Na jednu istinu uvijek može doći potpunija istina, na jedan argument jači argument, na jedno stajalište drukčije stajalište. Meni se to činilo bliže, ako ne i bolje, od nametanja samo jedne istine, jednog argumenta ili jednoga stajališta, ma kako uvjerljivi bili. Naša monološka sredina nije na razgovor gledala s dovoljno poštovanja; više se, u pravilu, cijenila i jedna lošija kolumna negoli najbolji razgovor. U tome smislu sam s razgovaranjem ulazio i u zonu rizika, neshvaćanja ili nerazumijevanja, pa i podcjenjivanja, ali to me nije odvrćalo od takvog izbora.

Mirko Galić

Razgovarala: **Anči Fabijanović**

Znam da su kultura i intelektualno propitivanje kod Vas bili u prvome planu kad ste bili novinski dopisnik iz Pariza (surađivali smo), a isto vrijedi i za spomenute razgovore – njih 38 s 26 književnika, likovnih umjetnika, znanstvenika, filozofa. Je li upravo kroz kulturu najbolja percepcija Hrvatske u Francuskoj? Kako pak tu istu kulturu na pravi način predložiti Francuzima kao nešto što moraju doći i vidjeti – čemu Vi kao veleposlanik svakako također možete pridonijeti?

— Složio bih se s Vama da je kultura dobar medij za stvaranje pozitivne slike o Hrvatskoj, svagdje, a pogotovo u zemlji takvoga kulturnog bogatstva kakvo je francusko. Ali, nemojmo pretjerivati: hrvatska je kultura skromno, čak pre-skromno zastupljena u Francuskoj. I zastupljena je preko uspješnih pojedinaca koji su ušli u fond francuske kulture, kao što je to Ivo Malec, u manjoj mjeri i Radovan Ivšić, ili kao što su u konkurenciji s francuskim predstavnicima bez mjesta ostali Slavko Kopač, Leo Junek ili Dinko Štambak... U jugoslavensko doba hrvatska posebnost nije bila posebno označena, pa ni priznata; formiranjem hrvatske države izdvaja se i hrvatska kultura koja je zabljesnula s nekoliko jačih manifestacija, ali nedovoljnih da u izbirljivoj Francuskoj – koja je politički postala veoma sklona Hrvatskoj – sazre svijest o hrvatskoj posebnosti, još teže o hrvatskoj vrijednosti. Na tome valja mnogo i sustavno raditi, najviše u našoj zemlji. Meni je to jedna od najvažnijih ideja u mojem sadašnjem poslu. Hrvatska polako ulazio u neka jača mjesta, glazbena ili izložbena, ali još ne i u jaka ili u najjača. Put je, čini mi se, otvoren nedavnim dogovorom dvojice predsjednika, Mesića i Sarkozyja, da dvije zemlje organiziraju recipročno svoje *saison culturelle*, u Francuskoj i u Hrvatskoj. Ne znam jesmo li ikada imali takvu prigodu; treba na njoj mnogo raditi, najviše u Hrvatskoj, da se napravi dobar odabir i pripremi dobar nastup. Kao nova članica Europske unije, Hrvatska ima pravo na takvu šansu. Šteta bi bilo da se ne iskoristi.

Knjigu ste podijelili u poglavlja *Hrvatska i svijet* te *Svijet i Hrvatska*. Po Vašoj ocjeni, kakav je prijam naših ljudi u Francuskoj, po čemu su prepoznati kao značajne osobe, kako su pak oni

zadovoljni u frankofonskom okruženju? Uostalom, i Vi ste kao dopisnik u dva navrata osjetili što znači biti “u tuđem svijetu”...

— Francuska je poznata po tome da prima uspjezne ljude, neovisno o tome odakle dolazili. Koliko je stranaca uspjelo samo u posljednjih stotinjak godina, koji su, zbog različitih razloga, dolazili izvana, poput Picassa, Chagalla, Camusa, Ionescoa... Nije ovaj svijet zatvoren, kako se katkad pogrešno misli, ako se drugi ne pokušavaju zatvoriti od njega, ili u njemu; na tome se planu očituju svi problemi teške integracije s nekim skupinama koji se kreću između getoizacije i asimilacije. Hrvati u tome pogledu nisu ni posebni problem, ni zasebni slučaj. Osjećaj tuđine, doduše, pratio je na Seini i najviđenije Hrvate koji su o tome ispjevali zapažene stihove, poput Ujevića i Matoša, ili su, mladi, završili u zajedničkoj grobnici u predgrađu, poput Josipa Račića. Nisu Hrvati bili u položaju da

diktiraju pravila, nisu ni sada. Ali, toliki su Hrvati u Parizu i Francuskoj sustavno punili svoje baterije, formirali svoju etiku i estetiku, da se može govoriti o dugoj i plodnoj tradiciji hrvatske kulturne i duhovne prisutnosti u Francuskoj.

Nakon pisanoga novinarstva (i kao novinar i kao urednik) okušali ste se i u elektroničkom. Kako je bilo biti na čelu HRT-a kao glavni ravnatelj, i to u vrijeme kad se zapravo dovršavalo stvaranje prave javne televizije (i radija, uostalom, koji se bezrazložno preskače)? Iz današnje perspektive kako ocjenjujete “svojih” sedam godina na Prisavlju?

— Bilo mi je izazovno, iznad svega: novi medij i nova prigoda da se u Hrvatskoj učini nešto na planu slobodnijega protoka misli i ideja. Vrijeme totalitarne i autoritarne vlasti ostavilo je tragove; trebalo se s njima suočiti! Kad sam sredinom 80-ih godina došao na čelo “Danasa”, koji je sjajno počeo s Jožom Vlahovićem, a onda doživio veliki pad sa Živkom Milićem, suočavao sam se s jednom vrstom profesionalnog i demokratskog izazova: kako u uvjetima komunizma i višenacionalne jugoslavenske države otvarati mogućnosti slobodnoga kritičkog mišljenja. Kad sam godine 2000. došao na čelo HRT-a, suočio sam se s drugim tipom izazova: kako u demokratski strukturiranoj hrvatskoj državi razvijati i prakticirati stvarnu slobodnu, pluralnu misao, odnosno slobodne i pluralne medije, neovisne o vlasti, političkoj i financijskoj. Mnogo sam htio: koliko sam uspio, neka drugi prosuđuju. Smijem li nešto reći sebi u prilog, rekao bih da je HRT – i Televizija i Radio – postigao visoku razinu vjerodostojnosti u informacijama, i visoki utjecaj u društvu, a na svoj račun naveo bih da me nije sasvim zadovoljavala razina profesionalnosti, dok sam pogotovo otišao nezadovoljan zbog toga što nisam ostavio iza sebe seriju snimljenju po jakom hrvatskom književnom predlošku. To vidim kao svoj dug; drugi, sigurno, vide i druge dugove.

Pariz nekad i danas, je li to velika razlika? Osim toga, mi Hrvati se danas Francuzima predstavljamo kao dio suverenoga svijeta, a prije smo bili u zajednici u kojoj smo se znali i “uto-

piti"? Znamo li danas iskoristiti svoje komparativne prednosti, posebno na polju obrazovanja, kulture, znanosti?

— Na planu politike, koju ne možemo zaobići jer ona, u krajnjemu, vodi i odlučuje, današnji Pariz i današnja Francuska, kojima se krećem kao diplomat, nemaju – kad je o Hrvatskoj riječ – gotovo ništa s onim Parizom i s onom Francuskom kojima sam se kretao kao novinar – dopisnik: od nekadašnjega ružnog pačeta, Hrvatska je postala lijepa i prelijepa zemlja kojoj se svake godine udvara pola milijuna francuskih turista; oni su postali naši najbolji ambasadori u Francuskoj. Ne smiju se zanemariti ni promjene u francuskoj službenoj politici, koje su postupno otkrivale Zagreb i Hrvatsku i otkrile jednu zrelu državu i jedan odrasli narod na koje se Francuska sve više oslanja i koje sve iskrenije podržava. Slika Hrvatske u Francuskoj postala je izrazito pozitivna. Opravdano je očekivati – pošto su dobro krenuli gospodarski poslovi – da će i na planu kulture Hrvatska potvrditi svoje visoko mjesto u Francuskoj. To bi značilo barem dvije velike izložbe, jednu povijesnog, a drugu modernog sadržaja, nekoliko koncerata i konferencija i, pogotovo, prijevode najboljih hrvatskih pisaca.

Koje sugovornike, da i završimo s knjigom *Drugo čitanje*, možete izdvojiti kao najdraže, najizazovnije?

— Svaki je razgovor priča za sebe, s nekima su počela trajna i iskrena prijateljstva, s nekima duga suradnja i druženje. Više od razgovora, obogaćivali su me sugovornici, svaki na svoj način. Zato mi je teško izdvojiti jedan razgovor, i napraviti razliku među sugovornicima: svi su oni za mene ravnopravni. Možda bih, ipak, napravio izuzetak s Mirkom

Draženom Grmekom: naš razgovor on je, svojom voljom, pretvorio u vlastiti intelektualni i politički testament. Način na koji se veliki znanstvenik i humanist oprostio od ovoga svijeta i od hrvatske sredine bio je najtužniji i najuzvišeniji kraj našega dugog prijateljstva. ■

ENG An interview with Mirko Galić, Croatian Ambassador to France, a prominent Croatian journalist and editor who recently released his book *Drugo čitanje* (*Second Reading*).

ISELJENIČKE VIJESTI

JUBILARNO HRVATSKO HODOČAŠĆE U ALTÖTING

NJEMAČKA - Hrvati katolici iz hrvatskih katoličkih misija (HKM) iz Bavorske i ove su godine u velikome broju na blagdan sv. Petra i Pavla 29. lipnja po trideset i peti put hodočasili u poznato bavorsko marijansko svetište u Altöttingu.

Slavlje u bazilici sv. Ane započelo je svečanim ophodom tijekom kojega su hrvatsku i bavorsku zastavu nosili mladi iz HKM-a München odjeveni u hrvatske narodne nošnje.

Svečano misno slavlje predvodio je dubrovački biskup predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH za hrvatsku inozemnu pastvu mons. dr. Želimir Puljić u zajedništvu s voditeljima HKM-a s područja Bavorske. Misno je slavlje završeno hrvatskom himnom. Milodari su bili namijenjeni za pomoć siromašnijim studentima u Dubrovniku. Na misi je pjevala skupina pjevača iz HKM-a Rosenheim.

KARDINAL VINKO PULJIĆ POHODIO HRVATE U NJEMAČKOJ

NJEMAČKA - Blagdan Presvetoga Srca Isusova svečano je proslavljen u nedjelju 8. lipnja u crkvi sv. Marije u Heidenheimu a. d. Brenz. Svečano misno slavlje u tom je povodu u

punjoj crkvi predvodio vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić u zajedništvu s ravnateljem dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Antom Kutlešom, voditeljem hrvatskih katoličkih zajednica (HKZ) Heidenheim a. d. Brenz i Aalen vlč. Vilimom Koretićem, voditeljem HKZ-a Göppingen i HKZ-a Geislingen fra Ivanom Gavranom, voditeljem HKZ-a Schwäbisch Gmünd i HKZ-a Schorndorf vlč. dr. Vjekoslavom Šaravanjom, te župnikom župe Pohoda Blažene Djevice Marije u Sisku vlč. Brankom Koretićem. Isti dan kardinal Vinko Puljić pohodio je i Hrvatsku katoličku zajednicu (HKZ) sv. Nikole Tavelića u Schwäbisch Gmündu, koju zajedno s HKZ-om bl. Alojzija Stepinca u Schorndorfu vodi vlč. dr. Vjekoslav Šaravanja.

STIVANJSKI LIBAR OD FORMATA

Sutivan na Braču dobio je prestižnu monografiju, knjigu svih Sutivanjana, domicilnih i iseljenih

Sutivan početkom 20. st. kad su se njegovi
žitelji masovno iseljavali u Južnu Ameriku

Ako smo mali na diografskin kartan, zato smo viši baran-ko u – libriman... Tako bi se mogao parafrazirati poznati klapski pjev i najbolje najaviti veli(ki) libar o malome mistu Sutivanu na otoku Braču. Naime, u Zagrebu je nedavno svečano promovirana vrlo raskošna monografija "Sutivan kulturna povijest". Zašto parafraza iz uvodne rečenice? Jer je općina Sutivan, katastarski gledano, jedna od najmanjih u Hrvatskoj, a spomenuta je monografija i sadržajem i

ukupnim umjetničkim dojmom respektabilan prikaz trajanja Sutivana do naših dana, projekt kakvim se ne mogu podičiti ni mnogi gradovi u Hrvatskoj, kamoli općine, k tomu još i najmanje! Monografiju je objavio zagrebački Litteris, njeno izdavanje pokrenula je, arhivski opremila i financijski omogućila Općina Sutivan, a pripomogla su ministarstva kulture i znanosti, i stivanska knjižnica "Antonio Rendić Ivanović". Zajednički su je uredili Dražen Katunarić i Franjo Mlinac.

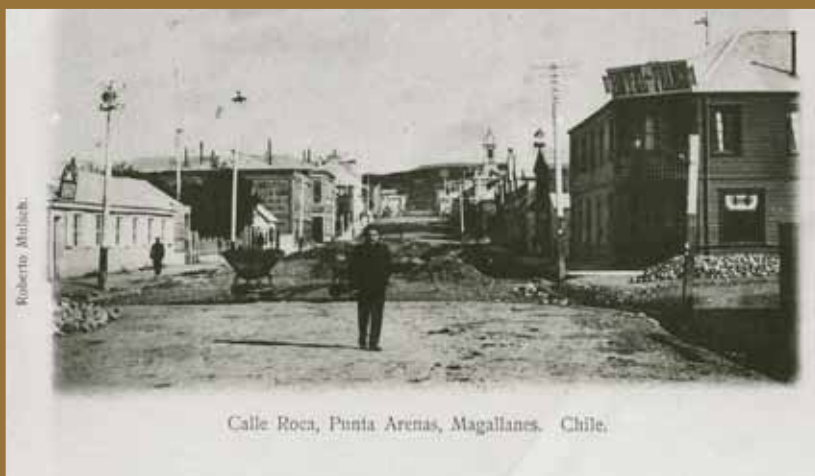
OD OŽIVLJENE PROŠLOSTI DO DRUGE DOMOVINE

Katunarić, pjesnik, prozaik, urednik, sin

je uglednoga i štovanoga 'dotura' prof. dr. Duška Katunarića kojega su mještani zbog njegove ljubaznosti i dobrote nazivali i 'majkom Stivana', i koji danas počiva u obiteljskoj grobnici na mjesnom groblju. Franjo Mlinac, umjetnički fotograf i likovnjak, Stivanjanin je po majci, a još više po onome što, živeći i radeći na tom 'licu mjesta', čini za (poglavito) kulturni razvoj Sutivana i cijeloga Brača. Taj je dvojac nakon dvogodišnjega rada supotpisao monografiju, i sad svi Stivanjani, na Braču, u Splitu, i u svitu, s ponosom mogu reći da napokon imaju libar od formata, knjigu svih Stivanjana ma gdje bili, na kojem god se kontinentu

Napisala: **Ksenija Erceg**

Snimke: **Knjiga "Sutivan - kulturna povijest"**

Sam u dalekoj tuđini

Mali iseljenici postat će ugledni građani Čilea

zaustavili i ostali, i oni i njihovi potomci.

Ovo divot-izdanje na petstotinjak stranica skladni je mozaik od slova i slika, podijeljen u nekoliko osnovnih temata. Uvodni i najopširniji dio *Oživljena prošlost* ujediniuje desetak zapisa koji, oživljavajući razne aspekte stivanske povijesti, samo potvrđuju temeljnu staru istinu da nijedne naše sadašnjosti, a još više budućnosti, nema bez naslijeđene i nezaboravljene prošlosti. *Genius loci* govori o duhu 'maloga mista' i o mentalitetu njegovih žitelja kroz pera, recimo, (i) promatrača iz kantuna, dvaju američkih znanstvenika koji o stivanskoj ljepoti i posebnosti progovaraju s antropološkog i arhitektonsko-graditeljskog aspekta. Znamenitom Stivanjaninu Jerolimu Kavanjinu, plemiću, pravniku i pjesniku najduže 'velepjesni' stare hrvatske književnosti, spjeva "Bogatstvo i uboštvo" s više od 30 tisuća stihova posvećen je temat *Barokni mikrokozmos*, a nebeskomu zaštitniku Sutivana sv. Roku ulomak zazivnoga naslova (jer, koga u mucu zazivati nego sveca?) *Sveti Roče priblašeni...* koji govori o crkvenoj povijesti mjesta, i o procesiji i ritualima vezanima za blagdan svetoga Roka. Naposljetku, svima onima koji su iz svoga S(u)tivana otišli zato što su morali, 'jer je bila potreba' i u dalekomu se svijetu snalazili najbolje što su znali i mogli, posvećen je ulomak *Druga domovina*. Ima među njima uglednika koji su se utkali u svjetsku povijest, ima i drugih kojima nije išlo tako dobro pa su krpali i prekrajali svoj iseljenički habit, skromno i zatajno, kao i toliki drugi otočani s našega Jadrana. I jednima i drugima zajedničko je da su se Sutivanu

vraćali, pomagali mu, čuvali ga i promicali mu ime tamo, u toj *drugo domovini*, pa svima njima, pojedinačno i skupno, posvećujemo ostatak ovoga teksta.

ISELJENIČKA LJUBAV PREMA ZAVIČAJU

Kako piše Ivan Čizmić, još je 1837. u Urugvaj iz Sutivana odselio pomorac

Filip Lukšić i tamo osnovao brodersko poduzeće koje je izraslo u najpoznatiju kompaniju za spašavanje brodova na južnom Atlantiku, a poslije su je uspješno vodili njegovi potomci. Ali, najpoznatiji svjetski Lukšić iz Sutivana svakako je bio Androniko Lukšić, "čileanski kralj rudnika, vina i piva" čiji se poslovni imperij mjerio milijardama dolara. Znatno je

Čile - naši iseljenici u pogonima za dobivanje salitre

Pozdrav rodbini u Sutivanu iz Antofagaste

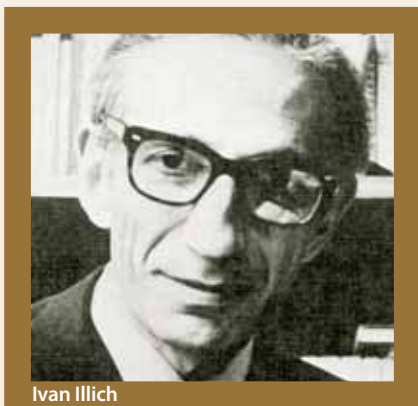
Posjet iseljenika rodnom Sutivanu

promjenjivije sreće bio Ivan Ivanović koji je kao četrnaestogodišnjak 1868. otplovio put Amerike, a na majčino pitanje "Sinko, di ćeš, di griješ?" odgovorio samo "Ol' ja znan...". Krenulo mu je dobro, u Antofagasti je, zajedno s bratom Petrom, koji mu se poslije pridružio, osnovao tvrtku *Ivanović Hermanos* (Braća Ivanović). Ivana su poslije prozvali "ocem bračkih iseljenika" zbog pomoći svima, osobito Stivanjanima koji su u daleki svijet dolazili po svoj dio boljeg života. Nažalost, što zbog nelojalnosti suradnika, što zbog objektivnih ratnih neprilika, nakon gotovo 50 godina uspješnog poslovanja bili su prisiljeni zatvoriti tvrtku. Petar se vratio u Stivan, gdje je poživio sve do 1994., a Ivan je umro u Čileu 1930., gdje je bio osnivač i glavni akter brojnih rodoljubnih društava. Nije to bio, piše Radovan Vidović, *patriotizam fraza i osobnih ambicija* nego istinska ljubav prema zavičaju i zemlji, bez koje bi mnogi iseljenici koji u Americi čine drugi Brač, zaključuje Vidović, *proživjeli mnogo gorče i tegobnije dane, a mnogi bi bili i propali*.

U ulomku o čileanskim piscima hrvatskoga podrijetla Jerko Ljubetić posebnu pažnju poklanja Antoniju Rendiću Ivanoviću, liječniku, pjesniku i velikomu humanistu koji će u povijesti te *druge domovine* ostati upamćen upravo po ljudskoj dobroti, nesebičnosti i gotovo svetačkoj brizi za siromašne i potrebite.

DOKTOR RENDIĆ U SVIJETU VJEČNOSTI

Ispisao je više od 50 zbirki poezije, pjesme je potpisivao i pseudonimom Ivo Serge, brinuo se za bolesnike do zadnjega časa, tijekom čitavoga života nije bilo nesklada između onoga što je pisao i govorio i onoga što je činio. Pa bi kao najbolji spomen na lik mu i djelo mogla stajati njegova misao: "Nisam htio gubiti vrijeme u donkihotskim pothvatima nastojeći promijeniti svijet. Bilo mi je dovoljno da ja budem dobar i da osjećam naklonjenost prema svojim bolesnicima." Za života je dobio veliki broj priznanja i nagrada, bio čašćen i poštovan, a gradonačelnik Antofagaste na posljednji ga je počinak ispratio riječima: "Imamo antofagastskog sveca na nebu, odakle će nas štititi i blagoslivljati ovaj njemu dragi

Ivan Ilić

grad. Doktora Rendiću, upravo ste stigli u svijet vječnosti."

Ljubetić uz Rendića spominje i njegovu nećakinju Amaliju Rendić, sveučilišnu profesoricu i priznatu dječju spisateljicu koja je u svojoj prvoj knjizi *Hierro amargo* (Gorki žig) opisala svoga strica i još neke likove hrvatskih iseljenika, zatim Dinku Ilić de Villaroel iz drugoga iseljeničkoga naraštaja Stivanjana, pjesnikinju koja je pisala i romane i drame, i slikara Antonija Yutronicha, profesora slikarstva i kiparstva koji je prijateljevao s Picassom, Kleeom i Miróom.

Temat *Druga domovina* završava nadahnutim Katunarićevim zapisom "Ivan Ilić, Sokrat globalnoga sela" o filozofu, sociologu, teologu, svećeniku, poliglottu, humanistu rođenomu u Beču, krštenomu u splitskoj katedrali sv. Duje čija je obitelj po očevoj strani snažno participirala u duhovnoj i materijalnoj baštini Sutivana i Splita. No, Ilić je duhovno-intelektualna gromada koja se 'glancala' koliko po svijetu, toliko i u Sutivanu, i apsolutno zavrjeđuje, dapače, dužni smo mu zaseban spomen. ■

ENG The settlement of Sutivan on the island of Brač is richer for a prestigious monograph entitled *Sutivan Cultural History*, a book of all the people of Sutivan, whether living there or emigrants. The monograph was published by Zagreb's Litteris and was co-edited by Dražen Katunarić and Franjo Mlinac.

Prof. dr. Lazar Dodić (1931. – 2008.)

Prof. dr. Lazar Dodić, arheolog, albanolog, sveučilišni profesor, novinar, publicist i iseljenički djelatnik, umro je 6. lipnja u 77. godini života u St. Goaru u Njemačkoj.

Rodio se u hrvatskom naselju Janjevu na Kosovu 30. rujna 1931. Gimnaziju je polazio u Pazinu, Osijeku i u Vukovaru. Studirao je romansku filologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1953. - 1955.), te romansku i slavensku filologiju i albanologiju na Rimskom sveučilištu (1955. - 1959.), gdje je doktorirao tezom o hrvatskom albanologu Milanu Šufflayu. Godine 1959./60. Studirao je na Europskom zavodu (*Collège d'Europe*) u Brugesu u Belgiji, Visoke europske studije (*Hautes études européennes*). Godine 1960./61. studira povijest jugoistočne Europe na sveučilištu u Münchenu.

U razdoblju od 1962. do 1964. radio je na radiostanici Slobodna Europa (*Radio Free Europe*) u Münchenu, a od 1964. do 1966. na njemačkim radiopostajama *Deutsche Welle* i *Deutschlandfunk* u Kölnu u hrvatskoj redakciji. Od 1966. do 1996. na Institutu za lingvistiku (*Sprachwissenschaftliches Institut*) sveučilišta u Bochumu predavao je albanologiju i balkanologiju. Od 1996. do 1996. djeluje na Filozofskom

fakultetu u Zagrebu kao gost profesor. Tijekom tridesetogodišnjeg rada na sveučilištu, osim jezikoslovnih tema, koje su bile glavno područje nastavničko-znanstvenog rada, obradio je i mnoge povijesne i političke teme zemalja jugoistočne Europe u obliku seminara, predavanja i znanstvenih radova. Pisao je novinarske priloge za radiopostaje *Deutschlandfunk*, *Deutsche Welle* i *Hessischer Rundfunk*, te za novine *Frankfurter Allgemeine Zeitung* iz tematike "jugoistočna Europa". Za znanstveni i javni rad dobio je pismena priznanja njemačkih institucija kao stručnjak za

jugoistočnu Europu.

Tijekom rata u Hrvatskoj i BiH angažirao se u predstavljanju hrvatske problematike predavanjima, intervjuima, te sudjelovanjem u televizijskim emisijama koje su se bavile ratom u Hrvatskoj. U okviru hrvatskih djelatnosti bio je angažiran u ogranku Matice hrvatske za ruhrsko područje kao predsjednik, tijekom šest godina (1991.-1997.). U okviru djelatnosti ovoga ogranka Matice hrvatske organizirao je 25 predavanja čiji su gosti najvećim dijelom bili iz domovine. Bio je član Hrvatskoga svjetskog kongresa u Njemačkoj i jedan od njegovih osnivača.

Zvonko Pribanić (1925. – 2008.)

U svibnju ove godine preminuo je u gradu Petaluma Zvonko Pribanić, dugogodišnji član hrvatske zajednice u Sjevernoj Kaliforniji. Zvonko je rođen 1925. godine u Skradniku kraj Ogulina. U Drugome svjetskom ratu kao osamnaestogodišnjak javlja se kao dragovoljac u Hrvatsku vojsku. Nakon 18 mjeseci službe završio je na Bleiburgu. I prolazi križni put. U sastavu kolektivne vize za 54 osobe, godine 1957., otišao je u München na izložbu automobila, gdje je zatražio azil. Odobreno mu je da preko Hamburga pođe u SAD. Iste godine dolazi s obitelji u Cleveland, zatim se seli u Milwaukee, a godinu dana poslije u Kaliforniju, gdje ga dočekuju prijatelji Drago Novak, Jozo Bajurin, Boško Grabovac i Andy Mihaljević. Odmah postaje član Hrvatskog doma. Istodobno postaje i član Hrvatske župe u San Franciscu. Sljedećih pedesetak godina Zvonko ili sudjeluje u vjerskim, kulturnim i političkim akcijama ili je jedan od organizatora ili osnivača tih projekata i organizacija. Da spomenemo samo neke njihove aktivnosti: Veterani Hrvatskog domobrana, *Dominican College Series* (serija kulturnih predstava na Dominican Collegu u San Rafaelu), hrvatski nogometni klubovi, televizijski programi na kanalima 2, 20 i 36, Hrvatska plesna skupina "Matija Gubec", Hrvatsko

narodno vijeće, Hrvatska katolička zajednica, HBZ... Bio je 27 godina suradnik Hrvatskog radioprograma u San Franciscu; sudjelovao je u osnivanju Hrvatske župe u San Joseu, a desetljećima je organizirao ili prisustvovao brojnim demonstracijama u Kaliforniji i Washingtonu. Bio je jedan od četiriju osnivača Hrvatske izvještajne službe u Kaliforniji koja je tiskala reviju *Američki Hrvat* na engleskom jeziku, mnogobrojne monografije, knjige, pamflete, profesionalne studije... Osobno je zaslužan da je Hrvatska dobila za prijatelja znanstvenika Michaela Mc Adamsa, čovjeka

koji je predstavljao hrvatsku tezu samostalnosti i slobode više od stotinu puta na tridesetak međunarodnih akademskih i političkih institucija.

Poruke sućuti supruzi Zori i prijateljima stigle su iz Argentine, Kanade, Austrije, Hrvatske, a iz SAD-a iz Los Angelesa, Chicaga, Clevelanda, Washingtona, Milwaukija i St. Louisa. Sv. misu vodili su fra Duje Boban i fra Ante Jurić u Hrvatskoj župi Uznesenja Marijina u gradu San Joseu u Kaliforniji. Zvonko ostavlja za sobom suprugu Zoru, mnogobrojnu obitelj i prijatelje u domovini, Argentini, Sjedinjenim Državama i Kanadi. (Damir O. Radoš)

Preteča novoga hrvatskog slobodoljublja

Hrvati, koji su živjeli u prognanstvu, kada su pročitali stihove pjesme – *Hrvatska, ljubavi moja*, usvojili su tekst i oblikovali ga u "Hrvatsku emigrantsku himnu", koja je bila citirana na svim druženjima hrvatskih državotvornih skupina u svijetu

Zlatko Tomićić

Dobio sam tužnu vijest od zajedničkog prijatelja da je u Zagrebu 16. lipnja 2008. u 79. godini života blago u Gospodinu preminuo prof. Zlatko Tomićić. Pritom sam osjetio ne samo osobni gubitak nego me je još više ražalostila činjenica da je Hrvatska izgubila književnoga giganta stoljeća. Što se još može reći o pjesniku, književniku, putopiscu, novinaru, filozofu, rodoljubi, robijašu i mučeniku Zlatku Tomićiću, a da to nije rečeno? Nakon što je utemeljio Nezavisnu književnu grupu "TIN", u Zagrebu 1965., u Ohridu je 1966. napisao stihove *Hrvatska, ljubavi moja*, koja je uz *Lijepu našu*... kao najljepša hrvatska pjesma i najviše puta bila citirana, a prevedena je gotovo na sve svjetske jezike.

*Hrvatska, ljubavi moja
I ovdje sam tvoj sin
I ovdje sam tvoje ime
I tvoj sjaj*

Hrvati koji su živjeli u izgnanstvu tijekom minolog stoljeća, kada su pročitali stihove pjesme – *Hrvatska, ljubavi moja*, usvojili su tekst i oblikovali ga u "Hrvatsku emigrantsku himnu",

Napisao: **Rudi Tomić**

koja je bila citirana na svim druženjima hrvatskih državotvornih skupina u svijetu. Vjerujemo da je upravo tako snažan odjek njegove pjesme, odnosno izrečene ljubavi za Hrvatskom, bio povod Tomićiću da s grupom TIN pokrene izdavanje "Hrvatskog književnog lista" 1968., koji je nakon godinu dana (1969.) bio zabranjen. Zlatko Tomićić je zbog svojega književnog rada bio nekoliko puta kažnjavao i zatvaran od 1958. do 1982. godine. Iako je izdavanje HKL-a bilo zabranjeno, vlasti nisu bile u mogućnosti zabraniti Hrvatima glasno razmišljanje o rušenju Jugoslavije, što se i očitovalo u organiziranju pokreta pod imenom "Hrvatsko proljeće", koji su hrvatski intelektualci i studenti doživjeli kao novu renesansu u Hrvatskoj.

U predgovoru, u knjizi *Bosnom ponosnom*, napisao sam kako je moj susret s "Hrvatskim književnim listom" 1968. godine zapravo bio zamašniji literarni susret s književnikom i pjesnikom Zlatkom Tomićićem. U to vrijeme napisao sam kritički osvrt u "Hrvatskom putu" o rađanju HKL-a kao ponovnom buđenju hrvatske nacionalne misli, što se poslije vidljivije očitovao kroz nicanje drugih hrvatskih listova i, konačno, kroz dolazak Hrvatskog proljeća. Dvadeset godina poslije tiskanja prvog broja HKL-a susreo sam se s prof. Zlatkom Tomićićem, urednikom toga izvornoga hrvatskoga glasila, zapravo, prvoga hrvatskog državotvornog glasila nakon četvrtstoljetnoga grcanja u šutnji, i osobno upoznao čovjeka koji je tada utemeljio nove oblike hrvatskoga nacionalnog bivstva. Tomićić je bio ne samo preteča novoga hrvatskog slobodoljublja nego, slobodno se može reći, i preteča sličnih slobodarskih pokreta u Istočnoj Europi, primjerice pokreta Solidarnosti u Poljskoj.

Tomičić je pet godina čamio u Staroj Gradiški, a nakon izlaska bilo mu je zabranjeno pisanje još četiri godine, pa su mu produžili za još četrnaest godina. U zatvorima je obolio od hepatitisa C, od kojega je i umro. Od iste je bolesti umro i Vlado Gotovac, koji je robijao zajedno s njim. Tomićić nam je ostavio sedamdeset objavljenih knjiga, a još ih je ostalo tridesetak u rukopisu, koje će, nadamo se, biti objavljivane.

Hrvatska se oprostila od Zlatka Tomićića 19. lipnja 2008. na groblju Miroševcu, gdje je našao vječni počinak, u Lijepoj našoj... koju je neizmjerljivo volio i za koju je živio i patio. Smrt nije otrgla Tomićića iz Hrvatske, niti iz srca hrvatskih domoljuba diljem svijeta, nego je tek uzela njegovo ispaćeno tijelo, a njegovu je dušu uzeo Svevišnji u svoje okrilje u kraljevstvu nebeskom. ■

ENG Professor Zlatko Tomićić, a poet, writer, travel writer, journalist, philosopher, patriot, a prisoner for the Croatian cause, and the writer of the famous poem *Hrvatska, ljubavi moja* (*Croatia, My Love*) passed away in Zagreb on 16 June, in his 79th year.

Predstava zagrebačke Klasične gimnazije u Italiji i Grčkoj

I ove godine, na 401. godinu postojanja, u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu je dramska grupa pripremila je izvedbu jedne poznate grčke tragedije. Riječ je o *Hipolitu* grčkog dramatičara Euripida, u kojem se problematizira borba između dobra i zla. Vrlo uspješna predstava, koju je s glumcima klasičarima pripremio prof. Dario Budimir, prikazana je kod nas u Zagrebu u kazalištu *Gavella*, a predstoji izvedba u HNK u Varaž-

dinu. No, vrlo su važni nastupi u inozemstvu: zagrebački su glumci klasičari *Hipolita* izveli na Siciliji na *Međunarodnoj smotri antičkoga teatra*. Zanimljiv je podatak da je škola primila poziv za gostovanje od pročelnika ureda za društvene veze Republike Grčke. Pozvani su članovi dramske grupe da od 14. do 21. rujna gostuju na otoku Tynosu. Ugledni grčki diplomati uputili su poziv Klasičnoj gimnaziji i dramskoj grupi *Gymnasium Classicum* nakon što su lani vidjeli njihovu predstavu, a bila je to Euridova *Medeja*, na starogrčkom i novogrčkom.

Dimitrije Popović uskoro u Italiji

U dvorcu *Torre di Pesari* pokraj Pescare hrvatski slikar Dimitrije Popović sudjelovat će na talijanskoj izložbi na koju je pozvano samo šest svjetskih umjetnika. Izložba će biti otvorena krajem rujna, a potaknuta je XI. pjevanjem Danteova "*Raja*" koje je posvećeno svetom Franji Asiškom. Svi znamo da je Dante autor jednog od najvećih remek-djela čovječanstva, "*Božanstvene komedije*". A upravo je hrvatski slikar Dimitrije Popović više je puta na svoj način, strastveno i nadahnuto, interpretirao to djelo u ciklusima punim drame i smrti slijedeći besmrtni Danteov trag. Nakon ciklusa nadahnuta "*Paklom*" što je s velikim uspjehom bio izložen 2002. godine u *muzeju Dante* u Ravenni, talijanska kritika i galeristi nanovo pozivaju hrvatskog slikara Dimitrija Popovića, sada u dvorcu *Torre di Pesari* nedaleko od Pescare. Tamo će dakle krajem rujna ove godine biti postavljena izložba nadahnuta Danteovim "*Rajem*". Samo šest svjetskih umjetnika pozvano je da sa svojim radovima interpretira XI. pjevanje Danteova "*Raja*" koje je posvećeno svetom Franji Asiškom. U povodu izložbe u Italiji Dimitrije Popović kaže: "Drago mi je što sam jedan od šest umjetnika koje je izabrao Corrado Gizzi za ovogodišnju izložbu. A zna se zna da je asiški svetac bio jedan od najslikanijih likova u renesansi i baroku. Iz života sv. Franje Asiškog mene su posebno privlačile njegove molitvene ekstaze i stigmatizacija što predstavlja glavne motive mojih kompozicija koje ću izložiti na ovogodišnjoj prezentaciji. Ovo je prvi put da se bavim jednom temom iz *Raja*", ističe Dimitrije.

Kulturna razmjena Split Pariz

Razmjena kulturnih projekata na relaciji Split Pariz može biti i te kako zanimljiva. Ovaj put riječ je o *Udruzi prijatelja francuske šansone* i *Vokalistima Salone* koji su u Parizu bili u sklopu velikog projekta suradnje Sveučilišta u Splitu i Université Panthéon Assas Paris, a u povodu proslave Dana državnosti. Zapravo su se činom potpisivanja Konvencije Splitskom sveučilištu otvorila vrata prema Europi i napravljen je značajan korak prema unapređenju našega cjelokupnog obrazovnog sustava. Nensi Ivanišević, organizatorica projekta i predsjednica Udruge, Ivo Pervan, umjetnički fotograf, i Vladimir Vetma, bas "*Vokalista Salone*", već su uoči odlaska u Pariz predstavili su program: riječ je o dva koncerta - prvi u crkvi svetog Ćirila i Metoda, a drugi na *Univerzitetu Panthéon Assas Paris*. Uz Vokaliste Salone, koji pjevaju sakralne i svjetovne pjesme, nastupili su i mladi splitski izvođači koji su za ovu prigodu odabrali najljepše hrvatske i francuske šansone. Domaćini su obradovani posebnim darovima, a to su - monografija Ive Pervana "*Boja Hrvatske*", proizvodi SMS-a te artefakti Salone. Gostovanje je proslava potpisivanja Konvencije o suradnji dvaju fakulteta, koja je ostvarena u svibnju ove godine - kaže Nansi Ivanišević uz posebno priznanje profesoru Marcu Gjidari, glavnom promotoru međusveučilišne suradnje. - Ova znanstveno-kulturološka priča imaće i nastavak: na jesen će doći francuski profesori u Split, a organizirat će se i skup o temi uprave, gdje će gostovati predstavnici francuskoga Državnog savjeta - objašnjava Ivanišević.

Pripremila: Anči Fabijanović

“Narod smo koji mrtve štuje – na prošlosti budućnost snuje”

190. obljetnica rođenja i 40. obljetnica otvorenja muzeja u Preradovićevu rodnom domu u Grabrovnici
nedaleko od Pitomače

Muzej Petra Preradovića u Grabrovnici

POZDRAV DOMOVINI

... Prođoh svijeta na sve četir' strane
Vidjeh kraje toli opjevane
Kojim slava do nebese vri,
Svi su lijepi u svojem resu,
Svi su lijepi, al' svi skupa nijesu
Što si, majko, meni samo ti...
P. Preradović

Doista, nigdje na kugli zemaljskoj na tako malom prostoru nema tolike ljepote kao u lijepoj našoj domovini Hrvatskoj, a pjesme POZDRAV DOMOVINI, JEZIK RODA MOGA, RODU O JEZIKU, DJED I UNUK i besmrtni Preradovićev PUTNIK najljepše su ikad ispejvane pjesme MAJCI – DOMOVINI. Ove i sve druge Preradovićeve pjesme dragocjeno su biserje u lirskoj riznici naše kulturne

baštine. U njih je pjesnik utkao sve svoje osjećaje, osjećaje radosti i boli, veliku čežnju i neizmjernu ljubav prema domovini, majci rođenoj i voljenoj dragoj. Vrijeme proteklo od njihova nastanka u devetnaestom stoljeću do danas ništa nije oduzelo njihovoj snazi i ljepoti, naprotiv, samo je potvrdilo njihovu neponovljivu ljepotu i neprolaznu vrijednost.

Preradovićeve pjesme izviru iz srca i srca se prijanjaju, bude u duši plemenite domoljubne osjećaje i mame na oko skrivenu suzu za rodnim krajem svakom čestitom rodoljubu, napose braći Hrvatima rasutima širom svijeta.

Spomen na ovoga cvijećem ovjenčanoga hrvatskog pjesnika brižljivo čuva i njeguje Preradovićev muzej uređen u njegovu rodnom domu u Grabrovnici. Ta drevna graničarska 'stacija' iz osamnaestog stoljeća podignuta za potrebe ondašnje Vojne krajine rijedak je i dragocjen

kulturno-povijesni spomenik u ovom kraju. Zgrada je potpuno obnovljena tijekom priprema za proslavu 150. godišnjice rođenja pjesnikova. Osim muzejskih prostorija, u njoj je dvorana s pozornicom te seoska knjižnica i čitaonica. Na pročelju zgrade dvije su spomen-ploče:

- mramorna – U OVOJ KUĆI RODIO SE HRVATSKI PJESNIK PETAR PRERADOVIĆ 19.III. G. 1818. PODIGAO HRVATSKI NAROD 1909. (Ploču postavila: Družba "Braća hrvatskog zmaja")

- brončana – PRERADOVIĆEV MUZEJ otvoren 19. ožujka 1968. o 150 - godišnjici pjesnikova rođenja (Ploču postavio: Odbor za proslavu u Pitomači). Oko zgrade je prikladan prostor za uređenje etnoparka kojim bi se prikazao ambijent – okolina i seoski život u doba pjesnikova djetinjstva provedena u Grabrovnici. Osnivanju etnoparka valjalo bi prići već sada kako bi se njegovim otvorenjem dostojno obilježila 200. godišnjica pjesnikova rođenja: pjesniku na čast, njegovu zavičaju na ponos i na slavu domovini.

Pjesnikov zavičaj poziva hrvatsku mladež u domovini i svijetu i sve koji poštuju svoj materinski jezik: dodite, ovdje pod krošnjama stoljetnih lipa osjetit ćete opojni miris domovine; pronaći izgubljeni raj, naći smisao i radost života.

... Zuju, zveči, zvoni, zvuči,
Šumi, grmi, tutnji, huči, -
To je jezik roda moga! ... ■

ENG The 190th anniversary of the birth of Croatian poet Petar Preradović and the 40th anniversary of the opening of a museum in the house Preradović was born, in Grabrovnica near Pitomača, is being celebrated this year. This house was an 18th century military residence that was completely refurbished during the preparations for the celebration of the 150th anniversary of the poet's birth.

Napisao: **Luka Hrvatić**, počasni predsjednik Preradovićeva muzeja

“Ovo nikad nisam mogao niti pomisliti”

“Redovito posjećujem svoj rodni kraj u kojemu ću ovog ljeta ostati dva mjeseca. I ovo što se ovdje radi i gradi, potvrđuje kako se postižu gospodarski pomaci u Hrvatskoj. Sve me je ugodno iznenadilo i oduševilo”, ističe 79-godišnjak

Nikola Pavela na zemljištu buduće plantaže trešanja u Ugljanima

Na području Trilja, grada na rijeci Cetini, u Čaporicama i Ugljanima, oplemenjuje se više od stotinu hektara ljutoga dalmatinskozagorskog krša u gospodarske svrhe. Tu su u punom zamahu aktivnosti vezane za gradnju infrastrukture i podizanje pogona u triljskoj radnoj zoni ‘Čaporice’ na oko 60 hektara, te na pripremi zemljišta buduće plantaže trešanja na 50 hektara, prvoga takvog voćnjaka u Hrvatskoj, a najvećeg u Europi.

Misli svih stanovnika triljskog područja, a i cetinskoga kraja, osobito mladih nezaposlenih ljudi, uprte su baš na to područje priželjkujući zaposlenje. Poznato im je kako će se u pogonima radne zone i u budućem trešnjaku, kad se ti projekti u cijelosti realiziraju najdulje za tri godine, ukupno otvoriti više od tisuću radnih mjesta, u čemu svi Triljani i Cetinjani vide iznimno značajan gospodarski iskorak te napredak svojega kraja. To je sad jedno od većih gradilišta ne samo u Splitsko-dalmatinskoj županiji, što se pak tiče gospodarskih zona.

Dakako, svime se oduševio i Nikola

Pavela (79) iz Čaporica, koji pet desetljeća živi u Francuskoj, gdje je zaradio i mirovinu. U rodnom je mjestu podigao obiteljsku kuću i svake godine najmanje dvaput dolazi u rodni kraj. Zatekli smo ga upravo u poduzetničkoj zoni kako promatra okoliš u kojemu je nekad kao dječak bosonog hodao po drači, kupini, smreki, posrćući i o oštro kamenje. Pri-sjećajući se svoga djetinjstva, starina je osluškivao huk teških strojeva, zujanje automobila prema moru,... diveći se

Istaknuta ploča s natpisom budućeg voćnjaka u Ugljanima

svemu što se tamo gradi.

“U svojim najboljim godinama otišao sam u inozemstvo 1958. i zadržao sam se u Francuskoj, gdje sam najviše radio u tvornicama automobila. Nedaleko od Pariza, u blizini desetak kilometara, sagradio sam obiteljsku kuću u kojoj živim sa suprugom, djecom, unukama i unucima. Redovito posjećujem svoj rodni kraj u kojemu ću ovog ljeta ostati dva mjeseca. I ovo što se ovdje radi i gradi potvrđuje kako se postižu gospodarski pomaci u Hrvatskoj. Sve me je ugodno iznenadilo i oduševilo. Dalmacija zaista doživljava i svoj gospodarski preporod. Nikad nisam mogao niti pomisliti da će ovdje biti tolika plantaža trešanja, da će se graditi moderni pogoni, suvremene autoceste i brze ceste, tako lijepi mostovi preko Cetine. Samo neka nam Bog dađe zdravlje i više zajedničke ljubavi”, poručio je Nikola Pavela.

Kaže kako iz sretnoga braka sa suprugom Đukom iz rodnoga kraja ima četvero djece, četiri kćeri koje su školo-vane u Parizu, ondje stekle akademsko obrazovanje, udale se i imaju djecu. Tri Nikoline kćeri rade i žive u Parizu, a jedna u Zagrebu. Dodaje kako je i u blizini francuskoga glavnog grada sagradio obiteljsku kuću, kupio grobnicu pa će u toj zemlji biti i pokopani. “Tamo su mi djeca i unuci i oni žele da tako bude. Moja supruga u šali kaže kako će me ona osobno, kada umrem, dopremiti u Čaporice te me ukopati u groblje mojih predaka”, govori Pavela, opaljen srpanjskim suncem. Napominje kako u životu, radeći sve godine u Francuskoj, ništa nije uštedio ističući da je školovao četvero djece, izgradio i namjestio dvije obiteljske kuće, ostvario pravo na mirovinu... te da mu je to najbolja životna ušteda. ■

ENG Over a hundred hectares of harsh Dalmatian karst is being ameliorated for economic exploitation in Čaporica and Ugljane, near Trilj, a town on the Cetina River. It has all delighted 79-year-old Čaporica native Nikola Pavela, who has been living in France for the past five decades, where he earned his pension.

Petar Zoranić i njegov zadarski krug

“Jubilej velikoga hrvatskoga pisca dobra je prigoda da se iznova podsjetimo na Zoranićev roman *Planine*, kao i na brojna druga djela članova zadarskoga kruga, hrvatskih pisaca i umjetnika, čija umjetnička i stvaralačka aktualnost nije ugasnula” istaknuo je prof. Maštrović

Brojni uglednici iz političkog, kulturnog i društvenog života Hrvatske uveličali su svečanost obilježavanja 500. obljetnice rođenja Petra Zoranića.

Otvaranjem izložbe *Petar Zoranić i njegov zadarski krug* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu je 2. lipnja svečano obilježena 500. obljetnica rođenja Petra Zoranića, velikoga renesansnog hrvatskog književnika koji je prvim hrvatskim romanom *Planine* postavio temelje hrvatskoga književnog stvaralaštva. Izložba je bila otvorena do 27. lipnja i pobudila je veliki interes kako kod korisnika Knjižnice, tako i kod ostalih znatiželjnika koje zanima stvaralaštvo Zoranića i njegovih suvremenika. U planu je njezino održavanje i na ostalim područjima Hrvatske, osobito na području s kojim je Zoranić, ali i pripadnici zadarskog kruga, bio fizički, ali i duhovno povezan.

Pozdravnu riječ na svečanosti obilježavanja 500. obljetnice rođenja Petra Zoranića uputio je prof. dr. sc. Tihomil Maštrović, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. “Petstota obljetnica rođenja velikoga hrvatskoga pisca Petra Zoranića dobra je prigoda da se iznova podsjetimo na njegov roman *Planine*, kao i na brojna druga djela Zoranićevih sugrađana i sunarodnjaka, čla-

nova zadarskoga kruga hrvatskih pisaca i umjetnika, čija umjetnička i stvaralačka aktualnost nije ugasnula”, istaknuo je u toj prigodi prof. Maštrović te dodao da izložba *Petar Zoranić i njegov zadarski krug* želi pridonijeti tomu nastojanju. Pozdravnu je riječ uputio i akademik Milan Moguš, predsjednik HAZU, koji je ujedno i otvorio izložbu.

Izlaganje pod naslovom *Petar Zoranić u kontekstu hrvatske kulture* pripremio je akademik Radoslav Katičić, no on zbog

Kip Petra Zoranića

Najdomoljubnije književno djelo hrvatske renesanse

Ime Petra Zoranića u hrvatskoj će književnoj i nacionalnoj povijesti ostati zapamćeno po djelu *Planine*, napisanom godine 1536., a objavljenom u Mletcima 1569. Književni znanstvenici drže ga najdomoljubnijim književnim djelom hrvatske renesanse te prvim romanom u hrvatskoj književnosti. Zoranić dobro poznaje antičku književnost, ali i hrvatsku književnu baštinu, dobro mu je poznata tradicija hrvatskoga pučkog pripovijedanja, a od hrvatskih književnika ističe Marka Marulića, kojega citira i parafrizira njegovu *Molitvu suprotiva Turkom*.

Glasom probuđene nacionalne samosvijesti Petar Zoranić u *Planinama* stihovima (rimovani dvanaesterac) i prozom jasno progovara o ugroženom hrvatskom narodnom identitetu, o potisnutom hrvatskom jeziku i nemaru kojim se Hrvati prema njemu odnose, o “rasutoj baščini”, domovini koju valja sjediniti te o narodu kojega treba osvijestiti. Zoranić pokušava probuditi nacionalnu odgovornost i svijest te traži od hrvatskih pisaca dodatni napor kako bi i hrvatskom jeziku priskrbili dostojno mjesto na europskom prizorištu: “Znam da Hrvat mojih ne jedan ali dva, da mnozi mudri i naučeni jesu ki sebe i jzik svoj zadovoljno pohvaliti, proslaviti i naresiti umili bi, da vidi mi se manom pačeli sobom sramuju i stide.”

osobnih razloga nije bio u mogućnosti doći na svečanost pa je njegovo izlaganje pročitao filmski i kazališni glumac i redatelj Rene Medvešek. ■

ENG The opening of the *Petar Zoranić And His Zadar Circle* exhibition at the National & University Library in Zagreb on 2 June formally marked the 500th anniversary from the birth of Petar Zoranić, a great Croatian Renaissance writer whose *Planine* (*Mountains*), the first Croatian novel, struck the foundations of Croatian literature.

Pripremila: Nela Marasović

Snimili: Sonja Hrelja i Darko Čizmek

“HOĆU ZNATI, HOĆU VJEROVATI”

“Među prvim i najvažnijim dobrima željeli smo mu slobodu. Željeli smo, sanjali smo, molili smo se i radili na tome da dođe dan kad će hrvatski narod biti zadovoljan i sretan u svojoj slobodnoj domovini! Sanjali smo da će Hrvat Hrvatu biti brat!”, rekao je vlč. Gnječ

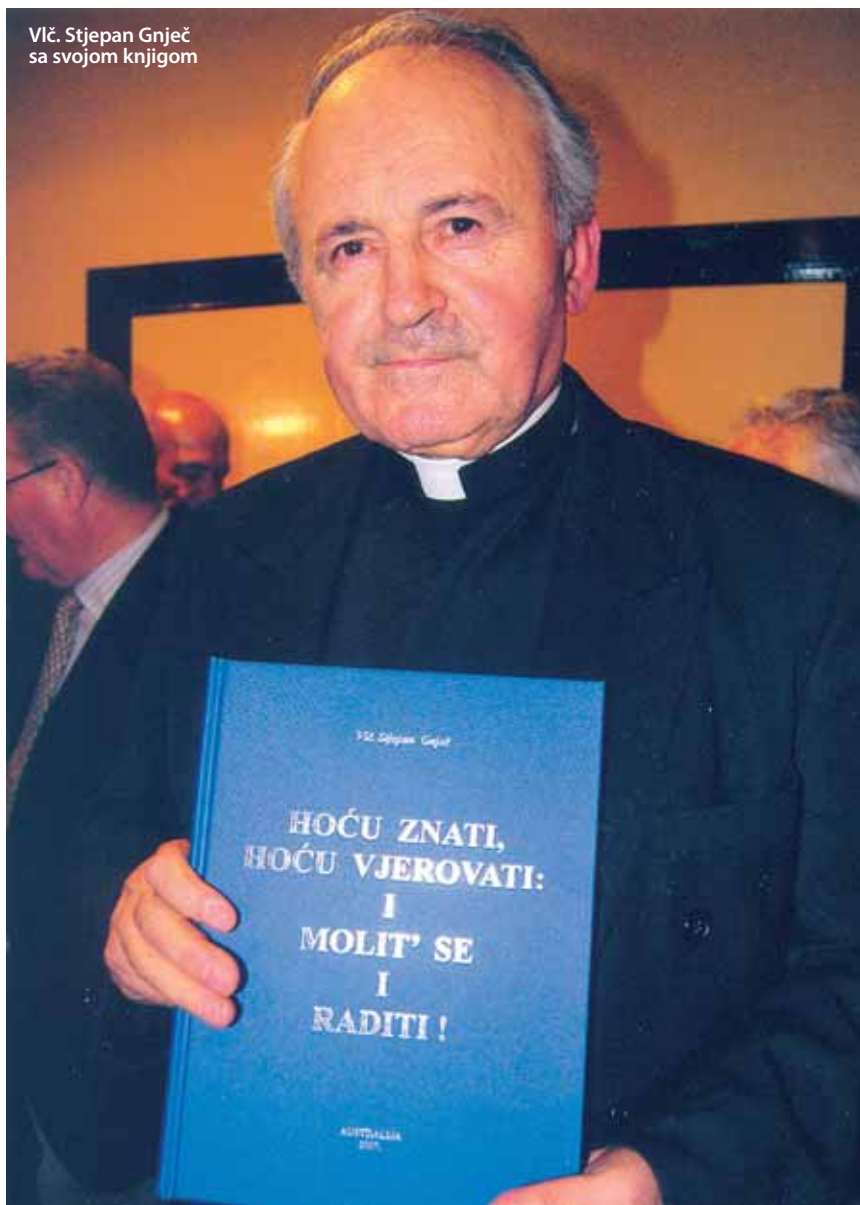
Početkom lipnja Uredništvo Matice posjetio je naš dugogodišnji pretplatnik vlč. Stjepan Gnječ iz Geelonga. Donio je niz pretplata svojih župljana, ali i plod svojega dugogodišnjeg rada: knjigu “Hoću znati, hoću vjerovati i molit’ se i raditi”. Bio je to povod za razgovor.

Velečasni Stjepan Gnječ, rođen je 1. kolovoza 1936. u mjestu Krvavcu kod Metkovića, od oca Andrije i majke Ivke, rođ. Ujdur. Zaređen je za svećenika 29. lipnja 1963. u Splitu. Župnikovao je u župi Ravča-Kljenak-Kokorići kod Vrgorca pet godina i u župi Ruda kod Sinja, također pet godina. Od godine 1973. misionar je za hrvatske vjernike Geelonga-Ballarata-Mildure u australskoj saveznoj državi Victoria.

Kako ste proveli tih 35 godina tako daleko od domovine?

— Ja bih bio najsretniji čovjek na svijetu kada bih mogao hrvatskomu narodu u domovini opisati koliko smo mi Hrvati svijeta bili tužni i žalosni dok je naš hrvatski narod bio u nama neprijateljskim državama! Među prvim i najvažnijim dobrima željeli smo mu slobodu. Željeli smo, sanjali smo, molili smo se i radili na tome da dođe dan kad će hrvatski narod biti zadovoljan i sretan u svojoj slobodnoj Domovini! Sanjali smo da će Hrvat Hrvatu biti brat! Žudjeli smo i vapili smo da nam Hrvatska dođe, jer će tada u Hrvatskoj vladati Hrvati i Hrvatice koji će pošteno i pravedno upravljati i služiti svojem hrvatskomu narodu, a hrvatski će narod s njima surađivati, marljivo i pošteno raditi i svoje dužnosti izvršavati plaćajući porez i ostala davanja. Tisuće smo godina ponižavani, mučeni i ubijani, a kad slobodna Hrvatska dođe, više nikada Hrvat ne će biti ponižavan, mučen i ubijan ni od koga, a posebno ne od svoga!

Razgovarao: **Nenad Zakarija**

Tijekom 35 godina u Australiji uvijek sam razmišljao i uspoređivao život u Australiji i život u svim zemljama po svijetu kamo sam putovao. Gdje god sam što lijepo, dobro i korisno vidio, pomislio bih: kako bi lijepo bilo da ovo ima i u mojoj Hrvatskoj! U tom bih času

pomislio i zaželio: “Hrvatsku trebamo u svakom pogledu oživjeti, pomladiti, osvježiti, uljepšati!”. Katkad bih pomislio: “Za svoj uspjeh, za svoju sreću, a i za prkos našem neprijatelju oživi, očvrsni, zatreči se, uzleti, moj, hrvatski narode!”

Dok je godinama iz tuđine razmišljao

o domovini, padale su mu na pamet svakojake misli koje je, uspoređujući ih s drugim zemljama i narodima svijeta, pamtio i sada ih stavlja na papir s najboljom nakanom i s najboljim željama za dobrobit svojega hrvatskoga naroda. Evo nekoliko tih misli.

■ Divno je što hrvatski narod ima i zna koji je njegov glavni grad: Zagreb.

■ Divno je što hrvatski narod ima glavno svetište, hodočasničko mjesto Mariju Bistricu. Lijepo je što će se uskoro sagraditi velika crkva, glavno svetište hrvatskoga naroda u čast hrvatskim mučenicima, crkva na Udbini! Krasno je što hrvatski narod ima Oltar Domovine!

■ Divno je što hrvatski narod ima hrvatsku svjetovnu vladu i hrvatsku vjersku vladu. Divno je što hrvatski narod ima hrvatsku vojsku koja brani domovinu, a hrvatski narod ima molitvenu vojsku (svećenike, redovnike i časne sestre).

■ Volio bih da hrvatska svjetovna vlada proglasi, ako već nije, glavnu hrvatsku planinu, rijeku, jezero, cvijet... (hrvatski simbol) da Hrvatska bude po tome lako prepoznatljiva.

■ Sretan bih bio kada u Hrvatskoj ne bi bilo ruševina, a pogotovo ne uz glavne prometnice, kuda prolaze turisti, a napose ne uz hrvatsko more.

■ O, kada bi sve ceste bile lijepo asfaltirane, sve kuće elektrificirane, imale vodu i kanalizaciju...

■ O, kada na karti Hrvatske ne bi bilo nehrvatskih imena! Kako je moguće da hrvatsko mjesto ima ime: Islam Latinski, Islam Grčki?

■ Bio bih presretan u hrvatskome tisku, preko radioprograma i putem hrvatske televizije vidjeti ljepotu i uspjehe Hrvatske. Želio bih vidjeti na HTV-u sretni stroj koji od besplodnoga hrvatskoga krša stvara plodnu Hrvatsku.

■ Bio bih presretan da u Hrvatskoj ne postoji Slavonac, Podravec, Međumurac, Zagorac itd., nego da u Hrvatskoj postoji samo: Hrvat/ica, ili, u najgoru ruku: Hrvat iz Slavonije, Hrvat iz Podravine, Hrvat iz Međimurja...

■ Bio bih presretan da moj hrvatski narod u Hrvatskoj govori potpuno istim

Ugledni poslovni čovjek i dugogodišnji aktivist Nikola Babić s vlč. Gnječom

riječima, da se svi možemo lako sporazumjeti. Zar je dobro da se dva brata Hrvata iz različitih krajeva Hrvatske ne mogu uopće sporazumjeti? Zato naši neprijatelji i tvrde da mi nismo uopće narod, nego neka razbacana plemena!

■ Mnogi su Hrvati iz tuđine u danima stvaranja Hrvatske imali silnu želju s obitelji i ušteđevinom doći u svoj rodni kraj, u svoj mili zavičaj. Mnogi su se, zbog lošeg odnosa domovinske prema iseljenoj Hrvatskoj, zaustavili i ostali u tuđini ostali, a dosta ih se vratilo natrag. No, kako god i što god bilo do sada, neka se ne stidi i ne ustručava domovina zamoliti Hrvate koji žive u tuđini da joj pomognu u ostvarivanju najvažnijih planova! U ovom času mislim: zašto hrvatska vlast ne zamoli Hrvate u svijetu da joj pomognu izgraditi neku školu u Hrvatskoj ili u BiH (hvala Bogu, vjerska nas vlast često moli i traži pomoć za svoja najvažnija ostvarenja, na čemu joj čestitamo, a mi po svojim mogućnostima rado pomognemo hrvatskim vjernicima u Hrvatskoj i BiH!), neki vrtić, neki dio ceste, vodovod, kanalizaciju....? Znam, sigurno, da bi Hrvati u svijetu u takvim planovima koliko-toliko sudjelovali, ali bi tražili račune za svaku svoju darovanu, a od Hrvata u domovini potrošenu kunu!

■ Bio bih presretan da se više nitko i nikada od hrvatskoga naroda ne iseljava iz naše domovine! Neka svatko u domovini ima dovoljno rada, ruha i kruha! Da se nitko i nikada više iz sela ne seli u gradove, jer su gradovi grobnice naroda, nego da Hrvatska s Hrvatima bude sva popunjena!

■ Ja se ne mogu načuditi da se u našoj

domovini može dogoditi da se bilo čija i bilo gdje kuća može sagraditi bez građevinske dozvole! A još Hrvatska vlast plaće da ima previše nezaposlenih! Zašto ne zaposli desetak tisuća radnika koji će samo nadzirati divlju gradnju i prijaviti vlastima koje da divlje graditelje kazne i od tih kazni plaćaju te radnike!

■ Zaista je velika sramota i užasna šteta da toliko Hrvata, pogotovo mladih, gine na hrvatskim cestama!? Nesavjesne i nepažljive vozače samo teške kazne mogu staviti u kakav-takav red! Bez teških kazni,

ništa! U ovom su slučaju teške kazne za dobro i onima koji budu teško kažnjeni i onima koji budu ostali na životu.

Ovo su samo neka od razmišljanja vlč. Gnječa o njegovoj voljenoj Hrvatskoj i hrvatskom narodu kojemu je posvetio svoje kapitalno djelo, knjigu "Hoću znati, hoću vjerovati". Pisao ju je dvadesetak godina, a sada ju je tiskao. Stavio je u nju, po njegovu mišljenju, sve ono što je za čovjeka Hrvata najvažnije znati za pošteno i uspješno življenje i za uspješno postizanje vječne sreće na drugome svijetu. Dok ju je pisao, neprestano je mislio na svoj, hrvatski narod u tuđini i u domovini. Najveća će mu biti radost i sreća ako tu knjigu narod bude čitao, o pročitanoj razmišljao, sve to napisano zavolio i po tome živio! U knjizi su obrađene mnoge teme kao: "Ništa bez Boga, ništa bez nas!", "Ubi nas (Hrvate) Evanđelje!", "Okrenuti drugi obraz!", "Kakvi su Hrvati kao narod?"...

Knjiga ima 464 stranice velikog formata, te tvrdi uvez s vrpcom za označivanje pročitano. Nakladnik je Hrvatski katolički Centar sv. Ante: Geelong-Ballararat-Mildura. Može se naručiti kod: vlč. Stjepan Gnječ, 34 Mc Clelland St, Geelong, VIC. 3215 (Phone: 03-5278 7957; Mob: 0421 827 447). Cijena je knjige: AU\$20 ■

ENG The Matica magazine editorial office was visited in early June by a subscriber of many years, The Reverend Stjepan Gnječ of Geelong. He brought with him a number of subscriptions from his parishioners, and the fruit of many years of labour: his book *I Want To Know, I Want To Believe And Pray And Work*. It was an opportunity for an interview.

Književna suradnja gradišćanskih i bokeljskih Hrvata

Panonski institut, kojemu je na čelu istaknuti predstavnik etničke elite gradišćanskih Hrvata u Austriji dr. Robert Hajszan, ove je godine objavio dvije pjesničke zbirke. Prva je djelo Ivana Horvata, preminulog folklorista i književnika iz mađarskog dijela Gradišća, dok je drugi autor Desanka Matijević iz Kotora

Panonski institut iz Pinkovca, kojemu je na čelu istaknuti predstavnik etničke elite gradišćanskih Hrvata u Austriji dr. Robert Hajszan, profesor, povjesničar, pjesnik i publicist, u svojoj izdavačkoj politici uzima u obzir i djela sunarodnjaka koji žive i djeluju kao manjinski stvaraoci u nekoj od europskih zemalja. Ove je godine Institut objavio dvije pjesničke zbirke. Prva je djelo Ivana Horvata, preminulog folklorista i književnika iz mađarskog dijela Gradišća, dok je drugi autor Desanka Matijević iz Kotora.

Pjesnička zbirka Ivana Horvata (Hrvatski Židani, 1940. - Acsád, 2002.) objavljena je pod naslovom "Pjesme". Horvatove pjesme pronašao je u pismohrani zagrebačkog istraživača kulturne baštine Hrvata u susjednim zemljama, prof. Stjepana Krpana, Đuro Vidmarović i priredio za tisak, napisavši uvodni članak: "Ivan Horvat – gradišćanskohrvatski pjesnik iz Mađarske", dok je knjigu uredio dr. Robert Hajszan.

Ivan Horvat karijeru je počeo kao svećenik u Undi. Nakon što je napustio ovaj poziv, radio je kao muzealac i folklorist, a posljednje godine života proveo je bolestan, u staračkom domu, gdje je i umro. U tom je razdoblju napisao stihove objavljene u ovoj knjizi. Ti stihovi zaslužuju pozornost. Premda ih je pisao u teškim životnim prilikama, koje su ga sprječavale da ih dotjeruje, njegove pje-

sme otkrivaju obrazovanog i senzibilnog čovjeka.

Horvat je, uz iznošenje osobne drame, uspješan u stvaranju lirskih minijatura biofilskog karaktera. (*Sidim na klupi*

poznato je književno ime unutar svoje etničke zajednice. Objavila je veći broj pjesničkih knjiga, njegujući zavičajnu bokokotorsku tematiku na ljudskoj i povijesnoj razini, ali i teme vezane uz žensko poimanje, ljubavi, ljepote i dobrote u vremenu pomutnje svih vrijednosti. Stil joj je uzvišen, njegovan u sjeni Desanke Maksimović.

Zbirka koju predstavljamo nosi naslov "Snatrenja". Uredila ju je poznata hrvatska kroatistica dr. sc. Sanja Vulić, ispravno zaključujući da Desanku Matijević treba smatrati i hrvatskom i crnogorskom pjesnikinjom. Za hrvatsku su književnost važne njezine zavičajne pjesme, odnosno stihovi u kojima pjesničkim jezikom propituje fenomen svojih hrvatskih, bokeljskih korijena u turbulentnim vremenima. (*"Gnjezdo" je tamo gdje sam se rodila / U galeb iznova klikće / Raširenih krila, / Jer ma koliko nas "ubijali" / Uvijek nas iznova ima*). Iz pjesme "Galeb (opet klikće")

Svaku pohvalu potrebno je uputiti dalekovidnom Robertu Hajszanu zato što je na književnoj izdavačkoj razini uspostavio nove relacije: manjina-manjina, obogaćujući time cjelokupnu hrvatsku kulturnu baštinu. ■

ENG The Pannonian Institute of Pinkovac (Austria), lead by the prominent representative of the ethnic elite of Burgenland (Gradišće) Croats in Austria, Dr. Robert Hajszan, has this year published two collections of poetry. The first is the work of the late Ivan Horvat, a folklorist and writer from the Hungarian part of Burgenland, while the other author is Desanka Matijević of Kotor.

/ ja / i moji braci: /mačke i kucki. / Oganj nas mijano pogladi / i / veli: / spat pojte! / Braci.) Stihovi koje smo naveli pisani su Horvatovim rodnim idiomom, odnosno govorom koji je naučio u svome rodnom selu. Kako dijalekti nezaustavljivo nestaju, a dijalekti etničkih manjina još i brže, svako književno djelo koje ih rabi kao vlastito izražajno sredstvo, dragocjena su podrška njihovu trajanju. U tom kontekstu zbirka "Pjesme" Ivana Horvata ima posebno značenje.

Desanka Matijević (Kotor, 1950.)

Napisaao: **Đuro Vidmarović**

Šestogodišnja robija za knjigu

Đodanova knjiga *Raseljena Hrvatska - uzroci i posljedice* zoran je primjer kako Brozov režim nije uspio u svojim temeljnim nakanama zatrti svako nacionalno identificiranje

Šime Đodan

Knjiga nedavno preminuloga hrvatskog ekonomista i političara Šime Đodana pod naslovom *Raseljena Hrvatska - uzroci i posljedice* predstavljena je 12. lipnja u Palači MH u Zagrebu. O Đodanu i njegovoj knjizi, koju su objavili zagrebački nakladnici Meditor i Iros, govorili su predsjednik Matice Igor Zidić, ekonomist Đuro Njavro, profesor zagrebačkoga Pravnog fakulteta Hrvoje Markovinović i recenzent knjige Petar Vučić. Đodanova knjiga *Raseljena Hrvatska - uzroci i posljedice* zoran je primjer kako Brozov režim nije uspio u svojim temeljnim nakanama, unatoč višedesetljetnom jugoslavenskom promidžbenom stroju koji je nastojao zatrti svako nacionalno identificiranje, a nakon sloma Hrvatskoga proljeća 1971.

Napisala: **Marina Matanović**

bilo je poprimilo razmjere nacionalne katastrofe. Na djelu je bila promišljena i iz središta jugoslavenske državne moći provođena politička pacifikacija i gospodarska eksploatacija Hrvatske evidentna u činjenici da se 8% hrvatskoga nacionalnoga dohotka odlijevalo u druge jugoslavenske republike, ne računajući hrvatska davanja za vojsku, diplomaciju, saveznu upravu i dr.

Uz ekonomsko izrabljivanje SRH, koje Đodan izvrsno pojašnjava, Brozov jugoslavenski režim bio je ustrajan i s postupnim oduzimanjem njezinih Ustavom zajamčenih državnosnih biljega, što je na kraju imalo uroditi potpunim hrvatskim obezličenjem u jugoslavenskoj zajednici u kojoj je ključne poslove – vojska, financije, vanjski i unutarnji poslovi – vodila srbijanska politička elita.

Igor Zidić je istaknuo kako je Đodan još potkraj 60-ih godina izgovarao rečenice koje se u hrvatskoj javnosti nisu mogle čuti od vremena Stjepana Radića. Zato je Đodan početkom 90-ih godina i postao simbolom nove Hrvatske, ocijenio je predsjednik Matice hrvatske Igor Zidić. Đodanove misli i stradanje izravno su ugrađeni u povijest hrvatske borbe za samostalnost jer je on znao kako potaknuti narod u borbi za vlastitu suverenost, rekao je ekonomist Đuro Njavro.

U literaturi se najčešće navode, kad je riječ o razlozima hrvatskog iseljavanja, razlozi ekonomske naravi. Naš vrsni poznavatelj iseljništva dr. George J. Prpić iz SAD-a tvrdi, kao i Đodan, da su sva hrvatska iseljavanja, sve naše emigracije, bile zapravo političke. Naime, zbog političkih prilika i zbog tuđih vladavina po hrvatskim su zemljama nastale teške gospodarske prilike koje su prisiljavale Hrvate da se rasele po svim krajevima svijeta. Prpićevoj se tezi, držeći se znanstvene objektivnosti, priklanja argumentacija dr. Šime Đodana koja snažno potkrepljuje uzroke nastanka višestoljetnoga velikoga hrvatskoga izvandominstva.

Recenzent Vučić napomenuo je kako je

knjiga *Raseljena Hrvatska - uzroci i posljedice* rezultat sinteze teorijske spoznaje i empirijskog istraživanja uvjeta nastanka, funkcioniranja i razvoja hrvatskog društva i države, od njihova nastanka do nasilnog prekida Đodanova istraživanja, početkom 70-ih godina. Knjiga je nastala kao znanstvena spoznaja o tragediji hrvatske demografske drame, rekao je Vučić. Podsjetio je kako ju je jugokomunistička hijerarhija vođena interesima velikosrpstva 1971. godine osudila kao diverziju, te je Đodana otjerala na šestogodišnju robiju. Knjiga tada nije tiskana, a autor je uspio sačuvati rukopis. Ugledni hrvatski intelektualac Šime Đodan rođen je 1927. u Rodaljicama kod Benkovca, a umro je u Dubrovniku 2007. Bio je dopredsjednik Matice hrvatske, zastupnik u Hrvatskom saboru i ministar obrane Republike Hrvatske. Objavio je više knjiga, među kojima su i knjige *Agonija boljševizma* i *Hrvatsko pitanje 1918.-1990.* ■

ENG *Raseljena Hrvatska - uzroci i posljedice* (Exiled Croatia – Causes and Consequences) a book by the late Croatian economist and politician Šime Đodan was presented on 12 June at the Matrix Croatica Hall in Zagreb.

Posao od sada

“Smisao Hrvatskog kulturnog kluba Zagreb jest buditi provinciju i prepoznati ljude koji promiču Hrvatsku. Provinciji dati što zaslužuje, svijetu zahvalnost, našoj djeci pomoć u odrastanju”, kaže vitalni i aktivni devedesetogodišnjak

Ivan Šime Šimatović, 1975. god.

"Nisam siguran da je nagrađen moj posao od nekad ili moj posao od sada” – kaže Ivan Šime Šimatović na vijest o dodjeli Nagrade grada Zagreba. *Posao od nekad* bardu hrvatske kinematografije jest film – o opusu dovoljno podataka u enciklopedijama i na internetu. *Posao od sada* jest glazba, približavanje ruba središtu dolaskom metropole u provinciju. O povijesti te ideje malo je pisano, o njezinoj višeslojnosti ništa, tek pokoji prigodničarski tekst ili glazbena kritika. *Posao od nekad* Šimatović je radio ozbiljno, četrdesetak godina, i ostavio velik trag. *Posao od sada* radi jednako ozbiljno od godine 1984. vodeći Hrvatski kulturni klub Zagreb. Dvije različite karijere. Nagrada grada Zagreba priznanje je i vrlo rijetkoj životnoj energiji, zagrebačkom kulturnom brandu. “U Novoj vesi 61, prizemno, u stanu njegove djevojke Lee Lovrinčević, oprostio sam se s Ivanom Goranom

Kovačićem dan prije nego što je otišao u partizane. Bili smo prijatelji. Kao i Tin Ujević i ja. Posvetio mi je pjesmu “Ruke” – manuskript je malo poliven vinom, čuvam ga.” U tjednu dogovaranja našeg razgovora Šimatović je bio četiri dana na putu – Tounj, Tovarnik, Mostar. Večeras na zagrebačkoj Opatovini Klub organizira koncert. Od Nove vesi do Opatovine više je od 60 godina. Ivan Šime Šimatović možda je najneobičnija osoba koju sam ikad susrela.

Bila sam s vama u Tounju, selu neda-leko od Ogulna, kojemu ste poklonili 29. pijanino, za glazbeni odgoj djece, u prepunoj prekrasnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. Pijanistica Mira Flies-Šimatović i zagrebački operni solisti. Imam dojam da ste, dijeleći 30 pijanina, svjesni više razina hrvatske stvarnosti, vrijednosti kvalitete izvedbe, ali i nužnosti poruke koja se pritom emitira.

— Još za trajanje Oluje, na prvim crtama bojišnice, Klub je organizirao

koncerte Tamare Smirnovе, prve violini-
stice Bostonske filharmonije, i moje su-
pruge, pijanistice. Gospić, Otočac, Senj.
U dvoranci vatrogasnog doma u Brinju
nije bilo ni stolaca, publika ih je od kuće
donijela i ispunila dvoranu, a mi smo iz
Otočca posudili pijanino. Pjevajući “Mio
bambino caro” Giacomina Puccinija, naša
primadona Olga Radmanovac je zastala
– publika je plakala, ona s njom također.
Bilo je dramatično. Odlučio sam – narod
odlično prihvaća vrhunsku glazbu, treba
im dati i pijanino. Prvi Vukovaru, zatim
Gračacu, bilo je čudesno. Prvi smo kupili
od našeg novca – pola članovi Kluba,
pola Zagrebačka banka, poslije Badel...

**Koliko gradonačelnik Zagreba poma-
že akciju?**

— Najviše. U dvije godine deset
pijanina, a pomagao je i u troškovima
za koncert, prijevoz, za druge izdatke.
Inače, 13. lipnja 2008. predstavnici Vlade
i Grada Zagreba potpisali su ugovor o
sredstvima za izgradnju Matoševе kuće u
Tovarniku. Na sam rođendan i imendan
Matošev. U Tovarniku se svirala violina,
čelo – Matoš je bio čelist, u Beogradu je
svirao u orkestru opere.

Pratite li sudbinu pijanina?

— Svakako, negdje smo i ponovili
koncert. U Donjem Kosinju i Udbini su
dječak i djevojčica koji više ne putuju na
poduku u Gospić, stići će i nastavnici
glazbe, ulazi glazbena kultura.

Koncert Hrvatima u Subotici, 2004.

Razgovarala: **Klara Kovačić**

Supruga Mira Flies-Šimatović
poznata je pijanistica

Jeste li slutili da će vam film "Zvonici Like" označiti drugu razinu vaše stvarnosti?

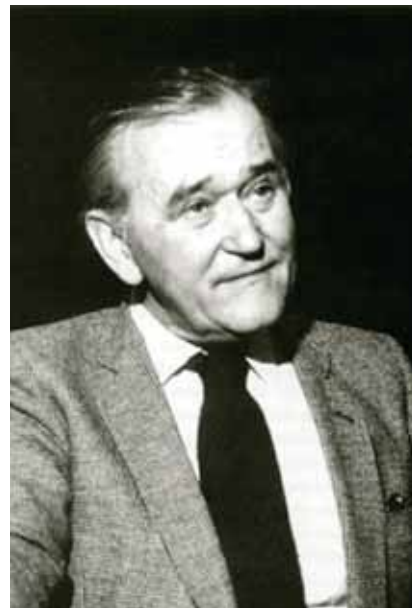
— "Zvonici Like" su spontano nastali, Lika je napadnuta, srušenih oltara, svega najvrjednijeg. Snimio sam crkvu u Novome pokraj Gospića i u Bilaju, film je prikazan u svijetu, preveden na četiri jezika. U Torinu prepuna dvorana uglednika, sva su nam vrata bila otvorena, dobili smo sedam kamiona s po 30 tona pomoći za Liku – hrana za branitelje na Velebitu, staklo za obnovu kuća, Otočac sjeme za proljetnu sjetvu. Liku volim, tamo još imam nekoliko hektara zemlje i šume. Nema više vremena graditi kuću, iako moja supruga kaže da bi mogla živjeti u mojem Mezinovcu. Mezinovac je prekrasno selo kraj Perušića, nekad s više od 200 stanovnika, sada ih je ukupno dvanaest.

Mnoga naša provincijska mjesta imaju vaš pijanino. Simboli su zane-marenosti provincije. Imam dojam da ste pronalazili mjesta, osim Škabrnje, osim Vukovara, koja ni po čemu nisu znamenita, nego ste htjeli da i do njih dopre božanski zvuk.

— Da, tako je. Siromašna mjesta, po-harana ratom, a otišli smo i u dva mjesta sa srpskim stanovništvom – u Moravice i u Drežnicu. Tamo žive Srbi lojalni Hrvatskoj. I u Domovinskom ratu i danas. Da su se i oni pobunili ne bismo imali prolaz cestom ili bismo morali ratovati s njima. Trebalo bi organizirati barem simpozij o kulturi naše provincije, a u to uključiti i državu. Prije Drugoga svjetskog rata Gospić je imao 25 glasovira, imao je privrednu i bankarsku elitu, godine 1900. gostovali su solisti Bečke opere, da i ne spominjem Slavoniju, njezino plemstvo, intelektualce, poslovne ljude. Provincijska mjesta naš su krvotok, izvor naše inteligencije, hrvatski nobelovci nisu iz Zagreba. A i Zagreb je prihvaćao mnoge iz svijeta, nazivi ulica i trgova to svjedoče.

Hrvatski kulturni klub bio je u Mađarskoj, Crnoj Gori, Austriji. Kada ćete "preko bare"?

— Dvapat smo bili u Pečuhu, jednom u Kotoru, u Subotici, tripit u Građišću. Spremamo se najesen u New York. Bostonska filharmoničarka, violinistica Tamara Smirnova i Orest Schurgot, prva violina Zagrebačke filharmonije, uz glasnirsku pratnju Mire Flies-Šimatović. Na programu hrvatski skladatelji. Veselim se gostovanju, osjećam povoljan trenutak našeg povezivanja. Kontakt s Kanadom prije više od deset godina jedino nam je američko iskustvo, gospođa Nena Komarica obećava u New Yorku dobru posjećenost. Klub kulturnih radnika Zagreb mjesto je kamo trebaju dolaziti naši iseljenici, njihovo omiljeno mjesto u metropoli, gdje su kao kod kuće. Po četrnaesti put dodjeljujemo i nagrade onima

Ivan Šime Šimatović (redatelj, glumac i scenarist rođen 1919. U Perušiću) darovao je sljedećim gradovima i selima pijanino: Vukovar, Gračac, Ilok, Brinje, Obrovac, Gornji i Donji Kosinji, Petrinja, Sunja, Kijevo, Škabrnja, Benkovac, Lički Osik, Lovinac, Novigrad, Korenica, Slunj, Vojnić, Pridraga, Moravice, Knin, Drniš, Udbina, Orahovica, Topusko, Vrbovsko, Drežnica, Krašić, Tounj, Tovar-nik (izvor: Jutarnji List, 8. 6. 2008.)

koji svijetom promiču hrvatsku kulturu.

Nije li to nagrada naše najveće tvrtke Ine?

— Da, to se i zove Nagrada Ine, no ideja i kreacija je naša. Dodjeljuje se u našem Klubu, Ina ju je prihvatila. Od godine 1994. službena Nagrada Ine za promociju hrvatske kulture u svijetu. Na gradili smo Francuza zbog širenja znanja o Marku Maruliću čija je djela čitao i engleski kralj. Poslije Nijemca, Engleza, prošle godine gospođu Doris Pack. Smisao Hrvatskoga kulturnog kluba Zagreb jest buditi provinciju i prepoznati ljude koji promiču Hrvatsku. Provinciji dati što zaslužuje, svijetu zahvalnost, našoj djeci pomoć u odrastanju. ■

Nagrada INE Doris Pack, 2007.

ENG Two careers marked by the film and music of an interesting witness and a participant of history were rewarded by this year's City of Zagreb Award. Ivan Šimatović, founder of the Cultural Workers Club of Zagreb, speaks of the purpose of his life: to waken the provinces with music, to recognise those in love with Croatia.

Pa kako se živi u Hrvatskoj?

Nakon dolaska kući, žurimo u vrt bojeći se da se nakon dugog izbjavanja pretvorio u džunglu - ali iznenađenje je ugodno. Vrt je okopan i uređen kao da nismo bili odsutni više od tri tjedna. Hrvatsku riječ susjed ne možeš prevesti na njemački

Treba sve pomno pregledati u Njemačkoj

Kratak predah u Austriji

Konačno opet kod kuće u Slavenskom Brodu

Još sam u Njemačkoj. Svadba je prošla, mogao bih se vratiti, ali ima još nekih stvari koje trebaju biti učinjene, pa kad sam već tu... Naravno, prigoda i za susrete sa starijima znancima. Njih zanima kako je u Hrvatskoj, a ima se i što pričati. Mnogo je naših ljudi, mojih godina, koji bi se željeli vratiti, ali nedostaje još onaj mali djelić hrabrosti. Prilike u Njemačkoj jednostavno ih tjeraju, ali oni se nikako ne mogu odlučiti. Usprkos hrvatskim medijima, koji se konzumiraju u Njemačkoj, nedostaje im informacija iz prve ruke. U ovoj priči moram se poslužiti izmiješenim imenima, jer ne bih htio nikoga povrijediti, iako će se akteri prepoznati.

-Pa kako se živi u Hrvatskoj? - pita Luka iz okolice Slavenskog Broda. I ne čekajući odgovor nastavlja: -*I ja se mislim vratiti, samo imam još par stvari završiti i eto mene. Ne može se više ni ovdje. Penzija mala (980 eura), a životni troškovi..., znaš i sam. Nego reci ti meni, koliko bi mene koštalo osiguranje za ovaj moj 'mercedes'? Nemam pojma. Moj je automobil mnogo manji, pa su i troškovi u nekim, za mene prihvatljivim granicama. -Ma za mene takav mali auto ne dolazi u obzir. Cijelo vrijeme vozio sam velika auta, pa šta će reći ljudi: Pao s konja na magarca.*

Piše: Emil Cipar

Ja to ne mogu, razumiješ? - Ne razumijem, ali ne mogu niti pomoći Luki. Njemu nije važno kakvim će životom živjeti on, nego kako će drugi misliti da on živi. Nije to ništa novo ni nepoznato, jer tako se živjelo godinama. Uvijek smo pokušavali svojim ponašanjem, dokazati "onima dolje" da smo u mnogo boljem položaju od njih. Pa čak i tada kada nam nisu cvjetale ruže, nismo htjeli priznati da i u Njemačkoj možeš imati poteškoća.

TRAJNO NA GODIŠNJEM

- *Sad kad se ti vratio i meni žena stalno brunda: - Pa mogli bi i mi, šta bi nam falilo dolje. Imamo kuću, sve je sređeno, malo vrta, još samo da napravim 'laubu' (kućicu u vrtu). Ali da ti budem iskren, meni se još ne ide. Pa dobro, Luka, ako ti se ne ide, ostani ovdje, to je bar jednostavno. - Da znam, ali ne može se više ni ovdje. Evo ja moram još raditi da bi zaradio novac za godišnji. Ne možeš ti od ove penzije ništa.*

Pokušavam Luki pojasniti da je, u slučaju da stalno boravi u Hrvatskoj, trajno na godišnjem odmoru, ali čini mi se da ga ne mogu uvjeriti. S druge strane, i ne želim ga mnogo uvjeravati, jer ne bih htio biti odgovoran za eventualni brodolom. Moje je iznijeti činjenice, ali odluku mora donijeti sam. Ni Luki se ne sviđa moja rezerviranost, pa pokušava riješiti

se "crnoga Petra". -*A šta je tebi falilo ovdje? Mogao si i dalje fino živjeti, penziju imaš, žena ti još radi, pa kako svi mi tako si i ti mogao. Ali ne! Gospodin mora biti uvijek nešto posebno. Sad meni žena zbog tebe stalno soli pamet. Da si ostao ovdje, nikomu ništa. Sve bi bilo po starom.*

Nekako se rastajem s Lukom. Žao mi ga je, ali ne mogu mu pomoći. Teško je ljudima poput Luke shvatiti da je Hrvatska na pragu EU. Da je učinjen golem napredak i da je Hrvatska najbolje rješenje upravo za ljude poput Luke. Mnogo niži životni troškovi nego u Njemačkoj, a primanja ista. Samo je potrebno preskočiti vlastitu sjenu i reći: Evo mene! I ja sam jedan od vas. Ni bolji, ni gori, od istog smo drveta, pa ćemo dalje zajedno.

Na ulici, u trgovini..., susrećem kolege otprije. Tvrtka u kojoj smo do moje mirovine zajedno radili tripuit je promijenila vlasnika. Više od 90% zaposlenih je otpušteno, proizvodnja se preselila u Češku, u Kinu...

NEMA VIŠE 'MOJE' NJEMAČKE

U EDSCHI, tako se zove tvrtka, počeo sam raditi potkraj 1989. Svidjelo mi se patrijarhalno vođenje. U odlukama nije bilo demokracije. "Stari", tako smo zvali šefa, sve važnije odluke donosio je sam. Bio je to poseban kov ljudi. Oni su iz ničega, na ruševinama, podigli njemačku

industriju, njemačko gospodarstvo uopće. Stari je osobno htio upoznati svakoga novog namještenika. Pri prvom susretu na mene je ostavio snažan dojam. Sijedi 60-godišnjak zračio je golemu energiju. Rekao mi je da tvrtku trebam shvatiti kao veliku obitelj, koja će mi pružiti sve što mi je potrebno za život. I doista je bilo tako. No, stvari su se potpuno promijenile kad je tvrtku preuzeo Junior koji je zakinuo to desetljećima građeno "socijalno tržišno gospodarstvo". Nedugo zatim Richard Bremicker - Stari umire. Ispratio ga je nekoliko tisuća ljudi, svjesni da sa Starim ispraćaju jednu epohu, jednu "njihovu Njemačku". Priznajem, i moja je Njemačka tada pokopana. Sve što je poslije došlo, bilo mi je neprihvatljivo. Laktovi su postali najvažniji organ. Pobjednički mentalitet, američki kapitalizam, sve je to Njemačka danas.

Moji njemački prijatelji pozivaju me često u goste. Zanima ih kako je u Hrvatskoj. Razgovori traju dugo, ali prijateljstva se učvršćuju. Moram priznati da mi to godi, jer su to većinom dugotrajna prijateljstva, postavljena na dobrim temeljima i bilo bi žalosno, kada bi sada, zbog fizičke udaljenosti, prestala.

Naša odluka da se vratimo u Hrvatsku bila je logična. Tako je moralo biti, ali nisam niti mogao pomisliti da će to

naći na toliko nerazumijevanja. Nakon nekoga vremena, umorio sam se od pojašnjavanja da su i Hrvati u Hrvatskoj sišli s drveća i da hodaju uspravno, i da su čak čuli za internet. Moram se vratiti što prije, a i vrt se, sigurno, već pretvorio u džunglu. Pozdravljam se sa svojima i krećemo na put. Pravimo kratke stanke, jer vrijeme nam nije baš naklonjeno, vrućina je nesnosna.

Nakon dolaska kući, žurimo u vrt, ali iznenađenje je ugodno. Vrt je okopan i uređen kao da nismo bili odsutni više od tri tjedna. Hrvatsku riječ susjed ne možeš prevesti na njemački. –*Mi vidili, tebe nema, pa smo malo okopali*, kaže susjeda Slavica. Dobro, onda ćemo se nekako poravnati, uz roštilj, razumije se. Pada mi Luka na pamet. On se sprema na godišnji. Nadam se da se nećemo susresti, jer Luki ovaj osjećaj ne mogu prenijeti. Ali, kako to obično biva, te večeri naziva Luka. –*Ej, stari, jesi stigo? Ma znaš ja ono nekidan..., ne znam ni sam što mi je bilo. Ej, znaš šta? Ja i žena dolazimo u kolovozu, pa moraš doći k meni! Malo ćemo roštilj, pa ćeš mi pričati. Nemoj se ljutiti, stvarno ne znam što mi je bilo da sam onako postupio.*

HRVATSKI SUSJEDI

Nema problema, Luka. Nisi ti jedini koji

me ne razumiješ. Ja znam da nas dijele svjetovi, ali ne mora to biti stalno tako. Ako se vratiš i ako prihvatiš ovaj način života, bit ćemo susjedi. Hrvatski susjedi. Ispričam mu priču o vrtu. –*Ej čovče, evo ja se sav naježio. Ne ćeš to doživjeti u Njemačkoj! A mirovina ti stvarno stiže svakog prvog u mjesecu? Moramo pričati. Evo ja sad imam tvoj broj pa ću te ponekad nazvati. A koliko si ti ono platio svoj auto! Nešto sam pričao sa ženom..., to bi nama bilo dovoljno. Ej ajde Bog... i još jednom nemoj se ljutiti! Pozdrav od Mande!*

Luka naziva često. Čini mi se da je shvatio način kako si može pomoći. Bilo bi drago da uspije. Čuko i ja dobili bismo susjeda koji ima zlatne ruke, a Luka bi stalno bio na godišnjem odmoru. Gratis.

Za vrijeme našega boravka u Njemačkoj radnici komunalnoga poduzeća "Komunalac" nisu spavali. Uredili su gradske vrtove, postavili nove gredice cvijeća. Valja to sve pregledati, sve obići. Čuko i ja imamo pune ruke posla. A grad je stvarno uređen. Vidi se, na prvi pogled da je tu, osim truda, uloženo i mnogo ljubavi. Cvjetne gredice u obliku leptira, puža, cvijeta... Svaka čast. Čuko i ja ponosni smo na svoj Brod. Zahvaljujemo svima koji se trude da nam život u njemu bude ugodan. Jedva čekamo da nas Luka posjeti. ■

VIJESTI HR

U TRAJEKTHOJ LUCI "SPLIT" SEDAM MILIJUNA PUTNIKA DO 2015. GODINE

SPLIT - Splitska trajektna luka, koja je s prošlogodišnjih 3,85 milijuna putnika i gotovo 700 000 vozila prva u Hrvatskoj i treća na Sredozemlju, dosegla je gornju granicu do koje može ići a da ne uguši sama sebe. Prema procjenama stručnjaka, promet u splitskoj luci trebao bi do godine 2015. narasti na čak sedam milijuna putnika, uključujući i proporcionalno povećanje broja vozila, pa je jačanje cjelokupne lučke infrastrukture nuždan zahvat za otklanjanje opasnosti od prometnog zagušenja. Strategija razvoja splitske

luke predviđa produljenje postojećih gatova, gradnju vanjskih vezova i međunarodnog terminala na lukobranu, kao i gradnju obale za prihvat jedrilica i megajahti na prostoru ispred sjedišta Lučke uprave, te na zapadnoj obali luke.

STARIGRADSKO POLJE NA LISTI SVJETSKJE BAŠTINE

ZAGREB - Starogradsko polje na otoku Hvaru postalo je dijelom svjetske baštine koja je pod zaštitom Uneska. Naime, na 32. zasjedanju Uneskova Odbora za svjetsku baštinu, koje je početkom srpnja održano u Quebecu u Kanadi, donesena je odluka o upisu Starigradskog polja na Hvaru na prestižnu Listu svjetske baštine Uneska. Starigradsko polje na Hvaru sedmi je lokalitet koji je Hrvatska upisala na Listu svjetske baštine, uz ostalih pet kulturnih (Dioklecijanov palača i povijesni kompleks Splita, stari grad Dubrovnik, ranokršćanski kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču, povijesna jezgra Trogira i katedrala sv. Jakova u Šibeniku) i jednoga prirodnog lokaliteta (Nacionalni park Plitvička jezera). Starigradsko polje, najveća i najplodnija ravnica na jadranskim otocima, najbolje je očuvani antički katastar na Sredozemlju i u Europi. Početkom 4. st. pr. Krista ravnica je pravocrtno podijeljena u grčkom metričkom sustavu na 75 parcela.

UVIJEK U PRAVO VRIJEME...

transfer novca s Western Unionom®

S uslugom Western Uniona, brzo i pouzdano slanje i primanje novca moguće je u svakoj prilici - bilo da je riječ o hitnom slučaju bilo razlogu za slavlje - uvijek u pravo vrijeme!

**WESTERN
UNION**®

Brz i pouzdan transfer novca diljem svijeta.

 Hrvatska pošta d.d.

Info: 01/4839-166, www.posta.hr

OTRGNUTO OD ZABORAVA

Ovih je dana objavljena još jedna u nizu vrijednih spomen-knjiga o hrvatskih katoličkim misijama u Njemačkoj – spomen-knjiga o HKM-u Bad Säckingen. Nakladnika zastupa voditelj HKM-a Freiburg-Bad Säckingen fra Alojzije Duvnjak, a monografiju je uredio fra Vice Blekić. Monografija tekstem i slikama

donosi sve ono važno što se na području misije događalo od njezina osnutka 1972. godine, pa do današnjih dana. "Kako se živjelo, radilo, zarađivalo i privikavalo u tuđini, mogle bi se napisati debele knjige ili snimati nebrojeni filmovi", ističe u uvodu o. Duvnjak. Slijede prigodni tekstovi predsjednika Vijeća HBK i BK BiH dubrovačkog biskupa mons. Želimira Puljića, kao i pomoćnog biskupa Nadbiskupije Freiburg mons. Reinera Kluga. Fra Vice Blekić piše o samoj misiji na više od 20 stranica o svemu važnome što se u misiji događalo u proteklom razdoblju, i na pastoralnom i na općedruštvenom i nacionalnom području. Stjepan Herceg donosi važan tekst o Caritasu i socijalnom radu na području misije. Misija je posebno bila aktivna u prikupljanju svekolike pomoći za Domovinskog rata. U spomen-knjizi su donesene i crtice iz Schwarzwalda, tekst o sudbini profesora Vjenceslava Čížeka, a tu su i važniji dokumenti iz života misije. Doneseni su i tekstovi o hrvatskom centru "Sv. Leopold Mandić" u Rheinfeldenu, te o Kulturno-humanitarnoj zajednici "Bl. Ivan Merz" u Lörrachu. HKM Bad Säckingen ne djeluje više samostalno, nego je od 1. listopada 2001. ponovno u zajednici s HKM-om Freiburg. (Adolf Polegubić)

RAĐANJE HISPANSKO-AMERIČKOG SVIJETA

Početkom mjeseca lipnja u Hrvatskom povijesnom institutu na Gornjem gradu održana je promocija knjige *Rađanje hispansko-američkog svijeta*. To je još jedan u nizu vrijednih naslova iz pera dr. sc. Mirjane Polić Bobić, ovaj put posvećen u nas gotovo nepoznatoj kulturi i civilizaciji Hispanske Amerike. Na 400 stranica obogaćenih mnoštvom ilustrativnih priloga (izdavač: Naklada Ljevak d. o. o., urednik: Milan Mirić) autorica nas suočava s našim zabludama i iskrivljenim predodžbama o Hispanskoj Americi razotkrivajući nam jedan istinski novi svijet osebnih ljepota i bogatstva pojavnosti, svijet visoko razvijenih pretkolumbovskih kultura i civilizacija koje su u srazu s *conquistom* uspjele preživjeti stapajući se s iberskim duhom u jedan autentični model društva kakav se stvarao u razdoblju od triju stoljeća na tlu Južne Amerike. Ono što bi moglo posebice zanimati hrvatskog čitatelja u domovini i izvan njezinih granica vezano za knjigu *Rađanje hispansko-američkog svijeta* jest činjenica da su u bogatoj i burnoj povijesti Hispanske Amerike upravo naši sunarodnjaci ostavili neizbrisiv trag. Time je protkano tkivo ovoga izvanrednog teksta pa će svaki pravi istraživač koji još treba otkriti svoju Ameriku imati zanimljivo štivo za čitanje. A oni koje trese *zlatna groznica* otkrivanja korijenja naći će na brojnim stranicama i primjerima knjige "otiske stopala" svojih predaka. Neka ovo bude shvaćeno kao poziv na jednu izuzetnu avanturu čitanja. (Alma de Alba)

PREDSTAVLJEN 10. SVEZAK HRVATSKE ENCIKLOPEDIJE

Točno na 115. obljetnicu Krležina rođenja u Leksikografskom zavodu koji nosi njegovo ime predstavljen je deseti svezak Hrvatske enciklopedije. U ovo, ljetno vrijeme redovito se, i prema planu, predstavljaju novi svesci enciklopedije tako da možemo očekivati da će sljedećeg ljeta, s 11. sveskom projekt Hrvatske enciklopedije biti zgotovljen. Deseti svezak na 900 stranica sadržava 5 429 natuknica od Sl do To i na njemu su radilo 332 suradnika. Tu su, među ostalim, natuknice Slovenija i Srbija (za koje je ravnatelj 'Leksa' Vlaho Bogišić rekao da ne mogu napisati takve natuknice za nas jer nemaju mogućnost objavljivanja takva izdanja), Tibet, svjetski ratovi, Staljin, Tesla, Ivan Supek, Veselko Tenžera, Sokrat, sloboda, tiranija, šport, televizija...

Osječko ljeto kulture

U sklopu otvaranja Osječkog ljeta kulture održan je koncert "The Mass Of The Children" na kojem su između ostalih nastupili Panonska filharmonija iz Pečuha, Akademski zbor Umjetničke akademije Sveučilišta J.J. Strossmayera i Vokalni ansambl "Brevis". Osmo po redu Osječko ljeto kulture otvorio je osječki gradonačelnik Gordan Matković istaknuvši kako je riječ o najvažnijoj kulturnoj manifestaciji u ovom dijelu Hrvatske. Dodao je kako će se svi sadržaji održavati u osječkoj baroknoj tvrđi, te i na taj način dati na značenju kulturne baštine. "U narednim će danima Tvrđa još jednom pokazati da je pravi europski dragulj i nijemi svjedok kulture i prošlosti", kazao je gradonačelnik Matković.

*Posjetite li Zagreb ili pak živite u njemu,
ne propustite posjetiti središte ugostiteljstva*

*Organizacija svadbenih svečanosti – obiteljskih i poslovnih domjenaka, catering usluge
Event managment*

GASTRO
GL GLOBUS
RESTAURANT LP CATERING

Restaurant catering Gastro Globus
Avenija Dubrovnik 15, 10020 Zagreb - HR
Tel. 01 655 43 77, 659 02 11
Fax. 01 650 34 65
E-mail: info@gastro-globus.hr
www.gastro-globus.hr

Oliver Dragojević u Carnegie Hallu

Teško bi bilo i nabrojiti tko je sve nastupio u legendarnoj newyorškoj dvorani *Carnegie Hallu*, ali svakako je nastup u njoj ostvarenje sna za Olivera Dragojevića. I to samo dvije godine nakon što je održao nezaboravan koncert u pariškoj dvorani *Olympia*, Oliver će jesen ove godine, točnije 9. listopada, zapjevati u toj dvorani u kojoj su nastupale legende poput Sinatre, Carusa, Dominga, Pavarottija, Marije Callas, Judy Garland, Harryja Belafontea i Beatlesa. U organizaciji neprofitne američke zaklade *The Doors Art*, naša će glazbena legenda nastupiti u *Carnegie Hallu*, i to u najvećoj dvorani glasovita glazbenog središta, *Isaac Stern*

Auditorium na pozornici *Perelman Stage*. Ta dvorana ima tri tisuće sjedala, a taj će spektakularni koncert osvanuti na DVD-u. S Oliverom će u Pariz otputovati najbliži suradnici, gitarist Ante Gelo i dirigent Alan Bjelinski, ekipa s kojom je u cijelosti napravio posljednji album i koja ga je pratila na svim velikim koncertima, od Arene i Doma sportova do Olympije. Bjelinski će ravnati orkestrom *Zagrebačkih solista*, kojima će se, uz Gelu, pridružiti saksofonist Dražen Bogdanović i perkusionist Boris Popov, te nekolicina američkih jazz-glazbenika. Oliver Dragojević prvi je glazbenik s ovih prostora koji će nastupiti u kultnoj newyorškoj dvorani koja je već 115 godina sinonim za vrhunska glazbena dostignuća. Zato će mjesece koji su pred njim provesti pripremajući se za još jedan koncert karijere...

Pripremio: **Toni Kovač**

Aki Rahimovski nastupa zajedno sa sinom Kristijanom

Otkako se razila mnogima najdraža hrvatska rock-skupina Parni valjak, pjevač Aki Rahimovski snimio je solistički album "U vremenu izgubljenih", te održao nekoliko koncerata i gostovao na humanitarnim skupovima. No dosad najveći solistički koncert "Aki pjeva ljubavne pjesme" održat će uskoro u Umagu, a pridružit će mu se mnogi gosti, što će ujedno označiti i početak tradicionalnog teniskog ATP turnira. "Valjak je uvijek jamčio visoku kvalitetu zvuka, pa se i ja tako pripremam za ovaj koncert na kojemu će se na kraju i okupiti dobar dio Parnog valjka: gostuje Hus, prati me Marijan Brkić sa svojim bendom u kojemu svira i Berislav Blažević... Pratić me i Big Band HRT-a, a doći će i moji prijatelji koji me ovako ili onako prate u karijeri, a to su Oliver, Gibonni, Nina Badrić, Josipa Lisac, perspektivna i talentirana Tina Vukov, zbor Agape koji fantastično pjeva soul, moj sin Kristijan koji je dobro počašćen ovaj put", kaže uoči velikog koncerta Aki.

Novi album Mladena Grdovića

Dvije godine nakon izlaska albuma "E, da mi je vratit vrime", novi studijski album "Da te nima" Mladena Grdovića našao se na tržištu krajem lipnja. Novi album sadrži 12 pjesama mnogobrojne autorske ekipe, a neke od njih (glazba i tekst) potpisuje i sam Mladen Grdović. Zanimljiva su i dva dueta "More sinje" s Ribarima te "Probudi se" sa zadarskom grupom Banana. Mladen Grdović kao pravi majstor "dalmatinske pisme za dušu" i dalje je ostao vjeran svom izričaju pa su i na ovom albumu u pjesmama opjevani ljudi, more, Dalmacija, rodni kraj, ljubav i dom.

Fashion.hr u Zadru

Fashion.hr trodnevna modna manifestacija održana je u Zadru. Ovaj događaj održan je pod pokroviteljstvom Grada Zadra i gradske Turističke zajednice. Izvrsna posjećenost priredbe *Fashion.hr*, te dolazak brojnih zvijezda dokaz je uspjeha koncepta predstavljanja isključivo hrvatskih modnih dizajnera.

Najavljen je tako i prvi hrvatski *web shop* s odjećom hrvatskih modnih dizajnera, na kojemu će se moći kupiti modeli Ivice Klarića, Branke Donassy, Roberta Severa, Nade Došen, Saše Maksimilijanović i ostalih renomiranih hrvatskih modnih imena. Ako je suditi prema uspjehu manifestacije *Fashion.hr*, budućnost tog *web shopa* nije upitna.

Karlovački Ivanjski krijesovi

Nekoliko tisuća Karlovčana izašlo je 24. lipnja na tradicionalni Ivanjski krijes, paljenje vatre uz obje obale Kupe. Stoljetnom običaju natjecanja karlovačkih gradskih četvrti Gaze i Banije čija će vatra biti veća, pridružilo se ove godine i treće naselje Gradac, koje se nalazi nekoliko stotina metara nizvodno. Paljenje krijesova popraćeno je nastupima folkloriša i estradnjaka, te bogatom ugostiteljskom ponudom, vatrometom, i drugim sadržajima. Za "gradnju" desetak metara visokih i oko osam metara širokih krijesova ugrađeno je po 2 500 paleta, ili ukupno 7 500 paleta.

Podignut barjak na Orlandov stup

Podizanjem barjaka Libertas na Orlandov stup uz Gundulićevu Himnu slobodi i svečanošću između crkve sv. Vlaha i palače Sponza 10. srpnja otvorene su 59. dubrovačke ljetne igre, naša najveća kulturna manifestacija koja je ove godine posvećena 500. obljetnici rođenja Marina Držića, najvećega hrvatskoga renesansnoga komedioografa. Svečanost otvorenja režirao je Krešimir Dolenčić uz Dubrovački simfonijski orkestar, folklorni ansambl Lindo, Zbor Libertas, Dubrovački komorni zbor, katedralne Madrigaliste, Zbor crkve Sv. Križa, a sudjelovao je i Festivalski dramski ansambl, koji je izveo poznate odlomke iz Držićevih djela.

Mustafi Nadareviću nagrada za životno djelo

Mustafa Nadarević, hrvatski kazališni, televizijski i filmski glumac, postao je i dobitnikom posebne nagrade za životno djelo Filmskoga festivala Libertas, koja se dodjeljuje za nesebičan doprinos promociji filmske i kazališne umjetnosti. Prije Nadarevića tu su nagradu dobili izraelska filmska diva Gila Almagor i hrvatski glumac Relja Bašić. Nagradu je Nadareviću predala direktorica LFF-a Mirjana Mia Pećina, a o Nadarevićevoj glumačkoj karijeri govorila je njegova kolegica Milka Podrug Kokotović. "Pamtim te kao mladog, zgodnog Horacea u Moliereovoj "Školi za žene" i Rostandova "Cyrana de Bergeraca". Bio si izvrstan Đivo u Vojnovićevoj "Trilogiji". A tek Pomet! Bio si neponovljiv Pomet u Držićevu "Dundu Maraju". Dubrovački si fenomenalno savladao, a i splitski. U "Velikom mistu" sam pratila gdje ćeš pogriješiti, ali nisi!" - kazala je o svojem prijatelju i kolegi Podrug Kokotović.

Volim Hrvatsku 2008: nagrade djeci za literarne i likovne radove

U sklopu ekološko-edukativne akcije Hrvatske turističke zajednice "Volim Hrvatsku 2008 - više cvijeća, manje smeća" državni tajnik za turizam Ivo Mujo i direktor HTZ-a Niko Bulić uručili su na Plitvičkim jezerima nagrade za najbolje literarne i likovne radove djeci iz dječjih vrtića i osnovnih škola. Niko Bulić je podsjetio da je akcija "Volim Hrvatsku" pokrenuta 1997., ali da je od 2001.

snažno uznapredovala. Sadržava nagradne programe za uređenje okoliša 'Plavi' i 'Zeleni' cvijet te za djelatnika godine, ali i program "Volim Hrvatsku" za djecu.

"Cilj je cijele akcije poticati na očuvanje okoliša i zaštitu prirode da bi Hrvatska bila ljepša, cvjetna i uređena, a tomu služi i geslo "Više cvijeća, manje smeća", kazao je Niko Bulić.

Pripremila: **Mirna Jagodić** Snimke: **HINA**

USPJEH TENISAČA I TENISAČICA

Hrvatska tenisačica Petra Martić pobjednica je ITF turnira u Zagrebu. Martić, trenutačno 371. igranica svijeta, u finalu je svladala prvu nositeljicu i 101. igranicu svijeta, Austrijanku Yvonne Meusburger sa 6:2, 2:6 i 6:2. Riječ je o prvom većem uspjehu ove talentirane 17-ogodišnjakinje. Ivo Karlović nije se uspio plasirati u četvrtfinale ATP turnira u švicarskom Gstaadu, no među osam najboljih stigao je Marin Čilić, koji je u četvrtfinalu izgubio od Rusa Igora Andrejeva. Nakon senzacionalnog nastupa u Wimbledonu gdje je ne samo postigao prve pobjede na jednom Grand Slam turniru nego i nanizao pobjede protiv jakih nositelja te stigao do četvrtfinala Čilić nastavlja sa sjajnim igrama. Fantastičan je u Wimbledonu bio i Mario Ančić koji je tek u četvrtfinalu izgubio od Rogera Federera, ali je izborio velike pobjede u mečevima sa Ferrerom i Verdascom.

VATERPOLISTI BEZ MEDALJE NA EP-U

Hrvatska vaterpolska reprezentacija nije uspjela osvojiti brončanu medalju na Europskom prvenstvu u španjolskoj Malagi. U svojem četvrtom pokušaju da osvoje brončanu medalju na EP-ima, Hrvatska je izgubila od Mađarske nakon produžetaka s 15:14, te tako ostala na dvije srebrne medalje s europskih prvenstava. Zanimljivo je da Barakude na EP-ima nikad nisu pobijedili u posljednjoj utakmici kada su se borili za medalje. Sljedeće EP za dvije godine igrat će se u Zagrebu. U susretu na zlatnu medalju Crna Gora je pobijedila Srbiju i tako u svom prvom samostalnom nastupu na EP stigla na vrh trona.

BILIĆ BOYSI SEDMI NA SVIJETU!

Nakon Europskog prvenstva i plasmana u četvrtfinale Hrvatska nogometna reprezentacija napredovala je čak osam mjesta i trenutno je na novoj Fifinoj ljestvici najboljih reprezentacija svijeta - sedma! Nakon nesretnog ispadanja u četvrtfinalu od Turske nakon izvođenja jedanaesteraca i velikog razočaranja igrača i navijača, Bilićevi dečki ipak nikog nisu ostavili ravnodušnim svojim igrama. Hrvatska je pobrala simpatije i komplimente svih svjetskih nogometnih stručnjaka i postala jedan od najozbiljnijih kandidata za predstojeće Svjetsko prvenstvo u Africi. Iako su najavljivali da će se na-

kon EP-a oprostiti od igranja u reprezentaciji braća mlko i Robert Kovač odlučili su nastaviti reprezentativnu karijeru. Njima će se pridružiti i mladi Argentinac hrvatskog podrijetla, Dario Cvitanich, koji je nakon potpisivanja ugovora sa slavnim nizozemskim Ajaxom, zainteresirao hrvatsku nogometnu javnost. Nakon što je otvoreno izjavio da želi igrati za domovinu svoga djeda iz HNS-a je brzo pokrenuta akcija kojom je dogovoren Cvitanichev nastup za Hrvatsku. Cvitanich je inače igrao za argentinski klub Banfield, gdje je u 65 utakmica postigao 21 pogodak čime je skrenuo pažnju na sebe i zainteresirao skaute mnogih klubova

FANTASTIČNA BLANKA I MLADI ATLETIČARI

Najbolja svjetska atletičarka Blanka Vlašić više ne zna za poraz! Blanka je obranila naslov pobjednice mitinga Zlatne lige u Rimu preskočivši dva metra čime je ostvarila 32. uzastopnu pobjedu i ostala u igri za "jack-pot" od milijun američkih dolara. Mlada hrvatska atletičarka Sandra Perković osvojila je brončanu medalju u bacanju diska na Svjetskom juniorskom prvenstvu u poljskom Bydgoszczu. Hrvatski su juniori na juniorskom SP-u u Bydgoszczu ukupno osvojili tri medalje. Uz broncu Perković u disku, ostale dvije medalje osvojio je Marin Premeru - srebro u disku i broncu u kugli.

Pripremila: **Nikolina Petan Šutalo**

PERICA BUKIĆ U KUĆI SLAVNIH

Predsjednik Hrvatskog vaterpolskog saveza i zagrebačke Mladosti Perica Bukić primljen je u Kuću slavnih u Fort Lauderdaleu na Floridi. Bukić je postao peti hrvatski predstavnik kojem je pripala ta iznimna čast. Prije njega u Kuću slavnih vodenih sportova izabrani su Đurđica Bjedov, Zoran Janaković, Zdravko Čiro Kovačić i Ratko Rudić. Ujedno Bukić je i najmlađi stanovnik Kuće slavnih u Fort Lauderdaleu. Bukić je u iznimno bogatoj karijeri osvojio čak 40 medalja u klupskim i reprezentativnim natjecanjima. Najveći uspjesi su mu dva naslova olimpijskog pobjednika koje je osvojio s jugoslavenskom reprezentacijom u Los Angelesu (1984.) i Seulu (1988.) te srebrna medalja za Hrvatsku na Olimpijskim igrama u Atlanti 1996.

BALIĆ STJEGONOŠA NA OI

Najbolji rukometaš svijeta Ivano Balić nosit će hrvatsku zastavu na ceremoniji svečanog otvaranja Olimpijskih igara 8. kolovoza u Pekingu. Balić je tako postao prvi rukometaš kojemu je pripala čast da nosi hrvatsku zastavu na svečanosti otvaranja Igara, nakon što su dosadašnji stjegonoše bili Goran Ivanišević (1992.), Perica Bukić (1996.), Zoran Primorac (2000.) i Zdravko Šimenc (2004.). Vijeće HOO-a također je odlučilo da će zastavu na zatvaranju Igara nositi stolnotenisačica Tamara Boroš kojoj će nastup u Pekingu biti četvrti nastup na olimpijskim igrama.

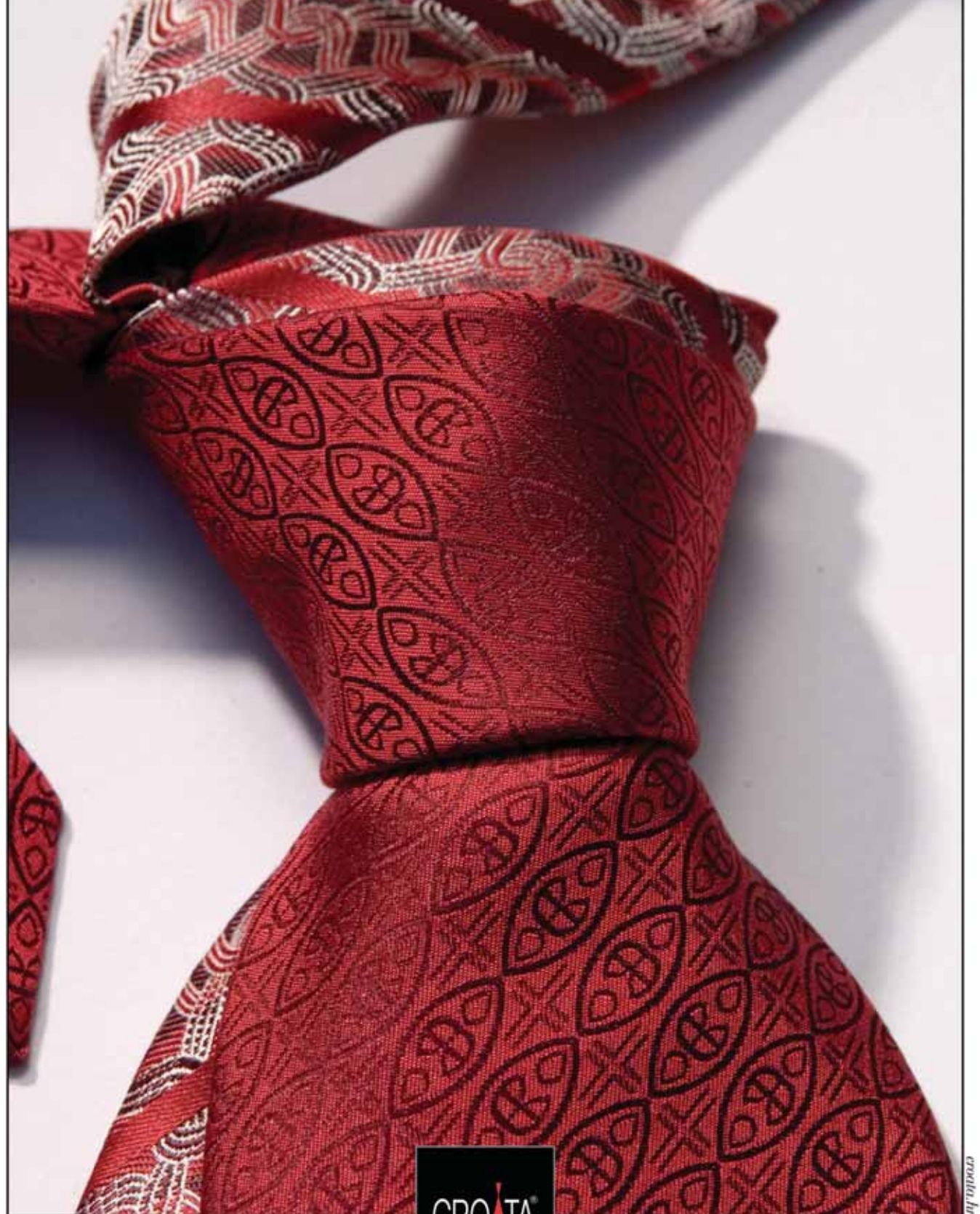
SVJETSKI PRVACI U RUKOMETU NA PIJESKU!

Impresivnom serijom pobjeda od 7:0 u ženskoj i muškoj konkurenciji, hrvatske reprezentacije u rukometu na pijesku osvojile su na 3. svjetskom prvenstvu u Cadizu u Španjolskoj naslove svjetskih prvaka. Muška je reprezentacija u finalu, u tehnički najboljoj utakmici prvenstva, pobijedila branitelja naslova svjetskog prvaka Brazil s 2:1 nakon raspucavanja, dok su naše rukometašice, inače aktualne europske prvakinje, pred 3.000 vatrenih navijača svladale domaću reprezentaciju Španjolske s glatkih 2:0 u setovima. Vlatka Šamarinec proglašena je najboljim pivotom a Andro Vladušić najbolji je strijelac 3. svjetskog prvenstva.

NA KRAJU OTON

- Dragi, čemu ljetnja, pa gospodin samo plaća piće?

croatia.hr

Did you know that the cravat originates from the Croats?

ZAGREB
Ilica 5 (Oktogon),
Kaptol 13

VARAŽDIN
Trg kralja
Tomislava 2

OSIJEK
Županijska cesta 2

RIJEKA
Adamićeva 17

ZADAR
Široka ulica 24
(Kalelarga)

SPLIT
Mihovilova širina 7
(Voćni trg)

CAVtat
Hotel Croatia

DUBROVNIK
Pred dvorom 2,
Hotel Excelsior